

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PARAMETRI
AI ECONOMIEI
MODERNE

INSTITUTUL FED. ROMAN. ECON. ȘI SOC.
SALA DE LECTURA

CALITATE-
EFICIENȚĂ

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului,

Marea adunare populară consacrată zilei de 1 Mai

PARTIDUL COMUNIST, CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII

CÎND în mai 1921 partidul comunist intra în arena vieții politice a României el era moștenitorul și continuatorul unor vechi tradiții revoluționare ale poporului, ale clasei noastre muncitoare. Trecuseră aproape trei decenii de la înființarea partidului revoluționar al clasei muncitoare din țara noastră — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România. Creat sub influența pătrunderii de timpuriu în mișcarea noastră muncitorească a ideilor marxismului P.S.D.M.R. era un organism viu, izvorit din cerințele și realitățile societății românești, afirmându-se activ în viața politică, socială și economică a țării. Făcând parte integrantă din istoria poporului român, partidul revoluționar al clasei noastre muncitoare a înscris de la început pe stindardul său de luptă obiectivele fundamentale desprinse din teoria științifică revoluționară creată de Marx și Engels, a participat neîntrerupt și neobosit la lupta pentru progres, pentru înnoirea societății românești, pentru eliberarea de exploatare a clasei muncitoare, a maselor populare în general, exprimând cu fidelitate, de-a lungul întregii sale activități, interesele și aspirațiile cele mai înaintate ale națiunii noastre. Așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară națională, a afirmat cu putere rolul clasei muncitoare ca forță socială cea mai înaintată a națiunii noastre pe calea progresului și civilizației“.

Remarcabil este faptul că manifestând o adeziune fermă la ideile marxismului, ale materialismului dialectic și istoric, socialiștii români au ținut seama de realitățile țării, de cerințele și particularitățile specifice ale dezvoltării sale istorice, având o contribuție creatoare la dezvoltarea teoriei socialismului, fapt, de altfel, recunoscut în mișcarea muncitorească internațională. Este suficient să reamintim în această privință poziția socialiștilor români față de țărănime ca aliatul firesc al muncitorimii, înțelegerea necesității dezvoltării industriei pentru progresul economiei românești, aprecierea justă a identității dintre interesele fundamentale ale proletariatului și națiune, a importanței întăririi și propășirii statului național, făurit prin lupta și jertfele poporului, a necesității istorice a luptei pentru desăvârșirea procesului de formare a statului național unitar.

În strinsă legătură cu lupta pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, pentru ridicarea și prosperitatea patriei, socialiștii români au manifestat o activă solidaritate și participare la mișcarea muncitorească internațională. Ei s-au ridicat cu toată hotărârea în sprijinul revoluției ruse și al primului stat socialist din lume, mulți dintre ei participând voluntar, cu arma în mână, la lupta pentru apărarea acestuia.

În condițiile realităților schimbate ale societății românești după încheierea primului război mondial și sub influența evenimentelor revoluționare care zădușeau lumea, în sinul Partidului socialist s-au desfășurat ample dezbateri în condiții democratice și de maturitate politică. După Marea Unire din 1918, Partidul socialist din România își consolidase și își lărgise rindurile, sporindu-și prestigiul și influența în mase, sub conducerea sa desfășurându-se ample acțiuni revoluționare. În aceste condiții istoricului Congres al Partidului socialist din România din 8—12 mai 1921 a marcat trecerea la o etapă nouă, superioară, a organizării politice a proletariatului român, a așezării lui ferme pe principiile marxist-leniniste, hotărând transformarea partidului socialist în partid comunist, evitându-se, astfel, sciziunea mișcării muncitorești din România. Referindu-se la acest istoric salt calitativ al mișcării revoluționare a muncitorimii române,

tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că acesta a „reprezentat victoria concepției revoluționare a socialismului științific, a marxism-leninismului revoluționar, constituind un moment istoric de importanță deosebită în mișcarea revoluționară din țara noastră, în organizarea luptei viitoare a proletariatului, a maselor asuprite din România“.

Deși după numai trei ani de existență legală, Partidul Comunist Român a fost nevoit, în 1924, să intre în ilegalitate, activând în condiții deosebit de grele, el a continuat să mobilizeze în jurul său, al politicii sale de apărare a intereselor naționale, mase largi de oameni ai muncii, reprezentanți ai unor pături diferite ale populației, a avut permanent o prezență vie, dinamică, în viața politică, socială și economică a României, situându-se cu consecvență în fruntea luptei împotriva exploatării, pentru dreptate socială și națională, pentru o viață mai bună. Istoria celor două decenii de luptă a partidului comunist în condiții de clandestinitate, de cumplită teroare polițienească, este marcată de puternice bătălii de clasă pe care le-a organizat și le-a condus. Este suficient să reamintim eroica grevă a minerilor din august 1929, grelele lupte ale proletariatului român din ianuarie-februarie 1933, nenumărate acțiuni pentru combaterea pericolului fascist și a războiului în anii 1933—1934 etc. Un moment cu totul remarcabil într-o perioadă întunecată când fascismul era în ascensiune în toată Europa, a fost marea demonstrație din 1 Mai 1939. Condușă de Partidul Comunist Român, în organizarea ei un rol important revenind tinărului comunist Nicolae Ceaușescu, manifestația s-a desfășurat sub semnul necesității imperioase a unității de acțiune proletară, a tuturor forțelor patriotice, împotriva pericolului nazist. Așa cum aprecia secretarul general al partidului la Adunarea festivă consacrată împlinirii a 50 de ani de la eroicele lupte revoluționare ale muncitorimii române din 1933 „Se poate afirma, pe baza faptelor, a realității, că bătăliile de clasă din acești ani au deschis calea întăririi partidului, a legăturilor sale cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, au avut o importanță hotărâtoare pentru creșterea rolului conducător al partidului, pentru afirmarea sa ca forță națională în stare să-și asume conducerea întregului popor în lupta de eliberare națională și socială, în făurirea socialismului, în asigurarea independenței și suveranității României“.

Această capacitate a fost strălucit demonstrată de rolul hotărâtor pe care partidul comunist l-a jucat în organizarea și conducerea victorioasă a revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis în istoria poporului român o eră nouă, a dezvoltării sale pe calea socialistă. Încă din primul moment al alăturării României coaliției antifasciste, partidul comunist a acționat fără preget sub lozincă „Totul pentru front, totul pentru victorie“, pentru reorganizarea economiei, pentru aprovizionarea frontului, țara noastră aducându-și astfel o contribuție de cea mai mare importanță, larg recunoscută pe plan mondial, la victoria în războiul antihitlerist. Aplicând creator principiile generale ale teoriei revoluției și construcției socialiste, partidul comunist a condus lupta clasei muncitoare, a maselor largi populare, pentru eliminarea de pe scena politică a țării a vechilor clase dominante, pentru desființarea oricăror forme de exploatare și asuprire, pentru construirea noii orânduiri socialiste. Fiecare etapă parcursă în această operă de dimensiune istorică a întărit și mai mult unitatea poporului, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate — muncitori, țărani, intelectuali — în jurul partidului, iar marile succese pe care le-au dobândit

suk conducerea Partidului Comunist Român au consacrat rolul său de forță politică conducătoare a națiunii, au confirmat strălucit capacitatea sa de a elabora o politică profund științifică de dezvoltare dinamică a țării, vocația de un înalt umanism al acestei politici, au dovedit faptul că partidul comunist este purtătorul celor mai nobile idealuri patriotice și internaționaliste ale întregului popor român. Astăzi industria românească produce de circa 50 de ori mai mult decât înainte de război, agricultura de 3,5 ori mai mult, iar venitul național a crescut de circa 15 ori. Pe această bază s-au creat condițiile necesare realizării unui amplu program de dezvoltare economico-socială, a științei, culturii, învățămîntului, factori importanți în făurirea socialismului, precum și de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

În opera vastă de edificare a noii societăți pe care o întreprinde poporul nostru sub conducerea partidului său comunist un moment cu adevărat istoric îl constituie Congresul al IX-lea al partidului care a adus un puternic suflu înnoitor în întreaga viață a societății noastre, a inaugurat o perioadă de intensă și rodnică activitate de elaborare a unei strategii științifice, realiste, de dezvoltare și modernizare a economiei românești, a unei concepții novatoare, mobilizatoare, care să asigure mersul înainte, dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a declanșat un proces continuu de adâncire a democrației în țara noastră, de rezolvare dialectică a problemelor fiecărei etape în succesiunea lor, conform realităților interne și ale evoluției vieții internaționale. La baza marilor schimbări înnoitoare inițiate de Congresul al IX-lea al partidului a stat viziunea autentic marxistă, dialectică, a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra realității lumii contemporane, asupra dinamicii societății socialiste, ruperea hotărâtă cu o serie de dogme care frînau progresul, căutarea neabătută a unor soluții originale, care să corespundă pe deplin cerințelor și posibilităților societății noastre, situînd omul, afirmarea personalității sale, în prim planul întregii politici a partidului și statului.

Evident o operă de o asemenea complexitate și fără precedent în istoria omenirii, așa cum este făurirea orînduirii socialiste și comuniste nu se poate realiza fără o forță politică care să mobilizeze, să organizeze, să canalizeze energiile maselor de oameni ai muncii spre înfăptuirea conștientă a acestui țel nobil, iar această forță nu poate fi decît partidul comunist, emanație a însuși poporului din care își trage forța, regenerîndu-se continuu. Este un înalt merit al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi elaborat o concepție revoluționară, originală, puternic înnoitoare, unitară, armonioasă și deschisă cu privire la problemele puterii politice ale clasei muncitoare, ale rolului conducător al partidului, ale poziției sale față de societate, contribuție de valoare inestimabilă la îmbogățirea teoriei revoluționare a clasei muncitoare, la rezolvarea unor acute probleme ale contemporaneității, la deschiderea unor noi perspective dezvoltării societății omenesti.

În această concepție științifică, adecvată realităților noastre noi, partidul este considerat nu o forță în afara societății, suprapus acesteia, ci ca o emanație directă a sa. În opera teoretică și politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu este temeinic fundamentată teza conform căreia partidul nu este și nu poate fi considerat o entitate eternă, perfect prin definiție, ci un organism viu, care își perfecționează continuu organizarea, strategia și tactica în funcție de cerințele fiecărei etape, de sporirea propriei sale experiențe, capacității politice și ideologice, de însăși calitatea mereu mai înaltă a membrilor săi. Așa cum spunea secretarul general al partidului „partidul este poporul, reprezentat prin cei mai buni fii ai săi“.

Ținînd seama de noua configurație a societății românești, de relațiile fundamentale noi care o caracterizează, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat faptul că partidul comunist nu mai poate fi considerat ca un partid de avangardă în sensul tradițional al cuvîntului sau ca un partid al revoluționarilor de profesie ci că el a devenit centrul vital al societății, acea forță care îi dinamizează energiile, care elaborează orientările înnoirii și perfecționării ei continue. În acest sens la plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „în actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste românești, în condițiile democrației socialiste, ale perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă

și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste“.

În deplin consens cu această viziune asupra partidului ca forță conducătoare în societate este modul cum este concepută înfăptuirea practică a rolului său conducător, nu din afară ci din interiorul societății. Așa cum se precizează în Programul partidului „Conducerea de către partid trebuie să se exercite nu din afară, ci dinăuntru organismelor sociale, de stat și economice. Acesta constituie procesul firesc, logic al creșterii continue a rolului conducător al partidului, al unității întregului popor în jurul său, al ridicării conștiinței generale a maselor populare, al participării tot mai active a poporului la conducerea societății“. De o deosebită importanță teoretică și practică sînt și precizările făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind raporturile dialectice dintre partidul comunist și stat. Rolul conducător al partidului nu diminuează sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului. Statul, organele sale supreme legislative și executive reprezintă puterea supremă în societatea noastră socialistă, iar legile țării și deciziile organelor de stat sînt obligatorii pentru toți cetățenii țării.

Făcînd o magistrală analiză asupra noilor raporturi dialectice create în etapa în care se află societatea noastră socialistă, între partid și societate, partid și stat, stat și societate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat și fundamentat teza de o importanță capitală teoretică și practică conform căreia „noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților sociale istorice actuale din România“. Promotor consecvent al democrației, avînd convingerea profundă că socialismul nu poate fi decît opera colectivă, conștientă, a întregului popor, secretarul general al partidului a acționat consecvent pentru a încetățeni pretutindeni, începînd cu însuși partidul comunist, principiul muncii și conducerii colective, pentru crearea unui larg sistem de instituții democratice care să asigure participarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu dispunem în prezent de „un sistem democratic unic în felul său, în care reprezentanții direcți ai maselor populare hotărăsc asupra destinelor țării, asupra căilor de înfăptuire neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare spre comunism, asupra politicii interne și externe, stabilesc măsurile pentru dezvoltarea continuă a patriei, întărirea unității și a forței sale materiale și spirituale, a suveranității și independenței României“. În aceste condiții statul democrației muncitorești revoluționare, cum l-a definit secretarul general al partidului, este expresia puterii politice a clasei muncitoare în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, este de fapt organismul de putere al întregului popor, întruchipînd dreptul său inalienabil de a fi stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri conștient viitorul luminos pe care și-l dorește și pentru care au luptat atîtea generații de revoluționari.

Asigurînd conducerea științifică a societății în toate compartimentele sale, chează de fapt a însăși apărării și adîncirii democrației noastre muncitorești, revoluționare, Partidul Comunist Român se bazează pe o analiză științifică a proceselor economice și sociale, pe cunoașterea profundă a realității, a contradicțiilor, de care nici societatea socialistă nu este lipsită. Lui îi revine misiunea de a acționa permanent pentru a înălța din viața societății ceea ce este vechi, perimat și contravine mersului înainte, de a promova cu hotărîre noul, ceea ce este progresist, în concordanță cu acțiunea legităților dezvoltării sociale. Ridicîndu-și permanent activitatea politico-organizatorică pe trepte superioare, asigurînd creșterea calitativă a pregătirii politice și profesionale a membrilor săi, îmbogățindu-și neîncetat experiența și bazîndu-se pe înțelepciunea poporului, partidul nostru comunist își sporește neîncetat și capacitatea sa de a conduce societatea. Este un fapt recunoscut de întregul nostru popor care în conducerea de către partid vede chează viitorului său luminos și care, muncind fără preget pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de prosperitate și bunăstare este, acum, cînd sărbătorim înființarea Partidului Comunist Român, mai strîns unit ca oricînd în jurul partidului, a secretarului său general.

Nicoară IONESCU

Dezvoltarea echilibrată și armonioasă — trăsătură a progresului economiei românești

MARILE INFĂPTUIRI ale economiei românești din cei 35 de ani de construcție socialistă au determinat transformarea României dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie puternică, în continuă expansiune și o agricultură aflată într-un intens proces de modernizare și perfecționare, cu progrese de seamă în toate planurile vieții și o creștere neîntreruptă a nivelului de trai material și spiritual al maselor. La baza acestor mari împliniri s-a aflat o strălucită strategie de dezvoltare economico-socială a țării, elaborată de partid cu contribuția hotărâtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

C strategie complexă și realistă

ÎN TRE TRĂSĂTURILE fundamentale ale progresului economiei românești se înscrie dezvoltarea multilaterală, echilibrată a tuturor ramurilor și domeniilor, a industriei și agriculturii, transporturilor, telecomunicațiilor și construcțiilor, comerțului, cercetării științifice și învățămîntului — pornindu-se de la caracterul unitar al reproducției lărgite, de la tradițiile și condițiile concrete ale economiei noastre, de la înseși cerințele mai bune valorificării a potențialului țării și ale unei dezvoltări echilibrate. Referindu-se tocmai la aspecte de fond ale dezvoltării multilaterale a economiei și societății noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că în țara noastră „esența acestei etape rezidă în construirea unei economii avansate, înzestrată cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament; desfășurarea pe un front larg a activității științifice, a instrucției publice și a eforturilor pentru ridicarea nivelului cultural al maselor; creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de la orașe și sate; înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste, perfecționarea relațiilor de producție, a organizării societății”.

Dominantă pentru creșterea economică a României, industrializarea țării a fost concepută astfel încât să asigure, în cadrul funcțiilor sale esențiale, ridicarea economică și socială a țării în general, înlăturînd starea de dependență economică și sporind siguranța prezentului și viitorului patriei. Repartizată rațional pe întreg cuprinsul țării, industria produce în prezent de circa 50 de ori mai mult decît în anul 1938, fiind puternic diversificată, desfășurîndu-se pe o gamă largă de produse, pînă la cele mai complexe agregate și instalații: „Dacă nu s-ar fi realizat o asemenea industrializare a țării, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de înapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru.”

O astfel de bază industrială puternică a permis, în aceeași perioadă, dezvoltarea notabilă a agriculturii, ramură de bază a economiei, în care producția globală a înregistrat o creștere de peste trei ori și jumătate, precum și importante sporuri cantitative și calitative ale activității celorlalte ramuri din economia României, ceea ce a condus la afirmarea tot mai puternică a țării în civiziunea mondială a muncii și, finalmente, la mărirea de 15 ori a venitului național — unică și singură sursă a dinamismului forțelor de producție, a dezvoltării proprietății socialiste, a creșterii neîntrerupte a bunăstării materiale și spirituale a maselor. Să menționăm în acest cadru că politica realistă privitoare la dezvoltarea forțelor de producție și a proprietății socialiste a permis utilizarea preponderentă a venitului național pentru realizarea de obiective ce au generat, în perioada 1970—1981, chiar în condiții conjuncturale nefavorabile, precum și pornind de la o bază considerabil mărită, niveluri însemnate ale creșterii economice (vezi și tabelul). Cu efect al creării premiselor — îndeosebi ca urmare a industrializării — pentru mai buna valorificare a potențialului țării, pentru creșterea eficienței economice se pot menționa sporirea de aproape 2 ori a productivității muncii în industrie, devansul dinamic venitului național față de cea a produsului

social, în condițiile scăderii relative a cheltuielilor materiale, amplificării rolului factorilor intensivi.

Prioritatea dezvoltării bazei de materii prime și materiale

NE-AM REFERIT la cadrul general al problemelor. Să abordăm acum câteva din detaliile lui, punînd în lumină acțiunile și măsurile întreprinse de partid pentru dezvoltarea echilibrată și armonioasă a economiei. Angrenată puternic în circuitul economic mondial, economia României nu poate evita influențele negative generate de efectele conjuncturale — creșterea prețurilor materiilor prime, energiei, amplificarea pronunțată a dobînzilor la credite ș.a. — astfel încît realizarea obiectivelor sale de dezvoltare impune, în prezent, cerințe noi, structural și calitativ superioare comparativ cu un trecut relativ recent, cerințe concretizate cu preponderență în amplificarea mai puternică a acțiunii factorilor intensivi în industrie și întreaga economie. În aceste condiții, adaptarea structurii economiei românești exigențelor trecerii la un stadiu de dezvoltare superior calitativ privește atît aspectele cantitative, cît mai ales pe cele calitative ale dezvoltării, aspecte analizate și proiectate în indisolubila lor unitate și interdependență, privește dezvoltarea echilibrată, creșterea corelată a tuturor sectoarelor economice. Un obiectiv dintre cele mai însemnate în această direcție, așa cum s-a subliniat la cel de-al XII-lea Congres și la Conferința Națională ale partidului, îl constituie lărgirea bazei proprii de materii prime, în condițiile dezvoltării puternice a industriei extractive și agri-

Principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1950—1981

— în % —

	Nivelul din 1981, față de :	
	1950 = 100	1970 = 100
Populația	137,0	110,4
Populația ocupată	123,9	105,1
Numărul personalului muncitor	350	146
Producția industrială	34 ori	297
Producția agricolă	346	163
Volumul comerțului exterior	41 ori	487
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie	945	194
Venitul național	15 ori	247
Produsul social	15 ori	233
Retribuția reală	422	156
Veniturile reale totale ale populației	653	200
Vinzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	16 ori	224

culturii, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesarului material al economiei, reducerea importurilor. Trebuie menționat și faptul că această orientare este condiționată de structura și dimensiunile reale ale rezervelor de care dispunem, de costul exploatării pe unitate de resursă — în comparație cu rezultatele obținute din valorificarea acesteia.

Mai departe, un rol hotărîtor în dezvoltarea forțelor de producție ale țării revine îmbunătățirii structurii cantitative și calitative a producției în raport cu cerințele reducerii necesarului relativ și absolut de resurse pe unitatea de venit național, cu structura resurselor primare de care economia națională dispune. În acest scop, pe lângă înlocuirea resurselor deficitare, în primul rînd a celor din import, prin resurse mai ieftine, cu destinație și funcționalitate similare, se impun prevenirea și înlăturarea oricăror forme de risipă, limitarea la strictul necesar a produ-

selor mari consumatoare de materii prime și energie, abandonarea chiar a unor producții ineficiente și, ceea ce este mai important, restructurarea industriei românești — urmărindu-se funcția de sporire a flexibilității și adaptabilității, prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înalt nivel tehnic și calitativ, mici consumatoare de resurse. Tocmai în această lumină a fost și este asigurată dezvoltarea prioritară a unor ramuri, cum sînt: electronica industrială, mecanica fină, producția de echipamente hidropneumatice și instalații tehnologice de înaltă complexitate și tehnicitate, chimia de sinteză fină și mic tonaaj și altele, care asigură produse rentabile necesare economiei, competitive în relațiile de comerț exterior.

Dezvoltarea bazei proprii energetice și de materii prime are, în condițiile contemporane, un rol esențial în reducerea efortului valutar, în asigurarea dezvoltării și creșterii echilibrate și eficiente a economiei. Tocmai în această lumină Congresul al XII-lea al partidului a adoptat un program de creștere a gradului de acoperire din resurse interne a necesităților economiei naționale de materii prime, urmărindu-se asigurarea independenței energetice a țării, defensionarea importurilor și respectiv a balanței noastre de plăți. Această orientare și-a găsit concretizarea în planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pentru perioada 1981—1985, în programele speciale și de perspectivă ale dezvoltării bazei materiale și energetice pînă în anul 1990 ș.a. Măsurile prevăzute vizează și subliniază alături de intensificarea cercetării în scopul cunoașterii rezervelor țării noastre în substanțe minerale utile cît și adaptarea și perfecționarea în continuare a tehnologiilor de exploatare rațională și valorificare superioară a zăcămintelor.

Înfăptuirea unor asemenea sarcini, de care depinde dezvoltarea dinamică, echilibrată și eficientă a tuturor sectoarelor economiei naționale, finalmente creșterea neîntreruptă a bunăstării poporului nostru constituie o problemă de mare complexitate și răspundere. Ea presupune o importantă mobilizare de creativitate dar și de resurse materiale, ca și o largă participare a oamenilor muncii, o participare pătrunsă de înaltă conștiință a răspunderii comuniste față de viitorul economiei naționale, al fiecărui om al muncii.

Temeiuri ale corelației industrie-agricultură

SĂ MERGEM însă mai departe. În concepția partidului nostru se evidențiază rolul esențial al agriculturii în dezvoltarea economiei naționale. Experiența mondială demonstrează că agricultura joacă un rol tot mai important nu numai în economia țărilor avansate din punct de vedere economic ci, deopotrivă, în țările mai puțin dezvoltate, ea constituind o componentă fundamentală a independenței economice și politice. Privită din punctul de vedere al funcțiilor sale în creșterea economică, în procesul de dezvoltare a economiei naționale, agricultura joacă un rol determinant în maximizarea venitului național pe baza utilizării raționale, intensive a resurselor existente; prin aceasta ea contribuie la dezvoltarea în ritm susținut a complexului economic național, la îmbunătățirea poziției lui în diviziunea internațională a muncii. De asemenea, în condițiile existenței unor resurse naturale limitate atât în economia națională cît și în economia mondială, rolul agriculturii în creșterea economică sporește. Agricultura constituie o ramură care furnizează în cea mai mare parte resurse care se reînnoiesc, în condițiile în care alte resurse naturale (petrolul, cărbunele, minereul de fier etc.), pe măsura exploatării, se epuizează; ca atare, agricultura reprezintă o sursă permanentă a creșterii economice, ale cărei funcții tind să se multiplice în perspectivă.

Iată dar considerente prin prisma cărora — în anii de după 1965 — agricultura a fost și este considerată de către partid ca ramură de bază, cu rol hotărîtor pentru progresul economiei naționale. În strategia dezvoltării multilaterale a economiei românești, agricultura a îndeplinit și îndeplinește un rol multiplu, privind asigurarea la nivel optim cu materii prime și materiale a industriei, a cerințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare și alte bunuri de consum, crearea de disponibilități pentru export și participarea sporită la creșterea venitului național.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune probleme calitativ noi în domeniul agriculturii, impune înfăptuirea unor noi și însemnate mutații în ceea ce privește baza tehnico-materială, organizarea și conducerea acestui sector cu importanță hotărîtoare în dezvoltarea economică și socială a țării. Pe planuri dintre cele mai însemnate se au în vedere

ridicarea în continuare și la cote sporite a nivelului tehnic al echipamentelor și procedurilor tehnologice utilizate în toate etapele muncii agricole (pregătire, semănat, întreținere, recoltare), creșterea productivității muncii și a eficienței economice în toate unitățile de stat și cooperatiste, sporirea cantității și calității producției agricole — total și pe locuitor.

Conceptul de calitate în agricultură, ca expresie esențială a corelației raționale a tuturor laturilor caracteristice acestui domeniu — ca și în aval și amonte de el — nu reprezintă o problemă pur teoretică, o abstractizare. Acest concept exprimă sinteza proceselor reale, specifice ale evoluției contemporane a satului românesc, urmare firească a cerințelor procesului obiectiv, complex și dinamic de valorificare pe un plan superior a acumulărilor materiale și sociale anterioare și de creare a premiselor pentru noi trepte de progres în fiecare sector al producției agricole. O coordonată esențială, determinantă a calității activității agricole o constituie apropierea nivelului activității economice din agricultură de cel al activității industriale, prin transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. Reducerea decalajelor existente între industrie și agricultură, privind înzestrarea tehnică, productivitatea muncii nu a putut și nu poate avea loc decît prin aplicarea fermă a programelor de măsurii privind: a) integrarea schimbărilor calitative din agricultură cu introducerea progresului științific și tehnic pe principalele sale direcții; b) aplicarea consecventă a rezultatelor cercetărilor biologice, în special în domeniul geneticii și nutriției; c) valorificarea complexă a produselor agricole; d) ridicarea capacității productive a pămîntului prin extinderea irigațiilor, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, combatere a eroziunii solului, creșterea cantității de îngrășăminte alocate agriculturii etc.; e) utilizarea metodelor moderne de analiză, organizare și conducere a activității economice.

Un asemenea proces de înnoire calitativă a agriculturii, bazat pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei agricole, în ultimă analiză trebuie să se finalizeze în obținerea unor randamente și producții agricole superioare, micșorîndu-se, treptat, dependența agriculturii de condițiile climatice. Totodată, a fost și este realizată în condițiuni tot mai bune conlucrarea și colaborarea dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă din agricultură, dintre industrie și agricultură, finalmente asigurîndu-se apropierea nivelului de trai al țărănimii față de al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Iată, deci, cadrul în care industria și agricultura, cele două ramuri de bază care dau conturul întregii economii, care asigură dezvoltarea continuă a țării concomitent cu satisfacerea la cote tot mai înalte a cerințelor materiale și spirituale ale populației, au realizat împreună în anul 1981 aproape 78% din produsul social total și circa 73% din venitul național. Cu toate că, în cursul celor peste trei decenii de construcție socialistă, rolul industriei în crearea produsului social și a venitului național a fost preponderent, și agriculturii i-a revenit un rol esențial în acest sens, a cărui importanță trebuie sporită continuu. Așa cum arătăm, în anul 1981 producția agricolă a țării a fost de aproape 3 ori și jumătate mai mare decît cea din anul 1950, reprezentînd, totodată, mai mult decît o dată și jumătate nivelul celei din 1960.

Un rol important pentru realizarea unei agriculturi moderne, cu o înaltă productivitate a muncii și eficiență, revine în continuare industriei socialiste, chemată să asigure și pe mai departe amplificarea cantitativă și mai ales calitativă a bazei tehnice a agriculturii, necesarul de energie și mijloace de transport, chimizarea agriculturii, realizarea marilor lucrări prevăzute de îmbunătățiri funciare ș.a. Sînt măsuri de cea mai mare importanță, cu atât mai mult cu cît, pornind de la faptul că sursele de atragere în circuitul agricol a noi suprafețe de teren sînt limitate în țara noastră, atenția principală a fost concentrată spre ridicarea capacității productive a fondului funciar existent. S-au luat măsuri pentru creșterea suprafețelor agricole, în special pe seama unor ample lucrări de îndiguiri și desecări, a trecerii terenurilor la folosința cea mai corespunzătoare, precum și a limitării scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe agricole; s-au luat măsuri de anvergură, acționîndu-se numeroase pîrghii și stimulente, pentru creșterea mai accentuată a productivității și rentabilității muncii agricole.

Am relevat doar cîteva procese semnificative privind preocupările, marile eforturi desfășurate în economia noastră pentru a-i asigura o dezvoltare echilibrată, armonioasă, o dezvoltare aptă să ridice țara pe trepte mai înalte de progres și civilizație.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

Calitate – economicitate, imperative majore în activitatea de construcții

ASIGURAREA și ridicarea calității în condițiile diminuării costurilor, a consumurilor materiale și energetice reprezintă o sarcină de înaltă responsabilitate pentru toți factorii angrenați în activitatea de construcții-montaj. În realizarea ei sînt concentrate, alături de eforturile constructorilor, preocupările producătorilor de materiale de construcții, ale proiectanților și beneficiarilor, ale cercetării științifice; eforturile lor reunite sînt orientate spre satisfacerea la un nivel superior a cerințelor: desfășurării unei producții eficiente în cadrul noilor obiective de producție, a exigențelor de confort și funcționalitate ale locuințelor oamenilor muncii, ale esteticii peisajului industrial și urban ale țării, concomitent cu economisirea resurselor materiale, financiare și umane angrenate în procesul investițional al acestor ani.

Realizării unei calități înalte cu costuri reduse în întreaga activitate de construcții îi este acordată, de către conducerea partidului și statului nostru, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, o importanță deosebită în ansamblul economiei românești, fiind subliniată cu consecvență însemnătatea care trebuie acordată edificării unor obiective economice și sociale durabile, adecvate în grad înalt cerințelor utilizatorilor, construite cu materiale ieftine, eficiente, cu consumuri energetice mici, în soluții industrializate și tipizate de înaltă productivitate.

Funcționalitate înaltă, costuri reduse

PENTRU ÎNDEPLINIREA exemplară a acestor sarcini de mare importanță, alături de eforturile celorlalți factori implicați, în cadrul Institutului Central de Cercetare, Proiectare și Direcționare în Construcții, în cursul anului 1982 și în trimestrul I a.c. preocupările au fost orientate către:

1 Extinderea folosirii în construcții a unor materiale eficiente, precum și introducerea unor noi materiale printre care se numără: ● oțeluri superperipare; ● aditivi și spumanti pentru betoane, care au permis îmbunătățirea caracteristicilor fizico-mecanice ale betonului proaspăt și întărit, reducerea consumului de ciment precum și realizarea unor betoane pentru construcții speciale (betoane hidrotehnice, betoane masive, fundații speciale); ● betoane

ușoare cu agregate naturale și artificiale (zgură de furnal expandată, granulit, scorie bazaltică) folosite la elemente de închidere și de rezistență, reducînd greutatea acestora; ● betoane de înaltă rezistență de marcă B 500—600, îndeosebi pentru elemente de beton precomprimat, permițînd reducerea secțiunii elementelor și structurilor.

Activitatea de cercetare a avut ca preocupare și **utilizarea în construcții a unor materiale locale** sau a celor rezultate din valorificarea complexă a haldelor și depozitelor ce produse reciclabile, precum și a materialelor recuperabile și subproduselor rezultate din procese industriale sau exploatare de materii prime. Dintre acestea merită a fi menționate cercetările care au dus la folosirea pe scară mare a cenușii uscate de termocentrale, atît în industria materialelor de construcții cît și ca înlocuitor direct de ciment în betoanele realizate pe șantiere, folosirea cenușii umede la realizarea de drumuri și izolarea teraselor, folosirea zgurilor de furnal expandate ca agregate în betoane ușoare, precum și folosirea unor materiale locale și subproduse industriale ca materiale de zidărie și termoizolatoare, înlocuind astfel unele produse deficitare pe bază de hidrocarburi.

2 Ridicarea gradului de industrializare a lucrărilor prin prefabricare și mecanizare. Astfel, la construcțiile de locuințe tipizate au fost studiate și aplicate soluții de alcătuire pentru structuri în diafragme de beton armat monolit și pentru sisteme de stîlpi și grinzi în cadre lamelare; la cele din panouri mari au fost elaborate noi soluții cu îmbinări simplificate, iar pentru panourile de fațadă s-au adoptat noi alcătuirii în vederea înlocuirii materialelor termoizolatoare obținute din hidrocarburi, cu alte materiale cu energie înglobată mai mică (din betoane ușoare la care s-au folosit cenuși de termocentrală, granulit, scorie bazaltică etc.).

De asemenea, la halele industriale au fost aduse îmbunătățiri soluțiilor realizate din elemente prefabricate de beton armat, din beton precomprimat sau din elemente metalice confecționate integral în industrie.

În acest cadru, au fost promovate noi tehnologii de execuție a lucrărilor de construcții industriale, ingineresti, social-culturale, locuințe și hidrotehnice (de liftare a cuvelor la castelele de apă, liftare a acoperișurilor la halele industriale, participarea la elaborarea tehnologiei de mutare a unor construcții). De asemenea, au fost și sînt în continuare

asimilate în fabricație în cadrul M.C.Ind. și M.I.C.M. o serie de mașini și utilaje cu participarea activă a INCERC, care conferă calități sporite lucrărilor: pistolul de tencuit, mașina de finisat, ciocanul electric percutant, mașina de găurit în regim greu pentru șantiere, polizor electric de colț monofazat ș.a.

3 Sporirea gradului de siguranță și durabilitate al construcțiilor prin:

● introducerea unor metode mai sigure și mai economice de calcul și dimensionare a construcțiilor; ● protecția anticorozivă a construcțiilor situate în mediu agresiv, natural și artificial (realizarea de beton pentru fundații în medii agresive, cu adaosuri de cenușă de termocentrală care asigură un grad ridicat de impermeabilitate și totodată o reducere a consumului de ciment).

4 Reducerea consumului de energie în construcții prin îmbunătățirea protecției termice a elementelor de închidere a clădirilor, prin optimizarea soluțiilor destinate să conducă atît la un confort termic îmbunătățit cît și la economii de combustibil în exploatare, și utilizarea energiei solare.

Colectivul permanent de coordonare a aplicării, în practică a soluțiilor de utilizare a energiei solare, sub îndrumarea C.N.S.T., s-a preocupat de implementarea folosirii energiei solare în întreaga țară, de proiectarea și introducerea în fabricație a echipamentelor specifice instalațiilor solare. În anul 1982 au fost avizate 280 proiecte, la care s-a obținut o economie de 33 mil. lei la producția de construcții-montaj; au fost puse în funcțiune instalații solare de preparat apă caldă și, pentru consum la 148 obiective industriale și la 2969 apartamente cu un aport energetic total de 3302,2 tcc.

5 Extinderea largă a tipizării construcțiilor, acțiune pentru care anul 1982 a constituit o nouă etapă, în care 27 de ministere și organe centrale au prezentat în vederea aprobării un număr de 306 proiecte tip care sînt necesare pentru realizarea obiectivelor de investiții prevăzute în acest cincinal, majoritatea lor fiind elaborate în anul 1981.

Acțiunea s-a desfășurat sub îndrumarea și controlul nemijlocit al Institutului Central de Cercetare, Proiectare și Direcționare în Construcții, a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și în strînsă colaborare cu Inspectoratul General de Stat pentru Investiții-Construcții, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării, care au analizat și avizat lista proiectelor tip, urmărindu-se comple-

țarea gamei acestora, în special pentru capacități mici și creșterea gradului de tipizare (83,5% în actualul cincinal). Rezultatele economice ale aplicării proiectelor tip se vor concretiza prin reducerea volumului de investiții în perioada 1983—1985 comparativ cu soluțiile din proiectele existente cu circa 3 000 mil. lei (adică 10,12%), din care construcții-montaj cu circa 1 700 mil. lei (10,6%), reducerea consumurilor de ciment cu circa 420 mii t (15,0%) și de metal cu circa 125 mii t (18,0%).

Soluții pentru valorificarea rezervelor

CU TOATE realizările obținute pînă în prezent, trebuie arătat că în domeniul asigurării calității și reducerii costurilor lucrărilor de construcții există rezerve însemnate încă nevalorificate. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia Constatării de lucru organizată la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere și specialiști din domeniul materialelor de construcții și construcțiilor din 20 aprilie a.c., creșterea calității construcțiilor și economisirea în grad înalt a resurselor materiale și energetice în realizarea lor se conturează, alături de sporirea substanțială a productivității muncii, ca obiective prioritare pentru a căror realizare se cer concentrate toate forțele.

În acest scop, trebuie să se depună toate eforturile pentru :

● **acordarea unei atenții sporite operațiilor de finisare în paralel cu realizarea unor elemente specifice de arhitectură românească**, de înlăturare a aspectelor de monotonie, de uniformizare arhitecturală a construcțiilor. Pe lângă funcționalitate, clădirile trebuie să aibă și un aspect cât mai plăcut, atât în interior, cât și în exterior, să contribuie la înfrumusețarea continuă a orașelor și satelor ;

● **industrializarea completă a lucrărilor de construcții de locuințe și social-culturale pe baza proiectelor tip**. Trebuie să se ajungă ca în fabricile de prefabricate să se realizeze panouri care să nu necesite nici o intervenție pentru finisaj, astfel încît pe șantiere să se realizeze numai montajul lor. Pentru aceasta se cer luate — așa cum sublinia secretarul general al partidului — măsuri corespunzătoare la turnarea betonului, pentru a realiza corect și complet finisajul interior și exterior al fiecărui panou, să se realizeze în fabrică toate instalațiile, iar lucrările pe șantiere să se rezume numai la realizarea racordurilor corespunzătoare.

În acest sens, sarcini sporite revin producătorilor de materiale de construcții care sînt chemați să realizeze produse de calitate, cu caracteristici fizico-mecanice superioare și cu un aspect corespunzător, la un cost și preț cât mai scăzute. Este necesar un efort sporit al acestora pentru a fabrica în

cantitate suficientă sortimentele realizate de cercetare, cum sînt oțelul beton PC 60, oțelurile calmate pentru construcții și confecții metalice, țevi cu pereți subțiri, cimenturi și aditivi speciali.

Totodată, se cere insistat mai mult pentru introducerea în fabricație de noi materiale termoizolatoare cu un nivel calitativ și cantitativ corespunzător, problema închiderilor și etanșărilor la obiectivele industriale și agro-zootehnice rămînînd în continuare o preocupare de primă urgență. De asemenea, prin extinderea folosirii materialelor locale și refolosibile rezultate din industrie se poate asigura o reducere și mai mare a consumului de energie efectuat atît pentru producerea materialelor înlocuite, cît și pentru transportul lor de la distanțe mari ;

● **reducerea consumului de ciment, a celui de metal, în condițiile garanțării gradului de siguranță a construcției, diminuarea consumului de energie și combustibil în realizarea prefabricatelor**, acționîndu-se pentru executarea acestora îndeosebi în perioada de vară, folosindu-se și mai mult căldura solară. Pentru atingerea acestui obiectiv, o problemă deosebit de importantă o reprezintă stabilirea în termene cît mai scurte a normelor de consum care vor trebui să fie considerate ca maxime și a prețului maxim al prefabricatelor. Așa cum cerea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesară stabilirea pentru fiecare construcție a costurilor prefabricatelor în mp sau mc, a consumurilor materiale pe mc sau mp. Stabilirea de norme clare de consum de materiale pe metru pătrat sau metru cub presupune ca toate aceste lucrări să fie industrializate, folosindu-se la întreaga lor capacitate fabricile de profil. Pentru aceasta, și în cadrul Institutului Central, în cadrul acțiunii de directivare se va acționa ca în viitoarele două luni să fie revăzute tipizarea, normele de consum, nivelurile acestora stabilindu-se nu prin raportarea la valoarea în milioane de lei — care pînă acum a favorizat în unele cazuri risipa de materiale — ci la metru cub sau la metru pătrat ;

● **realizarea unor proiecte eficiente care, printr-un efort creativ-concepțional sporit de cercetare-proiectare, să asigure așezarea mașinilor și instalațiilor după un flux tehnologic bine gîndit**, care să evite încrucișările de transport, să asigure un flux normal în procesul de producție. Pe această bază se va putea înlătura și supradimensionarea structurilor de rezistență și a fundațiilor, care conduce la consumuri exagerate de ciment și metal și care se datorește nu numai greutatei mari a unor utilaje, ci și amplasării acestora nerățional, la înălțime.

Se impune, totodată, o analiză mai atentă a tehnologiilor de fabricație care să conducă la folosirea unor utilaje mai ușoare, cu gabarite mai reduse

care să permită la rîndul lor reducerea volumelor construite prin creșterea productivității pe spațiile existente, prin reducerea suprafețelor și a volumelor construcțiilor, prin posibilitatea amplasării de utilaje în aer liber ;

● **îmbunătățirea tehnologiilor de execuție, mecanizarea completă a lucrărilor din acest sector**, astfel încît construcția de locuințe și de alte unități să se transforme într-o activitate industrială de montaj, scurtîndu-se mult durata de execuție și sporînd calitatea lucrărilor. În această direcție trebuie arătat că în organizarea activității șantierelor sînt încă rezerve care trebuie mai mult mobilizate pentru reducerea consumului de resurse materiale și umane și a costului.

Astfel, apreciem că se consumă încă multă manoperă pentru manipularea materialelor în depozite și pînă la locul de punere în operă. O extindere a pachetizării și containerizării pe întregul lanț fabrică-șantier-loc de montaj, cu mecanizarea tuturor operațiilor de descărcare ar duce la importanța economii de forță de muncă și bănești. Considerăm, de asemenea, că la construcția de locuințe, eliminarea depozitelor intermediare de panouri la șantiere ar influența pozitiv calitatea și costurile. La fel activitatea de preparare și punere în operă a betonului, confecționarea centralizată a armăturilor, prefabricarea instalațiilor sanitare, dotarea cu unelte, scule și dispozitive de mică mecanizare sînt surse de economii de forță de muncă ce trebuie puse rapid în valoare ;

● **extinderea în continuare a lipizării** prin preocuparea mai consecventă pentru finalizarea studiilor pe această temă cu concluzii și propuneri concrete, care să fundamenteze complet planul de tipizare, prin planificarea ritmică a predării proiectelor pe parcursul anului, evitînd încărcarea din trimestrul IV ce produce greutatea atît în avizarea proiectelor cît și la încasarea producției marfă, perfecționarea coordonării în elaborarea proiectelor între proiectantul general și colaboratori, îndeosebi la contractele cu unități de cercetare. Toate acestea vor permite creșterea gradului de acoperire cu proiecte tip a lucrărilor din planul de investiții, introducerea de noi soluții în proiectele ce se elaborează și îmbunătățirea unor soluții ale proiectelor tip, precum și utilizarea de materiale cu consum redus de energie înglobată, de noi surse de energie, materiale locale etc.

Eforturile însemnate care se depun, perfecționările care se fac simțite în colaborarea cu ceilalți factori implicați creează premise pentru ca în acest an și în continuare să se facă simțită o calitate nouă, superioară în întreaga activitate din sectorul de construcții.

Ion COTAE

Director adjunct în Institutul Central de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții

EXIGENȚE ACTUALE ALE REDUCERII COSTURILOR DE PRODUCȚIE PE UNITATEA DE PRODUS (II)

ACTIUNE DE LUNGĂ DURATĂ, cu largi implicații la nivelul fiecărei întreprinderi, centrale și ramuri industriale, reducerea costurilor de producție și, în special, a celor materiale are menirea să contribuie în mare măsură la fundamentarea, pe criterii de eficiență, a activității de producție din toate sectoarele economiei naționale. Așa cum s-a prezentat în prima parte a articolului ^{*}, în lumina sarcinilor izvorite din Programul special privind reducerea costurilor de producție în perioada 1983-1985 aprobat de Conferința Națională a partidului, trebuie găsite soluții și modalități noi de abordare și identificare a nivelului costurilor pe unitatea de produs, în scopul diminuării la maximum a ponderii lor în producția globală și produsul social. În același timp, programele de măsuri stabilite trebuie să se adapteze în mai mare măsură cerințelor concrete și condițiilor specifice din fiecare unitate economică, pentru a deveni cu adevărat viabile și eficiente.

Elemente de fundamentare

PLANIFICAREA și urmărirea costurilor de producție pe unitatea de produs constituie o cale sigură de cunoaștere și explicare a raporturilor de cauzalitate ce se formează între acești indicatori. Așa, de exemplu, dincolo de prevederea înscrisă în planul pe 1983 potrivit căreia cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă să se reducă în industria republicană față de anul 1982 cu 1,5% sau cu 12,5 lei, trebuie cunoscute și nivelurile și reducerile preconizate ale costurilor de producție pe fiecare unitate de produs.

Folosirea efectivă în elaborarea planului costurilor de producție, la nivelul fiecărei unități economice, a **calculului costului unitar pe produs** creează largi posibilități pentru a cunoaște, încă din momentul planificării, volumul cheltuielilor materiale pe fiecare produs, pentru a asigura o corelare mai bună cu ceilalți indicatori de bază ai planului: producția marfă, producția netă și beneficiul. Calculele și analiza temerică a costului unitar pe produs, fie că este vorba de produsele existente

în fabricație, fie de cele noi, nu trebuie lăsate numai în seama compartimentelor de costuri de producție, ci trebuie să înceapă încă din faza de cercetare și proiectare. La elaborarea, fundamentarea și analiza lor este necesar să contribuie cu soluții toate compartimentele tehnice și de producție, costul unitar pe produs nefiind, prin însăși funcția și esența lui economică, numai obligația planificatorului, contabilului sau statisticianului.

Experiența acumulată pînă în prezent și rezultatele obținute au demonstrat că la reducerea costurilor pe unitatea de produs, **cu un aport esențial se pot înscrie în primul rînd chiar cei care se ocupă de „concepția” produsului.** Practica ne arată că de fapt nu există nici un produs, oricît de perfect ar fi el, la care să nu se poată obține o anumită reducere de consum specific, față de performanța acestui produs la un moment dat. De aceea, toți cercetătorii și proiectanții sînt chemați să examineze cu atenție gradul de învechire al produselor, ciclul lor de viață, oportunitatea și eficacitatea asimilării în fabricație a unor noi materiale sau produse de care are nevoie economia națională.

Performanțele funcționale ale produselor și materialelor noi nu pot fi rupte, atunci cînd se ia decizia asimilării lor, de măsura în care ele asigură reducerea consumurilor materiale, sporirea rentabilității, a acumulărilor bănești. Tot pe calea unei analize temeinice a „concepției” produsului pot fi cunoscute și efectele economice ale acestor produse nu numai la producător ci și la consumator, momentul de referință constituindu-l comparația caracteristicilor tehnico-economice ale produselor aflate în fabricație cu cele ale produselor care sînt prevăzute a se asimila în fabricație. Fără îndoială că, prin luarea în considerare a unor astfel de criterii, organele de conducere colectivă din unitățile economice, din centrale și ministere, precum și din organele centrale de sinteză, pot să opteze asupra menținerii sau scoaterii din fabricație a diferitelor produse, pot hotărî înlocuirea unor produse vechi cu consumuri ridicate de materiale și rentabilitate scăzută, pot orienta producția și structura ei, pentru reducerea mai accentuată a

cheltuielilor de producție pe unitatea de produs. În această activitate de cunoaștere a produsului și proiectare constructivă, calculul costurilor de producție pe unitatea de produs răspunde mai bine și exigențelor cerute de **autogestivitatea economică.** Încă din acest moment se pot cunoaște natura și mărimea fiecărei cheltuieli materiale în cadrul produsului, justificarea ei din punct de vedere economic și financiar. Generalizarea metodei de calcul a costurilor de producție pe produs va permite și investigarea corespunzătoare a nivelului rentabilității incluse în produs, va contribui la aplicarea în viață a acțiunilor generale de rentabilizare a fiecărui produs.

Perfecționarea sistemului de calcul în analiza costurilor

SARCINILE sporite ce revin unităților economice în direcția reducerii costurilor de producție în general și a celor materiale în special reclamă din partea fiecărui colectiv de muncă și în primul rînd a personalului din compartimentele tehnice, de proiectare, de organizare a producției, de planificare, statistic și contabil, răspunderi mai mari în legătură cu dimensionarea judicioasă a costurilor de producție pe produs, indiferent de metoda de calcul folosită, concomitent cu introducerea și aplicarea unei ordini riguroase în planificarea, urmărirea și raportarea costurilor de producție în general și pe fiecare produs în special. În fundamentarea temeinică a eficienței, respectiv a costului pe unitatea de produs, în prim plan este necesar să se situeze **cunoașterea în detaliu a tehnologiilor de fabricație, a structurii și complexității produselor fabricate, a nivelurilor atinse în mecanizarea și automatizarea producției.** Tot atît de importantă este însă și cunoașterea metodei apte să măsoare cît mai complet și real efectele acestor caracteristici ale producției în mărimea și evoluția costurilor de producție, pe ansamblul producției marfă și pe fiecare produs în parte.

Cu toate că fiecare unitate economică este deținătoarea unui ansamblu de

Gh. OBREJA

(Continuare în pag. 11)

^{*} Prima parte a articolului a apărut în Revista economică nr. 16 din 22 aprilie 1983.

Criteriul energetic în alegerea sistemului de creștere și exploatare a ovinelor

CREȘTEREA producției de lână, carne și lapte de ovine, în condiții de eficiență economică face necesară orientarea dezvoltării acestei ramuri în direcția utilizării raționale a resurselor pe care le folosește, a modernizării și diversificării teritoriale a sistemelor de creștere și exploatare.

Cercetările noastre cu privire la rentabilitatea creșterii și exploatarei ovinelor de reproducție în sistem intensiv și în sistem gospodăresc ne-au condus la concluzia că ambele sisteme pot fi practicate avantajos în zonele de șes irigate. Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor Palas — Constanța este în măsură să ofere soluții adecvate de organizare a fermelor specializate. Continuarea experimentării diferitelor sisteme de producție sub forma așaziselor ferme-pilot trebuie să ofere patentul complet, verificat în timp și spațiu. Pentru ca cele două sisteme să fie extinse în practică sînt necesare noi soluții care să fundamenteze economic investițiile și sistemul de furajare.

Faptul că nivelul rentabilității este mai ridicat în ferma de tip gospodăresc semiintensiv, față de ferma în care se practică sistemul intensiv în stabulație, relevă mari rezerve de raționalizare a cheltuielilor materiale și de creștere a productivității muncii. Folosirea rațională a condițiilor naturale și economice din zonele de șes, unde există mari suprafețe irigate și un sistem de cultură a plantelor ce se caracterizează printr-un grad înalt de intensificare a producției, impune practicarea sistemelor intensive. Totodată, experiențele realizate la Palas și studiile economice efectuate atestă necesitatea practicării sistemului de întreținere a ovinelor în timpul verii pe pajiști irigate, paralel cu reconsiderarea consumurilor de concentrate din rații (aceste elemente, cu implicații esențiale în costul furajării, au influențat nivelul mai ridicat al rentabilității sistemului gospodăresc față de cel intensiv).

La fundamentarea economică și organizatorică a sistemelor de producție trebuie luate în considerație și criteriile energetice, nenumăratele posibilități locale de utilizare a energiei ieftine, de valorificare a unor resurse de energie regenerabilă.

În acest sens au fost analizate comparativ două ferme, pe care le notăm

*) Sporul în greutate vie al diferitelor categorii de ovine care intră în structura efectivului total

cu A și B, caracterizate prin următoarele elemente:

A — sistem gospodăresc, cu un efectiv de 5 443 capete;

B — sistem intensiv, cu un efectiv de 8 994 capete

Calcululele s-au făcut pentru efectivul total (toate categoriile de animale), deci calcululele pe animal se referă la ovina complexă. Pentru aceste ferme s-au stabilit, la nivelul activității dintr-un an întreg, consumul total de energie (input) și producția totală de energie (output), exprimate în energie brută și energie netă (aceasta din urmă relevă mai clar valorificarea furajelor consumate, respectiv gradul de conversiune a diferitelor sortimente de furaje în produse zootehnice și valoarea lor energetică reală), făcîndu-se și echivalarea lor valorică.

Input-urile energetice au fost grupate în: energie activă directă (umană; tracțiune animală; combustibili motorină; energie electrică; energie termică); energie activă indirectă (furaje energie brută, furaje energie netă) și energie pasivă. Output-urile sînt formate din produse principale (lână, carne*, lapte, piei, miei) și produse secundare (gunoi de grajd). Pe această bază s-au determinat randamentul și bilanțul energetic, calculate atât sub formă fizică, cît și valorică (bilanț economic). Dată fiind ponderea covârșitoare a furajelor în consumul de energie, acești indicatori s-au calculat separat și pentru furaje.

După cum a rezultat din analiză, consumul total de energie, pe o ovină/an a fost de 2 929 kWh în sistem gospodăresc și 2 524 în sistem intensiv. Costul unui kWh a revenit însă la numai 0,55 lei în sistem gospodăresc, față de 0,91 lei în sistem intensiv. Ponderea covârșitoare în consumurile totale este deținută de energia activă indirectă (97,4% în sistem gospodăresc și 94,9% în sistem intensiv), urmată de energia activă directă (respectiv 1,3% și 3,2%). Cel mai redus consum se referă la energia pasivă (respectiv 1,3% și 1,9%). Echivalentul valoric al consumurilor de energie are însă valori inverse. Cea mai mare pondere a echivalentului valoric al energiei active directe (de 21,0%) apare la ferma A, ca urmare a cheltuielilor mai ridicate cu retribuirea muncii. În ferma B această pondere este de numai 15,9%, datorită nivelului mai ridicat al productivității muncii și, deci, cheltuielilor cu retribuirea muncii mai reduse (14,4%, față de 19,2%).

Energia totală produsă pe o ovină în ferma A a fost de 230,4 kWh, iar în ferma B de 241,3 kWh, ceea ce reflectă gra-

dul de intensivitate mai ridicat al producției în aceasta din urmă. Dar, ca urmare a consumului de energie, a convertibilității furajelor și a producției fizice rezultate, diferite în cele două sisteme, prețul unui kWh de energie produsă a fost în sistemul gospodăresc de 7,52 lei, iar în sistemul intensiv de 10,17 lei. Însă consumul de energie brută trebuie corelat cu randamentele medii, pentru a desprinde concluzii cu privire la randamentul energetic și prețurile produselor obținute și pentru a evidenția, pe această bază, eficiența economică a diferitelor sisteme de producție.

Din analiza energetică comparativă a furajelor consumate a rezultat că în sistemul gospodăresc, consumurile ridicate se datorează în special faptului că în structura acestora predomină furaje de valoare energetică ridicată, dar cu grad mai redus de convertibilitate în produse. În acest sistem, o unitate de energie produsă s-a obținut cu 3,09 unități de energie netă din furaje, față de 2,48 unități în sistemul intensiv. În condițiile în care ponderea furajelor concentrate în consumul total de energie brută din furaje a fost de 18,82% în sistemul gospodăresc, iar în cel industrial de 30,29%, apare că avantajul sistemului intensiv de creștere și exploatare a ovinelor se datorează gradului mai ridicat de convertibilitate.

Opțiunea pentru un sistem de producție sau altul depinde de posibilitățile de furajare și, în condițiile țării noastre, de efortul de reducere a consumului de furaje concentrate și de valorificare a resurselor de furaje ieftine.

Date fiind costul mai mare al furajelor concentrate față de furajele de volum și conținutul energetic ridicat al furajelor ieftine, în fundamentarea deciziei de adoptare a unui sistem de producție sau a celui alt, criteriul energetic trebuie apreciat numai în strînsă corelație cu criteriile economice. Nutrețurile verzi au reprezentat, în ferma A, 26—76% în consumul total de energie brută din furaje și numai 3,03 în energia netă, iar furajele concentrate 18,82% și, respectiv, 25,8%, ceea ce relevă un grad ridicat de convertibilitate în energie netă a furajelor concentrate în asociație cu masa verde de pe pășune. La ferma B, la o pondere a masei verzi de numai 14,08% în consumul de energie brută și 1,79 în cel de energie netă din totalul furajelor utilizate, este firesc să revină un consum mai ridicat de energie provenită de la alte furaje, în special concentrate. Trebuie specificat însă că gradul de convertibilitate al furajelor concentrate, asociate cu can-

tități mai mici de masă verde și cu cantități mai mari de finuri decât în sistemul gospodăresc, are o valoare apropiată de a acestuia, sub raportul consumului de energie netă. În cazul fermei B, la o pondere de 30,29% în consumul de energie brută, furajelor concentrate le revine numai 27% în consumul de energie netă, în timp ce în ferma A ponderile sînt de 18,82% și, respectiv, 25,8%. Această situație se reflectă negativ în costul furajelor și, deci, al producției, dacă randamentele medii nu sînt suficient de ridicate.

Din calculul randamentelor energetice și al bilanșurilor economice a rezultat modul în care input-urile de energie se transformă, în cadrul procesului de producție, în output-uri, deci **transmitanța** — sau capacitatea de trecere — a sistemului, exprimată în unități fizice (kWh) și valorice.

Transmitanța fizică în produse a energiei consumate îmbracă valori negative. Ca urmare a particularităților procesului biologic, în zootehnie raportul dintre energia ingerată de animale și cea produsă este întotdeauna subunitar. La ferma A, o unitate de energie a fost produsă cu 12,3 unități (sau, invers: cu o unitate de energie consumată s-au obținut 0,08 unități de energie), pentru ferma B cifrele fiind 10,5, respectiv 0,10% unități de energie. În ambele sisteme consumurile energetice sînt mari, datorită modului costisitor de furajare (predominanța celui în stabulație, administrarea unor sortimente de furaje cu valoare energetică ridicată — în special concentrate etc.). **Randamentul**

energetic calculat la consumul global de energie și separat pe consumul de energie brută și netă din furaje este favorabil sistemului intensiv. Această concluzie poate fi avută în vedere de către întreprinderile agricole situate în zonele mari cultivate de cereale, lipsite de pășuni și finețe naturale, unde creșterea ovinelor trebuie fundamentată pe criterii economice, în corelație cu criteriul energetic. În aceste zone, o furajare mai scumpă poate asigura producții ridicate.

Sistemul gospodăresc, în care se practică o furajare sensibil apropiată de sistemul intensiv, dar cu un consum mai redus de concentrate și cu organizarea pășunatului pe pajiști cultivate, are un randament energetic inferior sistemului intensiv, date fiind nivelul mai scăzut al randamentelor medii și conținutul energetic ridicat al furajelor de volum; totuși, se obțin rezultate sensibile apropiate de cele ale sistemului intensiv.

Dacă, așa cum am arătat, în zootehnie **transmitanța fizică** (capacitatea de transformare a energiei în produse) este întotdeauna subunitară, **transmitanța valorică** (relația dintre costul resurselor și prețul produselor obținute) trebuie să asigure un prag optim de rentabilitate. Cele două sisteme asigură condiții de realizare a rentabilității, în special datorită randamentelor medii de lină ridicate (7,6 kg în ferma A și 7,8 kg în ferma B); costul resurselor consumate fiind însă mai ridicat în sistemul intensiv, randamentul valoric — valoarea produselor obținute,

raportată la costul resurselor consumate — s-a dovedit favorabil sistemului gospodăresc (1,11 față de 1,06), în special datorită costului mai scăzut al furajelor consumate. Ca urmare, nivelul rentabilității a fost mai ridicat în sistemul gospodăresc, față de sistemul intensiv (384 lei beneficii pe ovină complexă, față de 352 lei).

Luarea în considerare a criteriului energetic în fundamentarea deciziilor de adoptare a diferitelor sisteme de creștere și exploatare a ovinelor trebuie să se facă în condițiile corelării acestuia cu criteriile de eficiență economică, ceea ce oferă o mare elasticitate în luarea deciziilor în profil teritorial. Prețurile brînzei și laptelui de oaie stimulează creșterea și exploatarea ovinelor în sisteme gospodărești semi-intensive și extensive, practicate în zonele cu pășuni și finețe naturale; prețurile lîinii și cîrnii de ovine stimulează practicarea sistemelor intensive, în zonele de șes. În esență, aceste criterii corespund necesității zonării ovinelor în țara noastră. Dar, considerînd și criteriul energetic, rezultă că prețurile produselor obținute de la ovine în zonele de deal trebuie să acopere cheltuielile de producție în aceleași condiții ca și în zonele de șes (unde randamentele medii sînt mult mai ridicate), să stimuleze folosirea furajelor ieftine, regenerabile.

conf. dr. Letiția ZAHIU
lector drd. V. MANOLE
drd. I. COMȘA

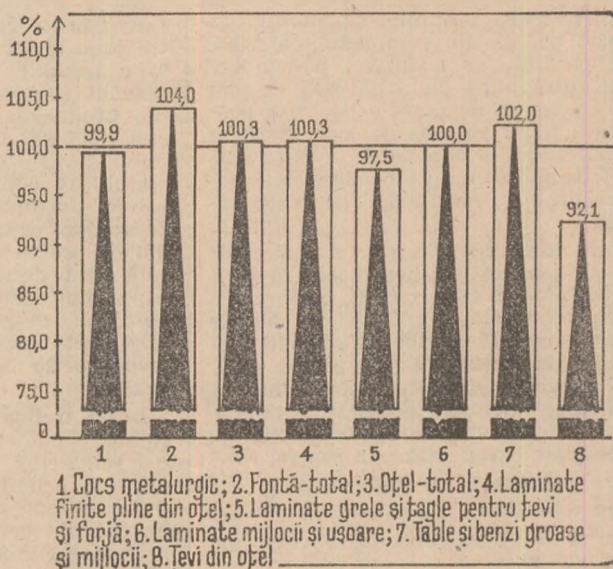
COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează planul în industria siderurgică?

ANALIZA MODULUI de realizare a planului în primul trimestru din 1983 în industria metalurgică scoate în evidență o serie de aspecte pozitive. Astfel, la producția de cocs metalurgic s-a obținut o producție medie zilnică la nivelul graficelor, ceea ce a permis recuperarea integrală a restanșelor din ianuarie-februarie. Această situație a facilitat îndeplinirea și depășirea planului la fontă (+77,7 mii t) și oțel (+9,6 mii t), la laminate finite pline din oțel, table subțiri și benzi late etc. (graficul). În sectorul de prelucrare însă, din cauza nerecolizării unor sortimente de laminate, primul trimestru al anului s-a încheiat cu unele rămîneri în urmă la producția de table și benzi din oțel laminate la rece, table și benzi pentru electrotehnică, sîrmă din oțel trasă la rece etc. S-au înregistrat restanșe și în livrarea de către C.O.S. Tirgoviște, C.S. Hunedoara și I. Oțelul Roșu a oțelurilor calibrate pentru rul-

menți, (evi de construcții din oțel carbon și oțeluri aliate cu diametre mici și pereți subțiri, burlane de tubaj și prăjini de foraj etc.

Ținînd seama că sarcinile pe trim. II sînt superioare realizărilor pe trim. I a.c. sînt necesare eforturi pentru aprovizionarea ritmică a cocseriilor cu cărbuni cocsificabili, la nivelul necesarului și de calitate corespunzătoare. În vederea îmbunătățirii stocurilor de cocs va trebui să se acționeze pentru depășirea substanțială a producției planificate în luna aprilie și mai. La fontă cenușe este necesară recuperarea în timp scurt de către C.S. Victoria Călan a cel puțin 28 mii t din restanșa înregistrată și depășirea producției la C.S. Hunedoara cu minimum 3 mii tone. Pe de altă parte, M.I.M. și M.I.Ch. trebuie să-și mobilizeze în continuare eforturile pentru asimilarea la Slatina, conform

programelor stabilite, a întregii game de electrozi. În sectoarele de laminate și țevi, ținînd seama de faptul că sarcinile de plan sînt mai mari cu 13% în trim. II, trebuie urmărită în continuare buna funcționare a tuturor liniilor de laminare și

de țevi. În același timp, laminarele de semifabricate de la Reșița, Hunedoara și Galați vor trebui să funcționeze la capacitate în strînsă concordanță cu necesitățile fabricației de laminate și țevi din oțel.

În dezbateri publică: proiectul Programului de aplicare

a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii

și repartitiei veniturilor oamenilor muncii

STIMULAREA LĂRGIRII EXPORTURILOR ROMÂNEȘTI

APLICAREA fermă a principiului socialist de retribuție după cantitatea și calitatea muncii reprezintă o constantă a politicii Partidului Comunist Român, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. În acest context se înscrie și proiectul Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii și repartitiei veniturilor oamenilor muncii, supus dezbaterii publice, care prevede perfecționarea sistemului de retribuție a muncii în raport direct cu îndeplinirea sarcinilor de plan, stimulând realizarea și depășirea producției planificate, îmbunătățirea calității produselor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție.

Dimensiunile actuale ale comerțului nostru exterior, ponderea mare a exportului în totalul producției la nivelul unor ramuri ale industriei și a cecii și sute de importante unități producătoare de pe întreg teritoriul țării își găsesc reflectarea și în proiectul de Program amintit, care preconizează forme de retribuție specifice, mai stimulante, pentru personalul muncitor angajat în producția și comercializarea mărfurilor românești de export. Această particularitate în modul de acordare a retribuirii tuturor categoriilor de personal care își aduc contribuția directă la îndeplinirea sarcinilor planului de export derivă din complexitatea acestei activități de adaptare, păstrare și menținere pe piața externă — mai ales în condițiile actuale de criză economică, când concurența este deosebit de puternică — care se deosebește sensibil de problematica producției și comercializării mărfurilor pe piața internă.

Stimularea cu prioritate a oamenilor muncii participanți nemijlociți la producția pentru export și la comercializarea produselor românești pe piețele externe rezultă și din obiectivele formulate de conducerea de partid și de stat privind politica comercială a României pentru această perioadă, care prevede realizarea unei balanțe comerciale excedentare, în așa fel încât să se asigure o balanță de plăți externe echilibrată, să se reducă datoria externă și să se consolideze rezervele valutare ale țării.

Forme de retribuție specifice

AVÎNDU-SE în vedere importanța activității de comerț exterior, în deosebi a exportului, în întreaga

dezvoltare economico-socială a țării, proiectul de Program prevede stimularea prin forme de retribuție specifice a personalului muncitor din unitățile producătoare exportabile, precum și a oamenilor muncii din întreprinderile de comerț exterior și din rețeaua comercială și de service externă.

În primul rînd, se stimulează producția pentru export prin majorarea veniturilor oamenilor muncii care participă nemijlocit la realizarea acestor producții. În acest scop, se vor asigura rentabilități și beneficii mai mari la producția destinată exportului, stabilindu-se priorități în ceea ce privește mărimea ratei rentabilității și a beneficiului în funcție de ponderea exportului în totalul producției. În plus, din totalul fondului de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, o cotă mai mare va reveni oamenilor muncii care au

OPINII

contribuit direct la realizarea producției de export.

În al doilea rînd, ca urmare a aplicării, la unele produse destinate exportului, a unor cote mai mici de prelevare pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, se vor acorda în continuare premii anuale, din beneficiul suplimentar obținut de unitățile producătoare de mărfuri pentru export. Este de remarcat că se aduc îmbunătățiri față de prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 145/1979 privind stimularea prin beneficiu a producției pentru export. Astfel, fondul de premiere urmează a fi de 15 la sută din beneficiul suplimentar în cazul exportului realizat în cadrul sarcinilor de plan și de 25 la sută în cazul exportului peste plan (față de 10 la sută și respectiv 20 la sută, cât este în prezent).

În al treilea rînd, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se va majora, ca și în prezent, cu o cotă de până la 10 la sută din beneficiul peste plan, proporțional cu depășirea planului de export, în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan. De asemenea, unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază în continuare și de fonduri în valută, în limita a 2 la sută din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate.

În al patrulea rînd, proiectul de Program prevede răspunderea unităților producătoare pentru realizarea în termen și în condiții de calitate corespunzătoare, potrivit contractelor încheiate, a mărfurilor destinate exportului. Unitățile producătoare care nu respectă termenele și condițiile de calitate prevăzute în contracte vor fi obligate să plătească penalizări întreprinderilor de comerț exterior.

În al cincilea rînd, personalul muncitor din întreprinderile de comerț exterior, precum și cel din compartimentele de comerț exterior din centrale și întreprinderi va fi retribuit pe bază de cote, în lei, aplicate la 1 000 ruble sau 1 000 dolari pentru export, import, aport valutar realizat și celelalte operațiuni cuprinse în volumul total de activitate al fiecărei întreprinderi. Proiectul de Program prevede stabilirea de cote stimulante pentru export, care vor fi cu 20—30 la sută mai mari față de cotele pentru import. Totodată, pentru efectuarea unui volum sporit de operațiuni comerciale, în vederea obținerii de aport valutar, se vor stabili cote stimulante la 1 000 dolari aport valutar realizat. Semnificativ este și faptul că la stabilirea cotelor de retribuție se au în vedere mai multe criterii, printre care și **acoperirea cu contracte ferme a planului de export, pe relații**, stimulând în acest fel întreprinderile de comerț exterior în asigurarea cadrului juridic extern cu contracte peste sarcinile anuale obișnuite.

În al șaselea rînd, întreprinderile de comerț exterior, în cazul nerealizării planului, își vor diminua în mod corespunzător fondul de retribuție, fiind, totodată, obligate să ia din timp măsuri pentru diminuarea numărului de personal în corelație cu nivelul de realizare a planului de comerț exterior. Atunci când nerealizarea planului de export se datorește unităților producătoare, întreprinderile de comerț exterior vor putea apela la credite bancare pentru plata retribuțiilor, cu garanția unităților producătoare că există condiții ca în decurs de cel mult o lună să se execute și să se livreze mărfurile contractate pentru export.

În al șaptelea rînd, în proiectul de Program se prevede ca personalul din unitățile românești din cadrul rețelei externe de comercializare și service să fie retribuit pe bază de cote anuale, în raport cu volumul de export realizat sau beneficiul în valută convenit, ceea ce este de natură să stimuleze oamenii muncii respectivi pentru depășirea sarcinilor de plan.

Unele propuneri în vederea completării proiectului de Program

EXPRESIE a largului democratism promovat de conducerea de partid și de stat, supunerea spre dezbatere publică a proiectului Programului în domeniul retribuiri muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii este o nouă dovadă a permanentei consultări cu masele la luarea celor mai importante decizii. În acest sens suntem atenți unele propuneri la proiectul de Program mai sus menționat.

● Referitor la stimularea producției industriale pentru export :

— pentru legarea mai strânsă a veniturilor oamenilor muncii de valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și forței de muncă la export, ar trebui să se alăbe în vedere o stimulare specială pentru unitățile care realizează produse noi, cu indicatori de eficiență sporii;

— o stimulare suplimentară considerăm că ar trebui acordată unităților care produc produse noi, având la bază materie primă indigenă ;

— pentru a stimula noi și noi unități să participe la activitatea de export, mărim prin aceasta potențialul de export al țării, apreciem că ar fi utilă crearea, în acest caz, a unui regim de rentabilitate și beneficii al acestor unități în primii 2—3 ani ;

— pentru stimularea muncitorilor pe linia realizării unor produse de calitate superioară pentru export, confirmată prin neînregistrarea de reclamații în decursul a doi ani consecutivi, apreciem ca necesară introducerea unor premii de calitate specifice activității de export ;

— în cazul în care fondul pentru promovarea și susținerea exportului de produse, propus a se crea conform Pro-

gramului, va dispune de fonduri atât în lei, cât și în valută, apreciem că o anumită cotă în valută ar trebui să stea la dispoziția unităților producătoare, pentru a avea mai multă inițiativă, mai multă operativitate în acțiunile de prospectare a pieței externe, atribuții ce le revin în baza Legii nr. 5/1978, în condițiile noului mecanism economico-financiar.

● În ceea ce privește stimularea producției agricole destinată exportului :

— la unitățile agricole de stat ar fi oportună introducerea, ca element stimulatoriu la retribuirea în acord global, a indicatorului producția agricolă realizată pentru export. Acest lucru s-ar înscrie pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea aportului agriculturii la sporirea exportului și, pe această cale, la realizarea unei balanțe comerciale excedentare ;

— un stimulent suplimentar apreciem că ar trebui acordat unităților a căror producție aduce un aport net în valută la heclar mai ridicat. Acest important indicator de măsurare a eficienței producției agricole ar putea să se adauge celor în funcție de care se face retribuirea.

● Referitor la stimularea activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare destinată activității de export :

— pornind de la multiplele legături ale activității de cercetare-proiectare cu activitatea de producție, considerăm că în multe privințe, sistemul de stimulente pentru export acordate unităților de producție ar fi necesar să fie aplicat și institutelor de cercetare și proiectare ;

— stimulente suplimentare considerăm că ar trebui acordate institutelor de cercetare-proiectare pentru introducerea în producție a unor tehnologii

sau produse noi, perfecționarea și modernizarea celor existente, care, prin consumuri mai reduse de materii prime, materiale, combustibili și energie, să conducă la diminuarea efortului valutar, îndeosebi în devize convertibile.

● În ceea ce privește stimulentele pentru activitatea de transport destinată exportului și importului :

— pentru realizarea la termen și în cele mai bune condiții a transporturilor de mărfuri în cadrul schimburilor economice internaționale, îndeosebi al exportului, apreciem că unitățile de profil ar trebui să beneficieze de stimulente suplimentare similare cu cele acordate unităților de producție (rentabilități mai mari pentru activitatea destinată exportului, prevederi la buget mai mici, prime etc.) ;

— propunem ca pentru găsirea unor soluții de natură să crească sensibil eficiența operațiilor de export-import, ca urmare a utilizării de mijloace de transport și rute mai puțin costisitoare, să se acorde prime speciale lucrătorilor respectivi.

● Referitor la stimularea lucrătorilor din întreprinderile de comerț exterior și din rețeaua comercială externă :

— apreciem ca necesară legarea mai strânsă a veniturilor lucrătorilor din întreprinderile de comerț exterior și a personalului care lucrează în rețeaua comercială din străinătate de realizarea unor prețuri îmbunătățite la export, import și în acțiunile de cooperare ;

— propunem acordarea unor premii speciale lucrătorilor care au participat la introducerea unui produs nou la export, la pătrunderea pe o piață nouă sau la diversificarea surselor de aprovizionare cu materii prime și mărfuri necesare economiei naționale, în condiții de eficiență sporită.

Octavian BOTEZ

Reducerea costurilor de producție pe unitatea de produs

(Urmare din pag. 7)

acte normative și, în primul rând, a „Regulilor de bază privind planificarea, evidența și calcularea costurilor de producție” totuși, dincolo de existența acestor norme și instrucțiuni, se cere a se trece neîntârziat la efectuarea unor analize mult mai detaliate a mărimii și structurii costului produsului pe fiecare gen de cheltuială. În această privință, la loc de frunte trebuie să se situeze calculul fundamentat din punct de vedere tehnic și economic al cheltuielilor directe, toate consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie fiind localizate pe proces, pe reper, pe semifabricate. În acest scop urmează a fi folosite nomenclatoarele de produse existente, precum și nomenclatoarele de materii prime și materiale. La baza stabilirii fiecărei cheltuieli di-

recte de natură materială trebuie să se situeze normele de consum prevăzute, norme care se cer a fi revizuite și îmbunătățite în strânsă concordanță cu complexitatea și tehnologia fiecărui produs fabricat.

Cu un aport important la fundamentarea costului pe unitatea de produs, a posibilităților de reducere a cheltuielilor materiale, se înscrie și folosirea acelor metode care să permită stabilirea cheltuielilor indirecte. Orice cheltuială de acest gen pe produs, reper sau semifabricat trebuie să fie tratată și acceptată ca fiind maximă, urmărind să încorporeze în mărirea ei efectele favorabile ale tuturor măsurilor înscrise în programele speciale ce sînt elaborate în cadrul unităților economice în domeniul reducerii costurilor de producție.

Răspunzînd cerințelor actuale ale planificării, evidenței și urmăririi costului pe unitatea de produs, Programul pentru reducerea costurilor de producție în

perioada 1983—1985 a stabilit și principiile metodologice de bază ale determinării costurilor de producție pe produs. De aceea, în asigurarea costurilor de producție prevăzute, cu un aport important urmează să se înscrie analiza menționată a realizării costului pe fiecare unitate de produs. Problemele cu care se confruntă practica de calcul și urmărirea costurilor de producție pe unitatea de produs sînt, fără îndoială, mult mai complexe decît cele arătate. Esențial rămîne, însă, ca organele de conducere colectivă din unitățile economice să treacă la reexaminarea integrală a produselor ce fac obiectul fabricației, ținînd seama de poziția economică a acestor produse în planul propriu de producție, de ponderea lor în producția marfă, de aportul ce trebuie să-l aducă fiecare la formarea veniturilor întreprinderii și a resurselor economiei naționale, de măsura în care aceste produse sînt chemate să satisfacă bine și eficient necesitățile consumatorilor interni și externi, ale economiei noastre naționale în plină dezvoltare și modernizare.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

DECIZIA ECONOMICĂ — FUNDAMENTATĂ PE INFORMAȚIE VERIDICĂ, OPERATIVĂ (I)

DEZBATERE

APLICAREA cu fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune organizarea unui sistem informațional eficient, care să poată furniza operativ conducerii colective informații reale cu privire la modul cum sînt constituite și folosite fondurile materiale și bănești ale unității economice, să permită un control riguros asupra păstrării și administrării avutului obștesc, să prevină risipa și pierderile din activitatea economică. Ținerea la zi a evidenței fondurilor folosite în toate com-

partimentele unității, promovarea unui regim strict de economie în administrarea avutului obștesc, prevenirea imobilizărilor financiare, a cheltuielilor neoportune și neeconomicoase constituie premise ale aplicării cu consecvență a autogestiunii în toate verigile unității economice, ale desfășurării pe baze eficiente a întregii activități economice.

In acest context, Revista economică,

în colaborare cu catedra de contabilitate din cadrul Academiei de Studii Economice, a organizat o dezbatere pe tema: „DECIZIA ECONOMICĂ — FUNDAMENTATĂ PE INFORMAȚIE VERIDICĂ, OPERATIVĂ“, la care au participat economiști și șefi contabili din unități, specialiști din ministere, cadre didactice și cercetători științifici.

Din partea redacției la dezbatere a participat tovarăsa Maria Ioniță.

In numărul de față începem publicarea punctelor de vedere exprimate.

Corelația: sistem de informare-sistem de control

Prof. dr. C. TOPCIU: Dintre formele pe care le îmbracă sistemul de informare economică a oricărei unități socialiste, contabilitatea, prin specificul obiectului ei, cuprinde toate operațiile ce capătă expresie bănească și prin aceasta este în măsură să reflecte cel mai mare volum de informații economico-financiare. Datorită acestui fapt, ea poate și trebuie să constituie un instrument puternic al conducerii din fiecare unitate.

Pentru realizarea acestui scop, este necesar, în primul rînd, ca organele de conducere să dorească în mod conștient, să impună și să sprijine o asemenea organizare și conducere a contabilității capabile să furnizeze operativ întreaga gamă de informații necesare procesului conducerii la toate nivelurile. În al doilea rînd, aparatul însărcinat cu conducerea și organizarea contabilității să aibă competența necesară, suficientă autoritate și spirit novator pus în practică cu perseverență.

Pentru a fi un instrument real de conducere, contabilitatea trebuie să aibă o pronunțată funcție de control. După opinia mea, contabilitatea, dacă nu este condusă și organizată încît prin ea însăși să devină o puternică pîrghie de control, nu poate satisface nici cerințele unei conduceri eficiente și se transformă într-un scop în sine. Funcția de control a contabilității se poate realiza în întregime și în măsura în care ea este corelată cu evidența operativă și cu documentația primară, în cadrul unui sistem unitar de informare economico-financiară al întreprinderii.

Avînd în vedere importanța pe care o au informațiile ca „materii prime“ ale controlului, o condiție „sine qua non“ pentru calitatea controlului o constituie exactitatea informațiilor. Or, aceasta depinde în cea mai mare măsură de exactitatea cu care sînt consemnate prima dată operațiile economico-financiare, cu ajutorul purtătorilor primari de informații, a documentelor primare, în cea mai mare parte a cazurilor. Am avut de nenumărate ori prilejul să constat modul cum se întocmesc documentele primare în unele unități și, fără să greșesc, pot să spun că în asaltul care se dă pentru perfecționarea și modernizarea sistemului de informare economică, documentației primare nu i se acordă peste tot considerația cuvenită. Și nu trebuie să uităm că fundamentul, terenul pe care se clădește sistemul de informare bazat pe contabilitate îl constituie documentele primare. Dacă înregistrarea primară a informațiilor cu ajutorul documentelor nu este exactă și completă, oricît de sofisticat ar fi mecanismul prelucrării lor ulterioare, ele rămîn pînă la capăt tot informații „poluate“.

Dacă avem în vedere corelația sistem de informare-sistem de control, trebuie să pornim de la premisa că orice sistem de informare trebuie să fie prin el însuși un bun sistem de control și, invers, orice sistem de control trebuie să fie prin el însuși un sistem de informare. De aici și necesitatea ca sistemul de informare operativ-contabil să satisfacă deopotrivă cerințele tuturor celor trei forme de control economico-financiar: preventiv, operativ-curent, ulterior. Controlul preventiv nu trebuie fetișizat, după opinia mea, așa cum se întîmplă uneori; numai cele trei forme împreună într-un sistem corelat de control pot satisface cerințele acestuia ca atribut al conducerii. Important este ca fiecare unitate, fie ea economică, social-culturală, administrativă etc. să-și organizeze propriul ei sistem de control, în care să integreze organic cele trei forme ale controlului economico-financiar, contabilitatea, evidența operativă, documentația primară și bugetul de venituri și cheltuieli. Controlul să se realizeze cu aportul tuturor categoriilor de oameni ai muncii: ingineri, tehnicieni, economiști, personal administrativ, de pază etc.

Realizarea unui sistem de informare și de control care în ultimă instanță să ducă la creșterea eficienței economice depinde în mare măsură și de modul cum personalul tehnic și de alte specialități înțelege aspectele economico-financiare ale activității pe care o desfășoară, de modul în care este conștient că rezultatele activității sale se transpun în final în indicatori economici și financiar care caracterizează de fapt calitatea muncii lor. Acest proces educativ și de instruire trebuie desfășurat după opinia mea, prin forme adecvate, în fiecare întreprindere. Pentru a avea forța necesară, sistemul de informare și de control al întreprinderii trebuie subordonat direct organului de conducere colectivă și condus de unul din directorii întreprinderii, care poate ocupa funcția de director financiar sau financiar-contabil, intrucît activitatea sa este mult mai cuprinzătoare și complexă decît a șefului contabil.

Normative de personal pentru compartimentul financiar-contabil

ANDREI COZOȘ, contabil șef, Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Mureș: Actualul sistem de conturi cuprins în „planul de conturi“, în general, putem spune că este corespunzător stadiului de aplicare a mecanismului economico-financiar. S-ar impune numai unele modificări sau ajustări în cadrul celor 10 clase de conturi. Nu mi-am pus problema înlocuirii, desființării sau înființării unor conturi, dar cu toate acestea, trebuie

afirmat că unele conturi și-au pierdut conținutul economic, iar altele au fost introduse sub imperiul unor reglementări care au fost adoptate pe parcurs.

Prin introducerea autogestiei economico-financiare, analiza pe bază de bilanț a căpătat valențe noi, ea devenind un instrument pentru fundamentarea deciziilor din domeniul economico-financiar. Utilitatea analizei pe bază de bilanț este de necontestat, informațiile care le prezintă constituie un adevărat tezaur de date pentru organele colective de conducere, inclusiv pentru adunările generale ale oamenilor muncii. Pentru îmbunătățirea analizei pe bază de bilanț, mi-aș permite să fac unele propuneri: în baza H.C.M. nr. 1116/1975, Ministerul Finanțelor a elaborat un „Indrumar metodologic privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor activității economico-financiare obținute de întreprinderi și centrale”, lucrare amplă și valoroasă pentru cei care redactează analizele pe bază de bilanț. Prin introducerea noului mecanism economico-financiar, acest indrumar a fost depășit, ceea ce impune reconsiderarea și punerea lui de acord cu transformările care au avut loc.

Un alt aspect pe care aș dori să-l prezint este acela a paralelismului dintre raportul explicativ la bilanț și cel al analizei pe bază de bilanț. Analiza pe bază de bilanț fiind o lucrare mai amplă, se depune în urma bilanțului. **Eu consider că studiul în care sintem în prelucrarea datelor impune renunțarea la raportul explicativ la bilanț și prezentarea, odată cu bilanțul, a analizei pe bază de bilanț.** În acest fel s-ar elimina paralelismul care există în prezent.

În general, mă raliez la punctul de vedere exprimat de tovarășul C. Topciu cu privire la control, dar țin să fac unele precizări: Controlul financiar în întreprinderi, dacă îl excludem pe cel exercitat de organele din afară, se realizează printr-o multitudine de forme cum sînt: controlul ierarhic operativ-curent, controlul financiar intern, controlul financiar preventiv, controlul economic preventiv și în unele unități controlul preventiv exercitat de un delegat permanent asupra unor operațiuni de valori mai mari. Aceste forme de control însă antrenează un număr mare de persoane în executarea controlului, fapt care nu dă posibilitatea, după părerea mea, organelor de conducere colectivă să urmărească felul în care aceștia se achită de sarcinile care le-au fost încredințate tocmai din cauză că sînt prea fărîmițate. Pentru creșterea eficienței controlului financiar preventiv am de făcut unele propuneri:

— să fie dată mai multă competență întreprinderilor în cuprinderea în controlul financiar preventiv a unor operațiuni sau documente. Așa, de exemplu, în unitățile unde se emit un număr mare de facturi (zilnic de ordinul sutelor) controlul financiar preventiv antrenează mult personal: Din această cauză acest control este făcut formal. **Consider necesar ca persoanelor de la serviciul de desfacere să li se dea împuternicire de control financiar preventiv;**

— în ce privește controlul financiar intern trebuie intensificat asupra modului cum sînt păstrate și în general cum sînt gospodărite materialele ridicate din magazie. Pentru a evita pierderea și risipa propun ca pentru controlul financiar intern de la întreprinderi și centrale să se stabilească normativ de personal în funcție de numărul gestiunilor, valorile materialelor gestionate, precum și numărul de repere.

Consider că pentru a crește rolul și funcțiile compartimentului financiar-contabil în fundamentarea deciziilor și evidența strictă a patrimoniului sînt necesare următoarele măsuri:

- elaborarea unor normative de personal în funcție de gradul întreprinderii, specificul producției, numărul de produse care se fabrică, numărul de beneficiari, de furnizori, volumul în general de operațiuni financiar-contabile;

- pentru a lucra în sectorul financiar-contabil este necesară introducerea sistemului de autorizare pe post, fapt care să se realizeze după o anumită perioadă de pregătire teoretică și practică la locul de muncă. Această autorizare să fie făcută de către întreprindere, însă asistată de organele de specialitate ale Ministerului Finanțelor. Persoanele care nu sînt autorizate pe post să nu poată fi promovate în gradații superioare;

- consider că nu ar fi lipsit de interes dacă s-ar elabora statutul personalului contabil-financiar din economie.

Cu privire la statutul contabilului șef au fost unele propuneri ca el să fie scos din subordonarea întreprinderii și să fie încadrat și plătit de către Ministerul Finanțelor. Eu consider că aceasta nu este o soluție dintre cele mai bune: în această situație, contabilul șef s-ar rupe de colectivul din care face

parte, nu ar mai fi un sfătuitor al celorlalți factori de conducere. Dacă contabilul șef este competent, bine pregătit profesional și atașat meseriei și colectivului din care face parte poate să-și îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile pe care cadrul legislației l-a fixat pentru această funcție.

Autoinformare pentru conducerea curentă a activității economice

Conf. univ dr. L. POSSLER: Așa după cum a subliniat și tovarășul A. Cozoș, contabilitatea, acționînd ca un sistem deschis, și-a adaptat mereu metoda, procedeele și instrumentele de lucru specifice la condițiile și cerințele noului mecanism economico-financiar prin promovarea principiului autogestiei unităților economice. Cu toate acestea, în prezent, contabilitatea este orientată în mult prea mare măsură spre satisfacerea nevoilor de raportare, întocmirea lucrărilor periodice de sinteză și depunerea acestora conform actelor normative la forul ierarhic, bănci, secții financiare, inspectorate de statistică. După părerea mea, organele de normare și îndrumare a contabilității nu au pus cu suficientă tărie problema utilizării datelor și informațiilor economico-financiare de care dispune contabilitatea în conducerea curentă, operativă, de zi cu zi a unităților socialiste. Pe de altă parte, sînt de părere că unii conducători ai compartimentelor financiar-contabile și contabili șefi nu au reușit să se obișnuiască și să obișnuiască și pe ceilalți factori de decizie din unități să utilizeze în conducerea, la luarea deciziilor, datele din contabilitate cu toate valențele de exactitate, rigurozitate, corelare etc. a acestora. Or, nu poate fi concepută autoconducerea și autogestiunea fără autoinformare. Ca urmare, propunem să se procedeze la o reinventariere și reevaluare a conținutului de date și informații din contabilitate din punctul de vedere al conducerii întreprinderii, să se structureze și grupeze, în funcție de nevoile diferiților utilizatori și decidenți, să se stabilească periodicitatea și operativitatea cu care ele pot și trebuie furnizate, forma în care să fie prezentate etc.

Dacă se ia în considerare un asemenea punct de vedere, atunci, în cadrul compartimentului contabilității, trebuie revăzute atribuțiile și competențele diferitelor funcții și categorii de personal și stabilite: domeniile de activitate sau de mijloace și fonduri care trebuie urmărite operativ, pe măsura desfășurării proceselor economico-financiare; modul de determinare a abaterilor și persoanele care trebuie să le sesizeze; persoanele cărora trebuie să li se comunice abaterile în vederea luării deciziilor; semnalizarea revenirii la o situație normală etc. O asemenea regîndire și reorganizare a conținutului activității compartimentului financiar-contabil pentru a răspunde la comandamentele mecanismului economico-financiar este cu atît mai mult necesară cu cît este reclamată și de intervenția tot mai masivă în domeniul organizării și funcționării contabilității unităților socialiste a echipamentului de prelucrare automată a datelor.

În privința lucrărilor contabile periodice, mai precis în legătură cu lucrările contabile întocmite, analizate și raportate la sfîrșitul lunilor, trimestrelor și anului, considerăm că se pot aduce unele îmbunătățiri.

În primul rînd, în documentația anexă la bilanț nu sînt suficiente date și informații privind costurile de producție, structura și evoluția lor, deși cunoașterea și reducerea costurilor este una din cele mai eficiente pîrghii de creștere a eficienței economice, problema centrală a mecanismului economico-financiar. Considerăm deci ca necesară conceperea de către organele de normare și îndrumare a contabilității a unor situații de costuri pe structuri și verigi organizatorice, pe grupe de produse și pe structura costului, pe elemente de cheltuieli și/sau pe articole de calculație atît pentru producția marfă finită și obținută, cît și pentru producția neterminată.

În al doilea rînd, poate că nu ar fi lipsit de interes ca în anexa la bilanț cu privire la investiții să se elaboreze o situație de analiză cu privire la cheltuielile și costul investițiilor, în care — pe fiecare obiectiv de investiții — să se evidențieze gradul de îndeplinire a costurilor de deviz, respectiv abaterile de la acestea. O asemenea situație se impune cu atît mai mult dacă avem în vedere că un număr însemnat de unități socialiste realizează investițiile în regie proprie și cu efort propriu.

În sfîrșit, în anexa la bilanț ar putea să figureze o balanță de încasări și plăți probabile pentru perioada următoare, avînd în vedere stocurile, disponibilitățile, creanțele și obligațiile bănești ale întreprinderii.

POSSIBILITĂȚI DE CREȘTERE A EFICIENȚEI PRIN TIPIZARE ȘI STANDARDIZARE

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA reprezintă direcții importante de acțiune pentru creșterea eficienței economice prin reducerea consumurilor, eliminarea tendințelor de diversificare nerațională a produselor, prin impunerea — la nivelul unităților producătoare — a acelor parametri tehnico-economici capabili să asigure un înalt nivel de calitate și competitivitate produselor românești. Valorificarea superioară a acestor prghiuri eficiente de raționalizare a producției a devenit de multă vreme un obiectiv important al politicii economice promovate de partid. Iar faptul că recent, în cadrul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R., referindu-se la domeniul particular al construcțiilor, secretarul general al partidului a reafirmat importanța extinderii și adâncirii acțiunilor de tipizare și standardizare, demonstrează caracterul de continuitate al acestei preocupări.

Pentru a se dovedi eficientă în activitatea curentă de producție, acțiunea de tipizare și standardizare trebuie să fie precedată de o temeinică pregătire. Este vorba, în fapt, de a fructifica tocmai potențialul previzional, de anticipație al tipizării și standardizării, activități care, integrate în mecanismul planificării — la nivel macro și microeconomic — pot să sporească rigurozitatea fundamentării normelor și normativelor de plan, pot constitui repere importante în orientarea strategică a întreprinderilor, în selectarea produselor și tehnologiilor.

Strategia de înnoire și modernizare

CERCETAREA prospectivă în acest domeniu trebuie să prefigureze pentru aceeași perioadă la care se referă prognozele pe subramuri și domenii, dezvoltarea standardizării atât sub aspectul ei teoretico-metodologic general ca disciplină științifică, cât mai ales ca activitate practică de raționalizare tehnologică întâlnită sub diferite forme concrete în metalurgie, industria constructoare de mașini, chimie, industria ușoară, construcții, transportul și-a. Prognozele de standardizare, articulate la prognozele pe subramuri și domenii, au funcția de a prefigura atât strategia dezvoltării și obiectivele finale urmărite, cât și abordările tactice pe perioade mai scurte împreună cu metodele și mijloacele necesare atingerii scopului propus în fiecare etapă dată. Aceasta se realizează prin prevederea în standarde a unor indicatori de perspectivă, care asigură progresivitatea standardului în momentul intrării sale în funcțiune și, mai ales, menținerea acestuia în decursul unei părți însemnate din durata de fabricație a produsului la care documentul de standardizare se referă.*)

În sensul celor amintite, pot fi diferențiate standardele în funcție de modul cum au fost optimizați parametrii incluși în ele. Vom vorbi astfel despre: a) optimizare statică, atunci când parametrii standardizați sunt determinați pe baza datelor

*) Se impune precizarea că nu în toate cazurile măsurile amintite sînt posibile de aplicat. Spre exemplu, la materiale, semifabricate, lubrifiții, combustibili, elemente de mașini, produse simple ș.a. se poate aplica numai standardizarea clasică, respectiv standardul se elaborează pentru produse verificate în exploatare. Pentru parametrii principali ai utilajelor complexe cu ciclul lung de fabricație standardele elaborate în aceste condiții se dovedesc însă depășite și, în consecință, standardizarea premergătoare se impune.

**) Cu titlu de exemplu să amintim că în momentul apariției televiziunii în culori în S.U.A. principalele standarde conținând datele de bază erau deja elaborate, pe baza lor fiind ulterior construite camerele de televiziune, înregistratoarele pe benzi magnetice, celelalte aparate aferente. În mod similar, executarea sistemelor de acționări hidraulice în Polonia a fost precedată de elaborarea standardelor de clasificări, presiuni nominale, puteri, productivități, rezistențe ș.a. Toate acestea anticipînd nu numai elaborarea celorlalte standarde de parametrii principali, condiții tehnice, metode de încercare, standarde complete de produs etc., dar chiar și lucrările de cercetare și inginerie tehnologică.

existente în momentul elaborării standardelor și rămîn invariabili în timp; nu este greu de observat că, în timp, parametrii optimizați inițial devin inferiori celor reclamați de progresul tehnico-științific; b) optimizare dinamică, atunci când parametrii standardizați sînt calculați pentru o valoare oarecare de viitor, anticipată, fapt care presupune elaborarea standardului înainte ca produsul la care se referă standardul respectiv să existe**).

După cum rezultă și din cele prezentate, standardizarea (elaborarea standardului și aprobarea lui) poate avea un caracter premergător în raport cu momentul începerii fabricației industriale, cu momentul executării prototipului sau chiar al începerii pregătirii tehnico-științifice a producției industriale pentru noul produs. Dacă standardul premergător este elaborat înainte ca produsul să fie proiectat și asimilat în fabricație, atunci el este util nu numai în procesul executării produsului, ci și la efectuarea lucrărilor de planificare a cercetării, proiectării constructive, proiectării tehnologice, producției și altor lucrări pregătitoare. Cu cît timpul de anticipare a situației standardizate este mai mare cu atît va fi mai extinsă sfera de utilizare a standardului în lucrări de pregătire. Totodată, însă, amplificarea timpului de anticipare introduce erori mai mari în calculele de prognoză a datelor incluse în standard, diminuînd precizia de optimizare a acestuia. De aceea trebuie căutat în fiecare situație concretă echilibrul dintre avantajele oferite de procesul prognozării în standardizare, complexitatea lucrărilor de optimizare atunci cînd se operează cu asemenea date și precizia estimată, scontată a rezultatelor.

Repere metodologice

ELABORAREA unor prognoze riguroase, cuprinzătoare, în sfera standardizării — categorie de lucrări științifice care nu beneficiază încă de un statut bine prezentat în cadrul activităților de prognoză ce se desfășoară în sfera cercetării științifice — este condiționată de clarificarea în plan metodologic a unor probleme de principiu cum sînt: interrelația dintre acestea și prognozele pe subramuri și domenii, elaborate anterior; criteriile de diferențiere a obiectelor supuse standardizării în funcție de perspectiva adoptată în calcul — apropiată sau depărtată; categoriile de standarde care pot fi elaborate pe bază de date prognozate și situațiile unde aplicarea metodelor standardizării dinamice nu se justifică. Concomitent, se cer a fi elucidate unele aspecte privind conținutul lucrărilor în cauză. Din acest punct de vedere, se consideră că prognozele trebuie să abordeze perspectiva dezvoltării standardizării prin prisma celor două laturi principale care o caracterizează: de disciplină științifică-tehnică și de activitate practică nemijlocită.

În cazul primei laturi se cer, după opinia noastră, examinate căile dezvoltării și perfecționării standardizării ca știință, prin prisma metodologiei sale proprii de abordare a obiectelor și fenomenelor, a obiectivelor specifice, a instrumentarului de calcul folosit. Ținînd seama de tendințele care se profilează pe plan mondial este necesar să se examineze și să se selecteze metodele cele mai eficiente ce pot fi utilizate în elaborarea unor standarde care să corespundă direcțiilor și exigențelor prefigurate în prognozele pe subramuri și domenii. În această ordine de idei, alături de implementarea standardizării dinamice, o importanță crescîndă prezintă aplicarea metodelor cer-

cetării operaționale în selectarea soluțiilor optime de tipizare ; promovarea standardizării complexe ; abordarea sistemică a standardizării și tipizării ; informatizarea evicentei structurilor tipizate și unificate pentru nu se mai „crea” componente care sînt deja proiectate și asimilate în fabricație ; promovarea la un nivel superior a teoriei valorificării în tipizare și standardizare ; cuplarea tipizării la informatica de proiectare — reprezentată, în special, prin proiectarea asistată de calculator, corelarea tipizării cu lucrările de miniaturizare și proiectare prin design a produselor ș.a.m.d.

Cea de-a doua latură a standardizării care se impune a fi prospectată într-o viziune de perspectivă — aceea de activitate practică nemijlocită — vizează aplicarea metodelor generale și adaptarea acestora la specificul fiecărei ramuri, subramuri, grupă de produse, activitate. Practica standardizării și tipizării vădește că pe fondul unor cerințe generale, a metodelor și principiilor comune de standardizare-tipizare — care alcătuiesc potențialul teoretic al disciplinei — sînt elaborate metodologii de lucru și apar abordări specifice care diferă uneori radical de la un domeniu la altul. Spre exemplu, deși prin aplicarea concepției modulare în construcția de mașini, industria mobilă sau în construcții industriale se urmărește în principiu aceeași idee — realizarea unor structuri de o mare diversitate și flexibilitate funcțională prin utilizarea unui număr restrîns de module repetabile primare — totuși, instrumentarul de lucru folosit pentru atingerea acestui scop este propriu fiecărui domeniu menționat : codificarea morfo-tehnică a pieselor și cea funcțională pentru subansamble, care ni se pare a fi de mare perspectivă în construcția de mașini, prin cuplarea acesteia cu activitatea de tipizare nu prezintă nici un interes pentru acțiunile de tipizare din alte ramuri și subramuri industriale ; aspectele legate de aplicarea principiilor standardizării premergătoare sînt cu totul diferite în industria navală, unde ciclul de cercetare-proiectare-execuție și exploatare este mare (de circa 25—30 de ani), comparativ cu o serie de aparate tehnice de uz casnic — mașini de spălat, aspiratoare roboți de bucătărie etc., unde acest ciclu nu depășește perioada medie de opt-zece ani.

Din cele prezentate mai rezultă că prognozele în standardizare trebuie să fie articulate organic la prognozele pe domenii, reprezentînd de fapt o completare a acestora. Necesitatea obiectivă a complementarității sau chiar a integrării celor două tipuri de prognoze poate fi clarificată într-un mod convingător dacă vom apela din nou la exemplul construcției de nave. Astfel, pentru ca o navă să-și păstreze capacitatea competitivă pe întreaga durată a existenței sale trebuie să se includă încă din faza de proiect modificările previzibile ale tehnologiei de construcție și de dotare, precum și ale tehnologiei de exploatare din care fac parte și procesele de reparații. În perioada prognozată apar cerințe noi privind compartimentarea funcțională interioară și estetica arhitecturală exterioară a navei, precum și noi materiale și echipamente, condiții de exploatare și de reparație etc., toate acestea impunînd încă din faza de cercetare-proiectare evaluarea permanentă a viitorului în domeniul tehnologiei transporturilor navale (maritime și fluviale), al industriei constructoare de nave și al altor ramuri colaboratoare la realizarea navelor. Conceperea standardelor sau a altor documente tehnico-normative premergătoare pentru fiecare din aspectele menționate — materiale noi, procese tehnologice de execuție, tehnologii de exploatare ș.a. — va asigura realizarea cerințelor impuse de evoluția progresului tehnologic generat de revoluția tehnico-științifică contemporană, reprezentînd o pirghie însemnată în asigurarea competitivității produselor.

Integrare judicioasă în mecanismul de planificare

FUNDAMENTAREA și elaborarea prognozelor în activitatea de standardizare, pentru rezolvarea corespunzătoare a problemelor de fond stabilite, trebuie să pornească de la cerințele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale. În același timp, conținutul lor trebuie să fie determinat în funcție de o serie de criterii, indiferent de ramurile economice la care sînt articulate, printre care : corelarea obiectivelor de standardizare cu sarcinile cercetării științifice, ingineriei tehnologice și progresului tehnic din economie, pe termen lung ; valorificarea superioară a resurselor materiale ale țării, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, extinderea domeniilor de utilizare

a produselor care pot înlocui materiile prime și materialele deficitare din economie ; reducerea cheltuielilor de producție, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor ; promovarea rezultatelor cercetărilor proprii, în special pentru reducerea sau eliminarea importurilor și creșterea exporturilor ; asigurarea unor poziții competitive produselor românești pe piața externă și mărirea eficienței comerțului nostru exterior.

Profilarea tendințelor și cerințelor de dezvoltare pentru fiecare din direcțiile enumerate este posibilă numai prin adunarea, sistematizarea și prelucrarea unui volum mare de informații care se află în posesia unităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare, acolo unde sînt elaborate de fapt ideile noi și proiectele materializînd aceste concepții. De aceea, centrul gravitațional de concentrare și elaborare a prognozelor de standardizare trebuie să-l constituie, credem, aceste unități, în cadrul cărora există, de altfel, și sectoarele sau colectivele de standardizare-tipizare, această activitate fiind o componentă principală a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic.

În afara criteriilor generale amintite se cer a fi avute în vedere criteriile specifice care trebuie să ia în considerație posibilitățile și nevoile proprii ale ramurii, durata ciclului de fabricație a produselor, soluțiile la care se referă procesul de prognozare, comportarea unor produse și tehnologii în condițiile impactului exercitat asupra lor de revoluția tehnico-științifică contemporană. Semnificația acestor exigențe este reliefată de faptul că la utilajele tehnologice noi, ale căror principii de funcționare se vor deosebi esențial de cele actuale, stabilirea prin lucrările de prognoză a sirurilor tipodimensionale, unitare etc., nu este utilă ; dimpotrivă, determinarea unor parametri de bază (putere, productivitate, viteză) către care se tînde la unele grupe din aceste utilaje va fi de un real folos pentru cercetători și proiectanți.

De exemplu, axarea standardizării de perspectivă în construcția de mașini pe problemele economice concrete va determina direcționarea acestora spre : conceperea unor noi mașini și perfecționarea tipurilor existente în vederea automatizării, robotizării și cibernetizării proceselor de lucru ; creșterea calității, preciziei, fiabilității, durabilității și mentenanței echipamentelor tehnologice ; conceperea unor sisteme de mașini multifuncționale în agricultură care să conducă la mecanizarea complexă a agriculturii și la înlăturarea actualelor deficiențe existente în acest sector, mai ales în ceea ce privește lucrările de recoltare ; perfecționarea utilajelor miniere prin construirea lor din module astfel ca timpul de transport, montare și demontare în abataje a combinelor, transportoarelor ș.a. să fie redus la minimum posibil.

EXAMINAREA problemelor și aspectelor principale privind prognozarea în activitatea de standardizare și în particular oportunitatea introducerii metodelor standardizării de anticipație dovedește că asemenea cercetări cu caracter prospectiv au devenit deosebit de actuale. Standardizarea și tipizarea fac parte din pirghiile prin care se poate acționa direct și eficient în sensul ridicării calității și competitivității produselor, în direcția fundamentării strategiilor de dezvoltare ale întreprinderilor. În acest sens, prognozele în standardizare pot completa în mod util prognozele de dezvoltare a științei, tehnologiei și progresului tehnic pe subramuri și domenii, pot aprofunda multe aspecte teoretico-științifice ale acestora și pot constitui un instrument eficace în elaborarea documentelor tehnice normative privind tipurile raționale de materiale, combustibili și produse, caracteristicile lor calitative, regulile și metodele de verificare a calității, reducerea consumurilor și cheltuielilor materiale, inclusiv a materialelor scumpe și deficitare, recuperarea și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice refofosibile. În ansamblul lor, aceste activități cu caracter prospectiv pot contribui substanțial la realizarea importantelor activități stabilite de partid pentru afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, întărirea forței materiale a țării, ridicarea gradului de civilizație al întregului popor.

dr. Ion HERA-BUCUR
dr. Gavrilă SONEA

Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune!

AVANTAJELE NOII ORGANIZĂRI ÎN INDUSTRIA PETROLULUI — DEMONSTRATE ÎN PRACTICĂ

ESTE CUNOSCUT complexul de măsuri^{*)}, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și aplicat recent, menit să elimine o serie de curenți organizatorice și să asigure îmbunătățirea înțregii activități din ramura extractivă, astfel ca, prin creșterea mai puternică a producției de cărbune, țiței și gaze naturale, obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind realizarea independenței energetice a țării să fie îndeplinit încă în cursul acestui cincinal. În cele ce urmează prezentăm, cu referire la **Trustul petrolului Ploiești**, unele elemente comparative între vechea organizare și cea nouă, detalii asupra modului concret în care s-a operat aplicarea programului de măsuri, precum și rezultatele care evidențiază de pe acum avantajele acestuia.

De la secție la brigadă : o transformare de conținut

ÎN DOMENIUL forajului și extracției de țiței și gaze, secția de producție, verigă de bază a vechii structuri organizatorice, trebuia să rezolve multiple probleme de producție — legate de un număr mare de obiective și capacități — cu un efectiv restrâns de personal tehnic-productiv și de conducere. Programarea, dirijarea și controlul proceselor se făcea greoi, cu importante pierderi de timp și producție, asistența tehnică la sonde din partea cadrelor secției era deficitară. Nedispunind de personal de specialitate pentru efectuarea lucrărilor de întreținere mecanico-energetice, reparații capitale și punerea în producție a sondelor, secțiile de producție erau dependente de secțiile auxiliare și de deservire, al căror personal nu era direct cointeresat în realizarea planului de extracție și foraj.

În aceste condiții, organizarea și executarea în mod centralizat, la nivel de schelă, a lucrărilor mecano-energetice de întreținere, probe de producție și reparații capitale la sonde presupuneau deplasarea personalului de specialitate pe distanțe mari, precum și oprirea — în multe situații pe o durată destul de mare — a sondelor respective, ceea ce conduce la creșterea timpului neproductiv, deci la scăderea producției. În același timp, cea mai mare parte a personalului tehnic-productiv și de administrație era concentrat în aparatul central (funcțional) al schelei, intervenția sa în producție realizându-se „pe cale ocolită”, fără responsabilități precise.

Intrucât majoritatea deciziilor privind secția erau luate la nivel de schelă, colectivele de conducere ale secțiilor (ce se rezumau, de multe ori, la 2—3 persoane) nu dispuneau de toate elementele necesare pentru efectuarea unei conduceri directe, eficiente a procesului de producție și se transformaseră în simpli executanți. Mai mult: în unele situații — datorită filtrului ce intervenea, prin existența secției, între schelă și locurile de producție — nu erau avute în vedere condițiile reale, apăreau discrepanțe între sarcinile primite și posibilitățile de îndeplinire a lor.

Măsurile aplicate recent urmăresc atât îmbunătățirea structurii organizatorice în această ramură, cât și creșterea gradului de cointeresare materială a celor care contribuie, direct sau indirect, la extracția țițeiului, gazelor și la șteparea sondelor. La rîndul ei, îmbunătățirea structurii organizatorice s-a realizat atât

PE ANSAMBLUL RAMURII :

- au fost constituite, în cadrul schelelor de producție petrolifere și al celor de foraj, 293 de brigăzi
- peste 6200 de oameni ai muncii care erau ocupați în activități auxiliare, au fost redistribuiți în brigăzile de producție
- din aparatul trusturilor și schelelor au fost trecuți la brigăzi circa 400 de ingineri, subingineri și alte cadre tehnice și economice
- față de nivelul de la începutul lunii martie, volumul zilnic al extracției de țiței a crescut cu aproape 600 de tone

prin înființarea unor noi unități de bază — optim dimensionate — respectiv brigăzile de producție a țițeiului și gazelor și brigăzile de foraj (desființându-se secțiile), cât și prin implicarea directă în procesul de producție a cadrelor cu pregătire superioară.

Astfel, activitatea de bază a fost preluată de către **brigăzi** (conduce de ingineri), care au fost dotate cu utilaje corespunzătoare activităților complexe pe care le desfășoară, dispun de personal tehnic și economic, răspunzând direct de realizarea sarcinilor de plan.

Schelele, organizate pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, au căpătat personalitate juridică, ele avînd de asemenea plan propriu, spre deosebire de perioada anterioară, cînd sarcinile de plan erau defalcate de către minister doar la nivel de trust. În acest fel, întregul personal al schelei răspunde direct de buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, de realizarea lucrărilor de investiții, de introducerea și generalizarea progresului tehnic. Noua structură organizatorică creată conduce atât la obținerea unor rezultate superioare în producție, cât și la întărirea proprietății sociale a întregului popor, oamenii muncii manifestîndu-se pe deplin nu numai ca producători, ci și în calitatea lor de proprietari și beneficiari.

Funcționînd pe principiul gestiunii economice, brigăzile complexe au stabilite plan de extracție (foraj), norme de consum, indicatori de plan privind costurile de producție, forța de muncă și fondul de retribuție ș.a. — pîrgii economice menite să conducă la sporirea eficienței economice a întregii activități.

În condițiile în care brigada complexă a devenit formația de bază, se impune, pe lîngă o dotare tehnică corespunzătoare (cu scule, utilaje și dispozitive în cantități suficiente și într-o gamă diversificată), și o optimă dimensionare a ei privind numărul și structura personalului, astfel ca să poată executa cea mai mare parte a lucrărilor specifice procesului de producție, respectiv de foraj. Concret, brigada de producție de țiței și gaze dispune acum de formații de lucru specializate în exploatarea sondelor, în intervenții la sonde, pentru lucrări de reparații capitale, de punere în producție a noilor sonde preluate de la brigăzile de foraj, precum și pentru revizia și întreținerea tuturor instalațiilor din dotare.

Au fost, deci, create condiții pentru ca brigada să-și poată rezolva operativ și cu eficiență toate problemele, asigurîndu-se o mai bună desfășurare a procesului de producție.

Suolinim, de asemenea, faptul că întregul personal din brigadă, schelă, trust, indiferent de specialitate, va fi nemijlocit cointeresat în realizarea sarcinilor, intrucit, prin generalizarea acordului global, retribuția va fi condiționată direct de îndeplinirea planului de producție și a parametrilor calitativi ai acesteia.

Dimensiuni concrete ale structurii îmbunătățite

PE LINIA APLICĂRII programului prioritar privind creșterea suplimentară a producției de țiței și gaze, aprobat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, Trustul petrolului Ploiești a trecut la reorganizarea întregii sale activități de foraj și extracție.

Astfel, în locul celor 43 de secții și ateliere de producție au fost înființate 59 de brigăzi — dintre care 38 de extracție de

^{*)} Vezi și R.E. nr. 7 și 11/1983 (Nota red.)

țiței și gaze și 21 de foraj — și 5 formații independente, de extracție.

Dintre brigăzile de producție, 25 sînt de tip mare, 6 de tip mijlociu și 7 de tip mic, dimensionarea lor fiind determinată de numărul de sonde și parcuri de separatoare și rezervoare pe care le deservește. În cazul brigăzilor de foraj, mărimea lor depinde de numărul de sonde și de adîncimea la care se forează. Remarcăm faptul că numărul personalului de conducere al unităților de bază a crescut de la 95, în vechea formă de organizare, la 220 în actualul sistem. Pe această cale se asigură o asistență tehnică competentă, mai bine repartizată pe întreaga durată a zilei de muncă.

În afara acestor posturi de conducere directă, în cadrul brigăzilor au fost repartizați circa 80 de specialiști în diferite domenii (mecanici, energeticieni, chimiști, fizicieni, geologi ș.a.), precum și personal tehnic-economic. Personalul tehnic-operativ afectat nemijlocit brigăzilor s-a asigurat din rîndurile specialiștilor de la trust și schele, realizîndu-se astfel condiția firească, ca **inginerul, specialistul în petrol să lucreze direct la sonde.**

Existența cadrelor de specialitate necesare la sonde face posibilă luarea deciziilor pe loc, corespunzător situațiilor diverse apărute, asigurîndu-se — pe lîngă un înalt grad de competență — și scurtarea timpului necesar obținerii și analizei informațiilor, luării deciziilor și executării efective a operațiilor respective.

În acest sens, consiliile oamenilor muncii de la schelele Boldești și Lilești au hotărît, de pildă, elaborarea unor programe privind inventarierea, la sondele de cercetare geologică, a tuturor minereurilor utile depistate în zăcămint — în care scop au fost numiți geologi responsabili la aceste sonde, măsură ce va permite totodată reducerea duratei de foraj și a probelor de producție, punîndu-se astfel în valoare, într-un timp mai scurt, rezervele de țiței și gaze nou identificate.

Pentru ca brigăzile, în noua structură, să-și poată desfășura în condiții normale activitatea, li s-au asigurat sedii, grupuri sociale, documentații, sisteme de comunicații complexe (telefonie, radiofonie) etc.

Efecte pozitive pe planul producției și al eficienței economice

ÎN URMA APLICĂRII noii forme de organizare, în cadrul Trustului petrolului Ploiești numărul sondelor „slabe” sau care așteaptă lucrări de specialitate a scăzut aproape la jumătate, aprecîndu-se că încă în cursul acestei luni, astfel de situații vor fi eliminate în întregime.

În aceeași măsură s-a redus și numărul sondelor care așteptau efectuarea reparațiilor capitale sau intrarea în funcțiune după foraj.

Dirijarea unei părți din personalul muncitor indirect productiv și de deservire generală (lăcătuși, fochiști, muncitori necalificați ș.a.) către brigăzi a permis înființarea unor noi formații specializate în intervenții la sonde, punere în producție, reparații capitale și foraj. Crearea lor, pe lîngă că asigură o capacitate suplimentară de lucru, a dus și la îmbunătățirea structurii personalului muncitor pe total trust, prin **creșterea ponderii lucrătorilor direct productivi cu 9%**, cu perspectiva ca — în urma altor măsuri ce vor fi luate în perioada imediat următoare — creșterea să ajungă la aproximativ 14%. Totodată, prin trecerea unei părți din personalul tehnic-productiv de la trust și schele către brigăzi, numărul acestuia la eșaloanele de bază a crescut cu 6,2%, iar cel de administrație s-a redus, pe total trust, cu 3,7%.

Demn de remarcat este faptul că măsurile de ordin tehnic-organizatoric aplicate se încadrează într-un sistem complex, trustul urmărind de asemenea ca prin **acțiuni de ordin economic** să asigure gestiunea și autogestiunea economico-financiară la nivel de brigadă și, respectiv, schelă. Astfel, s-a extins la nivelul brigăzilor complexe întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, fundamentale pe fișe-limită pentru consumuri de materiale, energie, combustibili, lubrifianti, elaborate separat pe sisteme de extracție și principale puncte de consum. Posibilitatea evidențierii și urmăririi sistematice, prin acest sistem, a consumurilor specifice permite intervenția operativă, acolo unde se înregistrează depășiri nejustificate, în direcția diminuării lor. Trustul a obținut astfel o însemnată reducere a consumurilor materiale, iar în ceea ce privește **consumul de energie electrică**, economia realizată se cifrează la circa 140 mii kWh.

Principalele efecte ale actualei organizări îmbunătățite se concretizează însă, în mod deosebit, în sporurile de producție realizate. Astfel, **cantitățile extrase zilnic au crescut cu peste 85 tone de țiței, peste 100 000 mc de gaze, peste 4 tone de gazolină.** La foraj s-a înregistrat o creștere a producției cu circa 2 690 m foraj lunar.

Rezultatele obținute se datoresc, pe de o parte, sporirii producției medii la sondele aflate în producție, iar pe de altă parte, repunerii în funcțiune a unor sonde scoase anterior din circuitul productiv. Astfel, **numai în ultima lună au fost repuse în producție 4 sonde și se prevede ca în următoarele două luni să fie trecute în exploatare încă alte 15.**

Randamente superioare mediei pe trust au fost obținute de către schelele Boldești, Băicoi, Berca, unde măsurile operative au asigurat aplicarea mai grabnică a programelor stabilite.

O colaborare indispensabilă

ADOPTAREA acestei organizări care pune accentul pe întărirea unităților productive de bază, pe asigurarea lor cu asistență tehnică și servicii pentru a le mări capacitatea de a-și rezolva singure problemele, pe apropierea conducerii de producție, pe cointeresarea colectivă în rezultatele obținute reprezintă un factor esențial, dar nu singurul dintre cei capabili să determine ridicarea activității la cote superioare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„este necesar să luăm un complex de măsuri organizatorice, tehnice, politice, educative, materiale, pentru a asigura împlinirea programului stabilit de Conferința Națională. Numai unele din aceste măsuri, fără a avea în vedere întregul complex, nu vor duce la rezultatele pe care le așteptăm.”**

În acest sens, la creșterea suplimentară a producției de țiței și gaze un aport substanțial urmează să aducă de asemenea intensificarea prospecțiunilor geologice, modernizarea tehnologiilor de extracție în funcție de condițiile de zăcămint, completarea dotării cu mașini, utilaje și instalații de mare randament, ridicarea nivelului profesional al tuturor cadrelor.

Pe linia măsurilor stabilite, Trustul petrolului Ploiești acționează în vederea dezvoltării unei strînse relații de cooperare cu alte unități implicate în îndeplinirea programului de sporire a producției de țiței. Astfel se urmărește intensificarea conlucrării cu Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze Cîmpina, privind extinderea lucrărilor de cercetare geologică pentru descoperirea de noi rezerve de țiței și gaze, dezvoltarea producției de aditivi chimici la stația pilot a institutului, elaborarea de noi tehnologii care să conducă la creșterea vitezei de foraj, la combaterea viiturilor de nisip, precum și la creșterea gradului de recuperare a țițeiului ș.a.

Obținerea unor rezultate superioare este condiționată și de buna conlucrare cu întreprinderile constructoare și de reparații de utilaje din cadrul Ministerului Petrolului, o importanță deosebită prezentînd pentru Trustul petrolului Ploiești cooperarea cu întreprinderea „Energopetrol” Cîmpina (pentru electrificarea instalațiilor de foraj), cu întreprinderea de reparație tractoare și motoare grele Poiana Cîmpina (pentru reparația motoarelor instalațiilor de foraj), cu întreprinderea de reparații utilaje electrice Cîmpina (pentru dezvoltarea fabricației de scule de foraj și extracție), cu întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen (pentru reparația utilajelor de foraj — turle, pompe de noroi). De asemenea, un program comun stabilit cu Centrala industrială de utilaj petrolier și minier și cu întreprinderea „1 Mai” din Ploiești prevede livrarea de către acestea, în devans, a unor instalații speciale de foraj (cu acționare diesel-electrică în curent continuu, pentru adîncimi de peste 10 000 m; cu autoridicare, în flux continuu, pentru adîncimi de peste 7 000 m, transportabile în blocuri mari), a unor instalații de intervenții și reparații, a unor cantități de prăjini de foraj ș.a.

Demn de reținut este și hotărîrea luată de forul ierarhic superior, de a se forma brigăzi de specialiști din I.C.P.P.G. Cîmpina, Ministerul Petrolului, trust și schele, pentru acordarea de asistență tehnică în situații deosebite la forajul sondelor, în special la cele de mare adîncime, precum și pentru efectuarea de analize de fond privind îndeplinirea programelor de creștere a producției de țiței și a factorului final de recuperare din zăcămint.

Oamenii muncii din Trustul petrolului Ploiești, din fiecare schelă și brigadă, în frunte cu comuniștii, întîmpină glorioasa aniversare a întemeierii partidului acționînd cu hotărîre pentru a îndeplini indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu cadre de conducere și alți oameni ai muncii din această ramură, privind îmbunătățirea rapidă a muncii, creșterea răspunderii, a operativității, a ordinii și disciplinei, asigurînd țării mai mult petrol, rezolvînd la un nivel superior problemele eficienței economice, ale rentabilității.

lector univ. Ștefan GHEORGHE
Institutul de petrol și gaze Ploiești

STRUCTURILE ECONOMICE

PRIN PRISMA MECANISMULUI ECONOMIC

DOCUMENTELE istorice de o importanță excepțională, atât pe tărîmul practicii cît și pe cel al teoriei, ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982 și, în primul rînd, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, ridică în fața cercetării economice din țara noastră sarcini deosebit de complexe, care solicită, în măsură tot mai mare, intensificarea activității de investigare a fenomenelor noi apărute atât în cadrul economiei noastre, cît și pe plan mondial. De asemenea, ele cer, în opinia noastră, o cercetare comparată, o analiză mai aprofundată a mecanismului economic, bazată pe folosirea, ca instrument de lucru, a categoriilor de sistem și structură.

Intrucît noțiunea de structură este mult discutată în literatura de specialitate, subliniem că prin structură înțelegem o trăsătură inerentă oricărui sistem și care reprezintă un anumit tip de legătură între elementele componente ale sistemului. Menționăm și faptul că în cadrul studiului de față nu se are în vedere orice structură economică, ci numai aceea legată de sistemul nevoie-surse-producție. Pornind de aici se pot trage unele concluzii privind structura producției materiale și mecanismul economic.

ESTE ȘTIUT că, în orice orînduire sau pe orice treaptă de dezvoltare a societății, constituirea structurilor în cadrul producției materiale este rezultatul interacțiunii între nevoie-surse-producție. Așadar, adaptarea în permanență a producției la nevoile societății reprezintă problema fundamentală a formării unor structuri corespunzătoare dezvoltării. În cadrul acestui proces continuu de adaptare a producției la nevoile oamenilor se constituie în mod necesar — spontan sau conștient — acele căi, mijloace, forme și modalități economice, juridice etc. cu ajutorul cărora se înfăptuiește corelația mai sus amintită. Toate acestea alcătuiesc ce fapt mecanismul economic al societății. În același timp, este necesar să subliniem și faptul că structurile și mecanismele economice nu există în general, ci ele îmbracă forme și trăsături concrete în funcție de nivelul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății și de relațiile de proprietate, probleme de care ne vom ocupa în continuare.

În condițiile, cînd numărul verigilor relativ independente și autonome, adică a subsistemelor în cadrul producției sociale este tot mai mare, iar pe de altă parte, gradul de socializare a producției tot mai înalt, formarea structurilor economice și perfecționarea lor permanență îmbracă un caracter complex. În aceste condiții apare posibilitatea reală a dereglării vreunui din subsisteme, ceea ce poate provoca apariția unor fenomene nedorite în cadrul întregului sistem, în consecință, și în structura producției materiale. De altfel, istoria economiei mondiale și a economiilor naționale oferă multe exemple concrete cînd această posibilitate s-a transformat în realitate. În această privință și conjunctura economică actuală în lumea contemporană reprezintă o dovadă grăitoare.

Aceste însușiri și tendințe în cadrul bazei tehnico-materiale contemporane solicită, în mod necesar, o activitate susținută și permanentă din partea societății pentru a asigura buna funcționare a acestui aparat imens și complicat. Nu este întîmplător ca asemenea probleme cum sînt: întărirea stabilității subsistemelor, operativitatea în transmiterea informațiilor, trecerea în măsură tot mai mare de la conducerea empirică la una științifică, apropierea conducerii de producție, activitatea permanentă pentru legarea producției, a resurselor societății de nevoia socială, productivă și neproductivă etc. devin obiective din cele mai importante și permanente ale mecanismului economic.

Așadar, sistemul de nevoie-surse-producție în condițiile marii producții mașiniste a complicat enorm de mult formarea structurilor și în același timp a determinat amplificarea rolului mecanismului economic, în care ordinea de parcurs a corelației analizate capătă o importanță hotărîtoare.

În lumea contemporană, datorită existenței a două tipuri fundamentale de sisteme economice, s-au evidențiat și două modalități diferite de parcurs a corelației examinate. De exem-

plu, în cadrul economiei capitaliste, punctul de plecare în cadrul acestei corelații îi constituie producția propriu-zisă, după care urmează investigarea nevoii sociale cu ajutorul pieței concurențiale, iar în funcție de raportul dintre cerere și ofertă au loc repartizarea surselor asupra producției și formarea proporțiilor economice. În asemenea condiții, așa cum arată și confirmă experiența istorică, adaptarea permanentă a producției la nevoile productive și neproductive ale societății capitaliste se realizează, în ultimă instanță, prin procese și fenomene negative cum sînt: crizele economice, șomajul de masă, ruina micilor producători de mărfuri, falimentul în masă a firmelor capitaliste etc., adică cu pierderi uriașe — umane și materiale. Economia țărilor capitaliste dezvoltate furnizează numeroase exemple în această privință.

ÎN CONDIȚIILE economiei socialiste, primul act, în procesul de stăpînire a corelației nevoie-surse-producție, îl constituie investigarea nevoii sociale, apoi urmează repartizarea surselor asupra producției și, în final, producerea acelor produse care au fost solicitate de nevoia socială. O asemenea modalitate de realizare a corelației este potențial mai eficientă, deoarece ea oferă posibilitatea creării unor structuri economice fără pierderi și într-un interval de timp optim.

Pentru a exemplifica cele spuse este suficient să ne gîndim la succesele deosebite obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste, la faptul că țara noastră a parcurs mai multe etape de dezvoltare într-o perioadă istorică scurtă, devenind o țară industrial-agrară, iar în urma cîncinalului actual va intra în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

Așadar, în condițiile economiei planificate apare și posibilitatea adaptării producției la cerințele nevoii sociale fără pierderi și zgzuiri economice. În același timp, este necesar să subliniem faptul că posibilitatea dezvoltării economiei socialiste fără pierderi și crize economice nu se realizează de la sine, în mod automat ci transformarea posibilității în realitate presupune o activitate conștientă și susținută din partea societății socialiste. Dar și în asemenea condiții această transformare poate întîmpina unele greutăți și piedici de ordin obiectiv sau subiectiv, intern sau extern, care, la rîndul lor, pot genera contradicții nedorite și în cadrul economiei socialiste.

În această privință, este suficient să facem unele referiri la cele spuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, cînd a semnalat apariția unor contradicții și disproporții în cadrul economiei noastre naționale între industria prelucrătoare și baza energetică, de materii prime, între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai lentă a agriculturii, între cerințele de consum și nivelul producției bunurilor de consum și altele. De asemenea, este necesar să subliniem și faptul că la Conferința Națională a fost menționată nu numai prezența unor contradicții nedorite în structura producției materiale a țării, dar, în același timp, au fost stabilite, pe baza unor analize minuțioase și realiste, căile de lichidare a fenomenelor negative și nedorite din economie.

Analizele efectuate și măsurile luate la Conferința Națională a partidului scot în evidență faptul că mecanismul economic al socialismului nu numai că poate crea condiții corespunzătoare și eficiente pentru formarea unor structuri economice optime, dar contradicțiile și fenomenele nedorite odată apărute pot fi depășite, chiar în condițiile dificile existente în economia mondială. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Nu avem de gînd să incetinim mai mult viteza de înaintare sau să ne punem la adăpost pînă trece furtuna. Sîntem hotărîți să luăm toate măsurile pentru a mări viteza de înaintare, chiar în aceste condiții grele, chiar dacă nu vom putea realiza ritmurile înalte stabilite în planul cincinal, vom acționa pentru o dezvoltare mai puternică decît în primii doi ani.”

Un alt aspect esențial al corelației nevoie-surse-producție, cu implicații multiple și asupra formării structurii producției,

este legat de raportul dialectic dintre scopul final și cel imediat al producției.

Așa cum arată experiența istorică, procesul de producere și satisfacere a nevoilor este totdeauna condiționat de realizarea scopului nemijlocit al producției. Deci, structurile economice se constituie în conformitate cu cerințele nevoii sociale numai în măsura în care se realizează și scopul nemijlocit al producției al orînduirii respective. Deoarece pe parcursul dezvoltării societății umane, exceptînd comuna primitivă, scopul imediat nu a coincis cu scopul final al producției, formarea proporțiilor a fost și este puternic influențată de cerințele legii economice fundamentale a fiecărei societăți.

De exemplu, în condițiile capitalismului se produce un produs și se satisface o nevoie oarecare a omului numai în măsura în care capitaliștii obțin un profit (P). În condițiile socialismului, scopul imediat al producției devine sporirea într-un ritm rapid a venitului național (R + P), ceea ce decurge din misiunea istorică a socialismului, care are în vedere satisfacerea cît mai deplină a nevoilor oamenilor, precum și formarea omului multilateral dezvoltat, pe de o parte, și crearea bazei tehnico-materiale a societății viitoare, pe de altă parte. Așadar, realizarea corelației examinate și formarea proporțiilor economice în socialism sînt condiționate de sporirea venitului național. Acest lucru înseamnă că o structură optimă a producției materiale ține cont în permanență de cerințele nevoii sociale, productive și neproductive, de necesitatea de a obține un spor de venit național cît mai mare posibil. În caz contrar, societatea socialistă va cunoaște pierderi, deoarece dimensionarea creșterii venitului național a fost ruptă de structura nevoilor, care se satisface nu cu valori în general, ci cu bunuri materiale, cu valori de întrebuințare. La fel, optimizarea structurii producției ruptă de sporirea venitului național se va solda tot cu pierderi, deoarece vor fi create produse inefficiente sau subramuri nerentabile. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982: „Să nu uităm nici un moment că numai pe măsura creșterii venitului național vom dispune de mijloacele necesare înlăturării programelor de creștere a bunăstării materiale și spirituale ale poporului... Avem obligația, față de prezentul și viitorul țării, să ținem permanent seama de dezvoltarea forțelor de producție, a bazei materiale a societății și să consumăm atît cît ne permite dezvoltarea economiei naționale. Iată de ce este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în direcția creșterii mai puternice a venitului național, a eficienței economice în toate sectoarele de activitate.”

ÎN FINAL, este necesar să examinăm și unele aspecte mai generale ale relațiilor marfă-bani, care, în condițiile marii producții mașiniste joacă un rol important în cadrul mecanismului economic, precum și în formarea structurilor economice. Datorită faptului că relațiile marfă-bani apar ca relații de legătură între compartimentele, fazele, sferile și unitățile economice, exprimarea nevoii sociale și transmiterea comenzilor ei asupra producției, legarea producției de sursele și nevoile societății, trecerea produselor din sfera producției în cea a consumului etc., se realizează cu ajutorul categoriilor producției de mărfuri. Această misiune istorică a categoriilor valorice nu înseamnă că legea valorii, ca expresia cea mai sintetică a esenței relațiilor marfă-bani, devine regulatorul producției, că ea este determinantă față de nevoia socială și, în consecință, față de structurile economice din domeniul producției.

Reglarea producției în orice orînduire este opera acțiunii conjugate a sistemului de legi din fiecare orînduire. Așadar, respectarea în mod conștient a acțiunii legii valorii în cadrul mecanismului economic al economiei socialiste este o problemă importantă și necesară. În caz contrar, pot să apară contradicții nedorite între valoare și preț, cerere și ofertă, volumul mărfurilor și serviciilor, pe de o parte, și cantitatea de bani în circulație, pe de altă parte, cu consecințe negative asupra structurilor economice.

Utilizarea conștientă a acțiunii valorii este un proces complex, în care elaborarea și folosirea indicatorilor valorici capătă un rol însemnat. De exemplu, în activitatea de elaborare și stabilire a sarcinilor de plan a unităților economice, pot fi utilizați mai mulți indicatori ca de exemplu: producția globală, producția marfă, producția netă, producția marfă vîndută și încasată și altele. În legătură cu acești indicatori apare următoarea întrebare: oare care dintre ei este cel mai corespunzător din punct de vedere al structurii producției materiale și

care, în același timp, poate să îndeplinească și rolul de indicator principal în stabilirea sarcinilor de plan pentru unitățile economice? Pentru a da un răspuns satisfăcător la această întrebare este necesar din nou să recurgem la examinarea naturii corelației nevoie-surse-producție. Se știe că nevoile societății trebuie satisfăcute cu ajutorul valorilor de întrebuințare, adică cu bunuri materiale. De unde decurge că și indicatorul prin care se stabilește volumul, structura și calitatea producției pentru fiecare întreprindere trebuia să fie cel fizic, natural-material.

În același timp, se poate constata că indicatorii naturali nu sînt comparabili, ei nu pot fi reduși la un numitor comun și cu ajutorul lor nu se pot exprima, exceptînd unele cazuri, proporțiile, structurile economice. În consecință, societatea socialistă nu se poate lipsi de indicatorii valorici, de serviciile lor, care exprimă de fapt forța social-economică de existență a producției.

Experiența construirii socialismului arată, de asemenea, că fiecare indicator valoric are în vedere doar un anumit aspect al cheltuielilor efectuate, precum și o anumită etapă a procesului de producere și realizare a produselor, de aceea ei sînt imperfecti, unilaterali, cu o serie de avantaje și dezavantaje, și nici unul dintre ei nu poate reflecta toate condițiile producției. Este și firesc ca în literatura de specialitate să se discute mult, de exemplu, despre neajunsurile indicatorului producției globale în raport cu cel al producției nete sau despre importanța indicatorului producției marfă vîndută și încasată în stabilirea și aprecierea sarcinilor de plan pentru întreprinderi.

Toate aceste constatări și fenomene ridică următoarea întrebare: care societate ar putea renunța la stabilirea acelei sume valorice ce se fixează cu ajutorul unuia dintre indicatorii valorici ca sarcină obligatorie de îndeplinit în cadrul planului? Oare s-ar putea renunța la serviciile indicatorului valoric cu caracter de directivă și locul lui să fie ocupat numai de cel fizic, natural-material? Desigur, este o întrebare care solicită intensificarea activității de investigare și experimentare în numeroase domenii de activitate cum ar fi: conducerea și organizarea producției, rolul și locul relațiilor marfă-bani în sistemul relațiilor de producție socialiste, sistemul și structura indicatorilor economici în socialism etc.

Dirijarea conștientă a procesului de formare a prețurilor reprezintă un alt aspect important al folosirii legii valorii, activitate care, de asemenea, influențează formarea structurilor din sfera producției materiale.

În cadrul acestei activități, problema se pune în felul următor: care din tipurile de prețuri, elaborate de teoria economică sau deja cunoscute de practica economică, este cel mai corespunzător etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre?

În alegerea tipului de preț, în opinia noastră, punctul de plecare trebuie să fie necesitatea creșterii eficienței economice a modernizării structurilor din sfera producției materiale. Este cunoscut că marea producție mașinistă în condițiile revoluției științifice și tehnice, concentrează în ramurile și unitățile producătoare un volum imens de mijloace materiale și financiare, care trebuie utilizat și perfecționat eficient în permanență. Iar una din pirghiile economice în această direcție o constituie dimensionarea venitului net al societății socialiste în raport cu volumul mijloacelor de producție. Adică este vorba de introducerea tipului de preț de producție în toate unitățile economice și calcularea plusprodusului față de volumul fondurilor și nu după costul de producție, așa cum se procedează în momentul de față în unitățile economice pentru stabilirea rentabilității producției. Trecerea la calcularea efectivă a prețului de producție ar însemna un pas uriaș în utilizarea conștientă și științifică a prețurilor, cu efecte corespunzătoare asupra structurilor din sfera producției materiale.

În cadrul studiului de față, am făcut doar unele referiri la acele legături ce se stabilesc între mecanismul economic și structurile economice din sfera producției materiale și nu mi-am propus examinarea acelor factori tehnici, naturali etc. cum sînt: progresul tehnico-științific, condițiile naturale, nivelul de trai, gradul de participare la diviziunea internațională a muncii etc., care joacă un rol esențial în formarea unor structuri economice concrete.

dr. Francisc KISS
Cluj-Napoca

9 Mai — Ziua Victoriei

Contribuția economică a României la victoria în războiul antifascist

ISTORIA UNIVERSALĂ contemporană, inestimabil tezaur de evenimente remarcabile, înscrie ziua de 9 mai 1945, de la care aniversăm 38 de ani, drept una dintre datele sale de însemnătate epocală. Atunci, după aproape șase ani de aprige încleștări între forțele democrației și ale progresului cu trupele naziste, fascismul a fost înfrânt: deasupra Reichului hitlerist ridicându-se, dătător de speranțe, steagul victoriei. Patru luni mai târziu au depus armele și militaristii japonezi, încheindu-se astfel cea mai mare confruntare militară și politico-ideologică din câte cunoscuse omenirea.

Dimensiunile importante ale acestei conflagrații și prețul uriaș pe care popoarele au fost nevoite să-l plătească rezultă cu claritate și din următoarele date: în conflictul declanșat de Germania nazistă la 1 septembrie 1939 au fost angajate 72 de țări de pe toate continentele; operațiunile militare, la care au participat 110 milioane de oameni, desfășurându-se pe teritoriul a 40 de state. Consecințele cele mai grave ale acestui război au fost asupra oamenilor, militari sau civili, din rîndurile cărora s-au înregistrat 67 de milioane de pierderi, din care 32 milioane de morți și 35 milioane de răniți ori cispăruți. La această uriașă tragedie se adaugă enormele distrugerii materiale care au cuprins și numeroase edificii de cultură și opere de artă păstrate de omenire ca un tezaur sacru al civilizațiilor trecute.

Amploarea nemaipomenită a celui de-al doilea război mondial, precum și pericolul mortal pe care-l reprezenta fascismul hitlerist au determinat în rîndul maselor populare de pe tot globul ample mișcări ce rezistență și războaie de eliberare, facilitînd încheierea unei uriașe coaliții de forțe antihitleriste în care s-au integrat forțele armate a peste douăzeci de state în frunte cu U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie.

Referindu-se la învățămintele ce decurg pentru omenire din victoria epocală de acum 38 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „prin amploarea și caracterul său, lupta desfășurată în cel de-al doilea război mondial împotriva fascismului a reprezentat cea mai puternică unire a popoarelor, a forțelor progresiste, democratice, din câte a cunoscut omenirea. Tocmai această uriașă coaliție mondială în lupta pentru libertatea și independența popoarelor, pentru apărarea dreptului lor de a fi stăpîni pe propria țară a avut rolul hotărîtor în desfășurarea evenimentelor istorice, a întregului curs al războiului; a asigurat victoria asupra celui mai periculos dușman al civilizației umane, deschizînd calea marilor transformări revoluționare care au avut loc după aceea.”

★

Incheierea victorioasă a celui de-al doilea război mondial a găsit România în tabăra învingătorilor, alături de care luptase neîntrerupt după victoria insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944.

În aceste împrejurări istorice, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Partidul a acționat cu toate forțele pentru participarea activă a României la războiul împotriva Germaniei hitleriste, alături de Uniunea Sovietică și celelalte forțe aliate, mobilizînd întregul popor în lupta pentru eliberarea deplină a patriei de sub ocupația trupelor hitleriste și a hortiștilor și asigurînd participarea ostașilor români, alături de cei ai armatei sovietice, la luptele pentru eliberarea Ungariei, a Cehoslovaciei, precum și în luptele din Austria, pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste.”

Principalul aspect al contribuției României la victoria coaliției antihitleriste l-a constituit angajarea în luptă a unor efective militare ce s-au ridicat la peste 540 000 de oameni,

fiind, din acest punct de vedere, clasată ca a patra putere între cele participante la coaliția antihitleristă.

Îată o apreciere în această problemă difuzată de postul de Radio Londra în emisiunea sa din 7 ianuarie 1945: „Dintre toate națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului”.

Dar participarea țării noastre la victoria împotriva fascismului nu se limitează nici pe departe la o simplă trimitere de ostași pe front, ci ea este remarcabilă prin strălucite fapte de arme săvîrșite de-a lungul celor peste 1 700 km, de la Marea Neagră pînă în Boemia, unde trupele române au escaladat prin lupte 20 de masive muntoase și au forțat 12 cursuri mari de apă, eliberînd de sub dominația fascistă 3 831 de localități și alte așezări între care și 53 de orașe. Decorarea cu ordine și medalii de război românești, sovietice, cehoslovace și ungare a peste 300 000 de militari români, ca și evidențierea trupelor noastre prin șapte ordine de zi ale Comandamentului Suprem sovietic și în 21 de comunicate de război, evidențiază înaltele calități morale și de luptă ale militarilor români precum și buna pregătire a cadrelor de comandă.

„Prin eroismul și contribuția adusă la războiul antifascist, la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste — se apreciază în Programul Partidului Comunist Român — poporul român... și-a probat prin fapte de arme prietenia cu Armata Roșie, dorința de colaborare cu Uniunea Sovietică, aspirația de a dezvolta relații cu toate popoarele lumii”.

Evocînd contribuția României la marea victorie asupra fascismului, se cuvine să menționăm participarea a numeroși patrioți români la lupta antihitleristă desfășurată pe teritoriul U.R.S.S., Cehoslovaciei, Iugoslaviei, Franței și al altor state, conșivi fiind că oriunde au acționat au servit aceeași cauză măreață de eliberare a popoarelor.

Participarea României la zdrobirea fascismului, care constituie una dintre paginile de glorie ale istoriei națiunii noastre, a depășit mult contribuția militară directă, care, așa cum am arătat deja, a fost și ea substanțială, fiind un război al întregii națiuni. Ceea ce s-a exprimat în modul cel mai sugestiv prin lozincă lansată de P.C.R.: „Totul pentru front, totul pentru victorie!” a însemnat racordarea la cerințele frontului a energiilor întregului nostru popor, a vieții noastre economice.

Semnificativ din acest punct de vedere este faptul că pe tot timpul războiului purtat împotriva Germaniei fasciste ostașii români au simțit permanent sprijinul larg al întregului popor. Hărnicia clasei muncitoare și a țărănimii, a maselor de meșteșugari, exprimată adeseori în condiții deosebit de grele, dar întotdeauna cu devotament patriotic și încredere nestrămutată în victorie, munca eroică cu care masele de tineri și vîrstnici s-au angajat în opera de refacere a distrugerilor provocate de război, în primul rînd a căilor de comunicații, a minelor și întreprinderilor petroliere, a fost factorul principal care a făcut posibil ca economia românească, grav afectată de război și de jaful hitlerist, să asigure frontul cu armament, muniții, echipament, alimente, carburanți și toate cele necesare. Concomitent, zeci de mii de muncitori au prestat un mare număr de zile de muncă pentru asigurarea serviciilor necesare armatei sovietice, au lucrat în fabrici și ateliere la reparația echipamentului avariat în lupte, la asigurarea transporturilor necesare frontului, ori au realizat suplimentar însemnate cantități de produse. Astfel, muncitorii cefești au reușit cu mari eforturi ca pînă la începutul anului 1945 să restabilească o cincime din lungimea totală a căilor ferate distruse, să repare 18% din su-

prafața totală a clădirilor C.F.R., să redea în funcțiune 64% din liniile de telegraf și peste o treime din aparatele de telecomunicații.

La atelierele C.F.R.-Grivița din București, din noiembrie 1944 și pînă în aprilie 1945 s-au reparat și amenajat 1407 de vagoane dintre care 21 vagoane pentru tancuri, 258 vagoane pentru turele antiaeriene, 756 vagoane sanitare, 53 vagoane de marfă și 219 vagoane de călători. Ceferiștii din Brașov au reparat 7255 de vagoane, 110 locomotive și 47 automotoare, iar cei din Cluj, 468 de vagoane și 38 locomotive. Răspunzînd apelului adresat de sindicate întregii clase muncitoare de a efectua cîte o oră în plus pe zi pentru nevoile frontului, numai în săptămîna 12—19 martie 1945 muncitorii ceferiști au prestat o re suplimentare care au fost evaluate la 192 936 118 lei la valuta anului 1945.

Exemple strălucite de patriotism au fost date de muncitorii din cele mai diferite zone ale țării, care au muncit voluntar zile și nopți pentru refacerea întreprinderilor și a căilor de comunicații distruse de război. Astfel, pentru refacerea atelierelor C.F.R.-Grivița din București peste zece mii de oameni au muncit voluntar mai multe luni de zile. Asemănător, cei patru mii de muncitori de la „Astra” din Arad și-au refăcut prin muncă voluntară întreprinderea distrusă în proporție de peste 85% și au redat-o producției.

La refacerea căilor ferate Cîmpia Turzii-Cluj-Oradea și a celei dintre Apahida-Dej-Jibou au muncit gratuit peste 90 000 de cetățeni.

Despre atitudinea înaintată a muncitorilor, pătrunși de un fierbinte sentiment al datoriei patriotice, vorbesc mii și mii de exemple din cele mai diferite sectoare de activități.

Un aport deosebit în sprijinirea frontului cu cele necesare l-au adus muncitorii mineri, petroliști precum și textiliști, care au realizat o mărire a producției în toată perioada războiului antihitlerist. Ei au obținut sporuri de producție mai mari decît cele dinainte de 23 August 1944. Astfel, la fabricile „Scherg”, I.S.A.-ROM, „Mioara”, producția crește cu 50%; la filatura de bumbac cu 100%; la „Filatura românească” cu 200% și la „Teșătorii reunite” cu 130% față de luna aprilie 1944. În cursul războiului antihitlerist, muncitorii textiliști au livrat frontului 655 555 m de țesături diverse, 217 931 de cămăși, 250 367 de perechi de ciorapi, 56 716 mantale, 76 547 de bluze și vestoane; totodată, au livrat spitalelor și unităților sanitare militare 17 356 bucăți de lenjerie de spital și peste 14 000 kg de tifon etc.

La rîndul lor, masele țărănești care constituiau și grosul armatei, îndeosebi al celei de pe front, și-au sporit eforturile și și-au redus consumurile proprii pentru a da cît mai multe din produsele lor frontului ori în contul convenției de armistițiu. Unele date de sinteză precizează că masele țărănești au participat la aprovizionarea trupelor cu peste 220 000 tone de produse agroalimentare, cu 142 000 tone de furaje și grăunțe, au predat la rechiziții sute de mii de cai și au participat în masă la transportul de materiale și echipament militar, mergînd adeseori pînă în liniile înaintate sub focul inamic. Pentru exemplificare arătăm că numai din județul Mehedinți, 24 300 de țărani, cu peste 10 000 de căruțe au luat parte în perioada octombrie 1944 — martie 1945 la efectuarea de transporturi militare, îndeosebi de muniții și materiale și au lucrat la refacerea căilor de comunicații ori a unor instalații militare.

După o evaluare estimativă, deoarece multe din aceste activități nu au fost înregistrate niciunde, contribuția economică a României la ducerea războiului antihitlerist se ridică la circa 770 milioane dolari, în valuta anului 1938. Dacă la această sumă, și așa apreciabilă, se adaugă valoarea pagubelor materiale pricinuite țării noastre prin distrugerii, bombardamente și alte operațiuni militare, prin jafuri de bunuri publice și particulare, pierderi evaluate la aproximativ 350 milioane dolari în valuta aceluiași an, **totalul efortului economic și financiar de război al României depășește un miliard de dolari, sumă echivalentă cu patru bugete anuale pe exercițiul financiar 1937/1938, dar la un venit național mai mic cu 50% față de 1938.**

Dimensiunile acestui efort rezultă și mai clar dacă se are în vedere faptul că el a fost susținut într-o perioadă istorică scurtă, de numai 9 luni, cînd datorită operațiunilor militare sau regimului internațional care se aplica țării noastre numai o parte a economiei naționale participa la acest efort, ei revenindu-i și obligația de a aproviziona cu strictul necesar și popu-

lația din alte zone ale țării, îndeosebi din Moldova și Transilvania unde se desfășuraseră operațiuni militare.

Deși era evident că aceste eforturi economice și financiare afectează substanțial nivelul de trai al populației și așa destul de scăzut și că diminuează avuția națională a țării, ceea ce vrea să aibă urmări negative asupra ritmului și amplitudinii procesului de refacere economică postbelică, participarea economică a României la ducerea războiului antihitlerist și implicit la asigurarea strălucitei victorii de la 9 mai 1944 a fost înțeleasă ca o necesitate istorică și efectuată cu convingerea că în felul acesta omenirea va păși mai degrabă pe calea unei noi organizări, mai bune și mai drepte.

Angajarea hotărîtă a României alături de puterile coaliției antihitleriste, act istoric realizat prin insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă ca și participarea sa cu toate forțele umane și materiale la lupta pentru zdrobirea Germaniei naziste, s-a bucurat de o largă și elogioasă apreciere internațională. Personalități politice de primă mărime, posturi de radio importante ca Radio Moscova, Radio Londra ori Radio New York, publicații de mare tiraj ca și principalele documente internaționale semnate de către marile puteri la 12 septembrie 1944 și la 10 februarie 1947 au confirmat și atestat această contribuție istorică.

Astfel, V. I. Molotov, șeful delegației sovietice la Conferința de pace de la Paris și unul dintre cei trei miniștri de externe care au elaborat și definitivat tratatele de pace dintre Puterile Alate și România, declara la 10 octombrie 1946 în plenumul Conferinței: „Știm cu toții că România a fost statul care printr-o acțiune hotărîtă s-a eliberat de regimul fascist al lui Antonescu și s-a alăturat aliaților... După aceasta, noua Românie democratică a dus alături de noi, alături de trupele aliate, lupta pentru zdrobirea lui Hitler; a adus în această luptă multe sacrificii și meritele poporului român în această privință sînt recunoscute de noi toți”.

Anterior, din surse oficiale britanice și americane se evidențiaseră participarea României la grăbirea sfîrșitului războiului, acțiune pentru care, așa cum aprecia postul de radio New York, „poporul român poate să se felicite”.

Aniversînd 38 de ani de la încheierea celui de-al doilea război mondial în Europa prin zdrobirea Germaniei naziste și victoria coaliției antihitleriste, poporul român, constructorul societății socialiste și al unei României noi, cu o industrie și o agricultură în plină înflorire, este conștient de faptul că fericirea și bunăstarea popoarelor nu se poate realiza decît în condiții de pace și bună înțelegere între popoare. De aceea, lupta sa unită pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale cuprinde obiective de primă însemnătate în realizarea unei acțiuni unite a popoarelor în vederea înfrîngerii politicii de dominație și dictat care se mai manifestă în relațiile internaționale, pentru asigurarea unei noi ordini internaționale în care toate țările să se poată dezvolta în direcția dorită, în mod liber și fără nici un amestec din afară. „În spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale, — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la 18 decembrie 1982, în cuvîntarea de încheiere a lucrărilor Conferinței Naționale —, **România socialistă va acționa cu toată fermitatea pentru a contribui activ la soluționarea marilor probleme internaționale, pentru o politică internațională nouă, democratică, bazată pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța**”.

Remarcînd gravitatea deosebită a situației internaționale, cu și pericolul mortal pe care îl reprezintă cursa înarmărilor în general și îndeosebi a înarmărilor nucleare, secretarul general al P.C.R., recunoscut ca unul din cei mai proeminenți militanți pentru pacea omenirii, a adresat de la tribuna Conferinței Naționale o înflăcărată chemare „pentru a se face totuși pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru renunțarea la amplasarea de rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa și retragerea celor existente, pentru o Europă unită, fără nici un fel de arme nucleare”.

dr. Gheorghe ȚUȚU

CERCETAREA științifică, elaborarea unei noi concepții asupra lumii și istoriei precum și activitatea politică revoluționară de organizare a clasei muncitoare în vederea transformării societății capitaliste constituie dimensiuni fundamentale care se împletesc în mod unitar în viața și opera lui Karl Marx, întemeietorul ideologiei clasei muncitoare. Aceste coordonate nu numai că s-au îngemănat într-un mod atât de fericit, rar întâlnit la o personalitate în istorie, dar s-au și condiționat și determinat în așa măsură încât nu pot fi înțelese decît în legătura lor reciprocă, indisolubilă.

În cadrul acestor interdependențe multiple, ne vom opri în cele ce urmează la corelația dintre gîndirea economică marxistă și cea filozofică – în procesul elaborării lor, în condițiile în care opera economică a căpătat în cele din urmă cea mai largă și intensă dezvoltare, astfel încît Marx a trecut multă vreme pentru gîndirea burghuză doar drept un economist. Unitatea dintre gîndirea economică și cea filozofică s-a afirmat de la prima lucrare mai importantă a lui Marx intitulată semnificativ „Manuscrisele economico-filozofice” pînă la opera sa de căpătîi – „Capitalul” –, diferind doar prioritatea accentelor și obiectivelor de cercetare într-un moment sau altul. Capitalul a urmărit să dezvăluie mecanismele funcționării economiei capitaliste, tendințele evoluției sale; dar o operă economică de asemenea proporții monumentale presupunea a fi cristalizată în prealabil printr-o concepție științifică asupra societății, economia funcționînd ca un subsistem, subordonat sistemului societal global, legilor formațiunii sociale respective. Întă de ce o serie de alte lucrări ale lui Marx, care au pre-

Repere privind raportul dintre economic și filozofic în gîndirea marxistă (I)

cedat această capodoperă, au avut un caracter filozofic general și politologic mai pronunțat, ele schițînd concepția de ansamblu asupra societății, asupra structurilor ei și tendințelor evoluției sale viitoare, asupra forțelor motrice ale procesului revoluționării acesteia. Și, desigur, trebuia stabilit locul și rolul economicului în sistemul global, tipul relațiilor sale cu celelalte sfere ale vieții sociale, pentru a putea fi apoi studiat acesta, ca atare, în mod analitic, în structurile, verigile și legile sale specifice și aceasta nu într-o formă abstractă, generală, ci în primul rînd modul de producție capitalist, relațiile de producție și de schimb care-i corespund. Fr. Engels, prietenul și colaboratorul apropiat al lui Marx, fără of căruia sprijin și contribuții fundamentale ar fi fost de neconceput elaborarea teoriei revoluționare a clasei muncitoare, inclusiv o noii concepții economice, sublinia în acest sens că „economia politică germană științifică”, marxistă „se întemeiază în esență pe concepția materialistă a istoriei”⁽¹⁾, elabo-

rată împreună de cei doi gînditori și expusă mai întîi, așa cum mărturisește însuși Marx, în Ideologia germană, apoi în lucrări comune, cum a fost Manifestul Partidului Comunist.

Concepția materialistă asupra istoriei – concepție după care modul de producție a vieții materiale condiționează în general procesul vieții sociale, politice și spirituale și care consideră fenomenele conștiente ca determinate în ultimă instanță de existența socială a oamenilor – a constituit o descoperire revoluționară pentru științele sociale și economice. O asemenea viziune filozofică și metodologică se opunea celei idealiste proprii filozofiei clasice germane, îndeosebi celei hegeliene, dezvoltată de așa-numiții tineri hegelieni, de care Marx și Engels se delimitauză treptat și în cele din urmă radical în lucrările de tinerețe. Dar metoda sa dialectică de abordare a fenomenelor este, așa cum aprecia însuși Marx în Postfața la ediția a doua a Capitalului, „nu numai diferită de cea a lui Hegel, ci chiar opusul ei. Pentru Hegel, procesul gîndirii, pe care sub denumirea de Idee el îl transformă chiar într-un subiect de sine stătător, este demiurgul realului, care nu constituie decît forma de manifestare exterioară a acestuia”. La Marx, dimpotrivă, „idealul nu este nimic altceva decît materialul transpus și tradus în capul omului”⁽²⁾.

Diferenții „marxologi” contemporani, care urmăresc în fond să conteste contribuția științifică și revoluționară a lui Marx, încearcă fie să diminueze deosebirile dintre concepția acestuia și a lui Hegel, fie să stabilească o prăpastie între filozofia marxistă (care fiind socotită de proveniență hegeliană nu ar depăși cu mult ca-

FIȘE

VLADIMIR ȚICOVSCHI
VIOLETA MITEA
IULIAN DĂNESCU

TRANSFER
INTERNATIONAL
DE TEHNOLOGIE
ȘI
DEZVOLTARE
ECONOMICĂ

EDITURA POLITICĂ

● După cum afirmă, în cuvîntul introductiv, profesorul Mihai Drăgănescu, lucrarea „Transfer

internațional de tehnologie și dezvoltare economică” publicată recent la EDITURA POLITICĂ, sub semnătura a trei autori: Vladimir Țicovschi, Violeta Mitea, Iulian Dănescu are un caracter de pionierat. Evident, nu în sensul că este prima lucrare ce analizează problemele transferului de tehnologie – astfel de lucrări fiind tipărite de-a lungul anilor – ci în sensul proiectării investigației asupra cuplului transfer tehnologic-dezvoltare economică. În concordanță cu obiectivul stabilit, autorii propun anumite precizări conceptuale. Astfel, noțiunea de transfer tehnologic este definită în dublu sens: ca transfer între două sisteme tehnologice, pe de o parte, și ca transfer între două sisteme tehnologice, economice și sociale diferite pe de altă parte. Cît privește dezvoltarea economică, sînt prezentate probleme vizînd relația dintre cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, progresul tehnic și economie;

constituirea și dezvoltarea sistemului tehnologic al economiei naționale ș.a. Adîncînd analiza impactului transferului tehnologic asupra dezvoltării economice, autorii dezbate aspecte ale mecanismului transferului tehnologic, ale formelor economice și juridice practicate, strategiile adaptate de diverse țări în acest domeniu. Sînt relevate, de asemenea, coordonatele sociale și politice ale concepției țării noastre privind instaurarea unor raporturi echitabile în această importantă sferă a relațiilor internaționale.

Specializare

● Problema specializării complexului economic național se bucură, în literatura economică de o atenție tot mai mare – afirmă Ladislav Hojek în articolul „Podminky specializace národného hospodářského komplexu” (Premise ale specializării complexului economiei naționale) publicat

în numărul 3/1983 al revistei din Cehoslovacia „ECONOMICKÝ ČASOPIS”. Motivele sînt diverse, dar cel mai important decurge din imperativul integrării competitive a economiilor naționale în economia mondială, condiție care, îndeosebi în cazul țărilor mici și mijlocii nu poate fi satisfăcută decît printr-o specializare judicioasă. În rîndul criteriilor care ar putea fi luate în calcul în elaborarea unei strategii a specializării complexului economic național L. H. include trei categorii de factori: naturali, economici și sociali. Condițiile naturale – îndeosebi resursele – reprezintă un parametru al specializării care, însă, nu trebuie absolutizat; acesta poate fi luat în considerare numai prin permanența raportare la costurile extragerii și prelucrării acestor resurse. Dar, continuă L. H., o specializarea nu se poate realiza în condițiile unei economii unilaterale, ci presupune, dimpotrivă, crearea unui veritabil complex e-

dru și problematica acesteia, după părerea unor astfel de „exegeți” antimarxiști) și gândirea propriu-zis economică. Ruptura pe care aceștia o presupun între filozofie și gândirea economică în marxism capătă mai înții forma aprecierii marxismului drept „economism” fără o filozofie subtilă și elaborată. Acuzarea marxismului de economism a fost născocită încă la sfârșitul secolului al XIX-lea, fiind combătută de Engels. Ea este preluată astăzi de reprezentanții „noii drepte” în aprecierile lor la adresa marxismului.

O asemenea contrapunere între filozofie și gândirea economică în aprecierea marxismului capătă însă și forma respingerii unei teorii economice marxiste. În această privință se înscriu interpretările enunțate de marxologul francez Pierre Bigo și de cel englez Robert Tucker. Știința marxistă, arată în acest sens Pierre Bigo, este, în realitate, o „filozofie a omului, o metafizică a subiectului”¹⁾. Potrivit ideilor lui Bigo, Marx n-ar adăuga nimic la studiile economiștilor clasici burghezi și n-ar fi adus ceva nou și original în economia politică. Ne fiind economist (ca și când omul se naște economist), ci filozof, Marx nu ar fi făcut decît să „supună datul economic unei reflexii dialectice, cu scopul de a extrage concluzii revoluționare și numai pe planul explicației generale a omului și istoriei gândirea sa își găsește coerența ei”²⁾, nicidecum și în domeniul economic. În consecință, Pierre Bigo neagă total aportul lui Marx în fundamentarea științei economice, în descoperirea legilor obiective ale modului de producție capitalist. El interpretează astfel economia politică marxistă doar ca o metafizică, ca o proiectare a viziunilor filozofice asupra fe-

nomenelor economice, nu rezultînd din observarea și investigarea datelor obiective ale realității. Or, „ruptă de bazele sale metafizice”, economia politică marxistă și-ar pierde astfel orice consistență și orice coerență³⁾ – se hazardează Bigo în afirmațiile sale.

Într-o altă formă, un deceniu mai târziu, englezul Robert Tucker reia asemenea aprecieri asupra operei științifice a lui Marx, cu toate că nu-l citează în nici un fel pe predecesorul său, Pierre Bigo, în încercarea sa de mistificare a marxismului. Marxologul englez consideră și el că, chipurile, Marx n-ar fi fost un economist, care să pornească de la studiul empiric al proceselor economice în societatea modernă, ci doar un filozof „cu idei preconcepute”, pe care le-ar fi aplicat acestora. Contradițiile și antagonismele societății contemporane lui Marx descrise în Capitalul, apreciază Tucker, n-ar fi cele reale, ci numai „drama vieții interne a omului, a subiectului în conflict cu sine”⁴⁾ proiectată în afară, în viața socială. Realitatea pe care a analizat-o și a conturat-o Marx în Capitalul nu este altceva, în opinia lui Tucker, decît o „realitate internă” (inner reality), iar forțele sociale de care vorbește acesta – „forțe subiective, forțe ale subiectului uman alienat, concepute totuși, și mai ales percepute, ca forțe exterioare, în societate”⁵⁾. Ca o consecință a acestor interpretări se consideră că viziunea lui Marx despre capitalism „este mult mai reală din punct de vedere psihologic decît în mod economic real”⁶⁾. În cele din urmă marxismul n-ar mai fi, într-o asemenea mistificare, altceva decît un „hegelianism invertit”; dar, spre deosebire de Hegel, care „reprezintă u-

niversul ca un proces subiectiv”, marxismul ar sfîrși prin a reprezenta „un proces subiectiv ca univers-cosmosul social”⁹⁾.

Atît Pierre Bigo cît și Robert Tucker recurg la sofistică și mistificare în aprecierea marxismului. Prioritatea discursului filozofic în primele opere ale întemeietorului teoriei revoluționare nu excludea însă existența unei gândiri economice, unele teze și idei economice avînd însă în acest stadiu un caracter încă neelaborat, mai mult empiric și ipotetic. Cercetări aprofundate ulterioare trebuiau să confirme sau să infirme aceste ipoteze, să dezvolte ceea ce se verifica. „Aplicarea concepției materialiste fie și la un singur exemplu din istorie, arăta în această privință Engels, implica o muncă științifică care ar fi cerut ani îndelungați de studii liniștite, căci este evident că numai cu fraze nu se poate realiza aici nimic, că numai cu ajutorul unui vast material istoric, verificat în mod critic și pe deplin însușit, poate fi rezolvată o asemenea sarcină”¹⁰⁾. Era opera pe care a înfăptuit-o Marx în Capitalul, care a fost rezultatul unor cercetări laborioase și profunde, de o viață întreagă.

prof. dr. Ion FLOREA
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 13, Ed. politică, București, 1962, p. 508

²⁾ K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, București, 1966, p. 27

³⁾ Pierre Bigo, *Marxisme et humanisme. Introduction à l'oeuvre économique de Karl Marx*, Presses Universitaires de France, Paris, 1954, p. 1

⁴⁾ Idem, p. 3

⁵⁾ Idem, p. 24

⁶⁾ Robert Tucker, *Philosophy and Myth in Karl Marx*, Cambridge University Press, 1965, p. 215

⁷⁾ Idem, p. 219

⁸⁾ Idem, p. 218

⁹⁾ Idem.

¹⁰⁾ K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 13, Ed. politică, București, 1962, p. 511

conomic, armonios, echilibrat – aceasta reprezentînd premisa economică a specializării. În sfîrșit, condițiile sociale surprind o specializare profesională a forței de muncă deopotrivă cu o specializare în activitatea de creație științifico-tehnică.

Teoria anticipațiilor raționale

● Noile teorii ale ciclului economic cunoscute sub denumirea de „modelele anticipației raționale” sau „modelele echilibrului” puse în circulație de un grup de economiști americani între care Robert Lucas și Thomas Sargent constituie un răspuns dat ineficienței, dovedită practic, a teoriilor economice tradiționale – afirmă Martin Neil Baily în articolul „Le modeles des anticipations rationnelles – présentation et analyse critique”, publicat în numărul 1816 al revistei PROBLEMES ÉCONOMIQUES. Ipotezele fun-

damentale ale concepției amintite sînt: a) salariile și prețurile sînt determinate de concurență, în condițiile în care oferta este întotdeauna egală cu cererea; b) dățile pieței se comportă ca și cum agenții economici ar utiliza la maximum întreaga informație de care pot dispune, atunci cînd adoptă decizii ce influențează veniturile și profiturile viitoare; c) fluctuațiile ciclice sînt determinate de erori pe termen scurt comise la nivel individual, întrucît indivizii dispun de o informație limitată și cu potențial previzional limitat. În absența unor perturbări externe, respectarea acestor principii – reia M. N. B. argumentația economiștilor citați – ar conduce la o stare de echilibru și eficiență a economiei. Faptul că apar totuși dezechilibre în economia capitalistă, că viața economică are un caracter ciclic, s-ar datora – potrivit autorilor menționați – fluctuațiilor ce survin la nivelul cererii globale.

Strategii în marketing

● Deși în situații de criză numeroși agenți economici sînt tentați să renunțe la instrumentele de planificare, nimic nu este mai eronat în cazul activității de marketing ce se desfășoară la nivel de întreprindere. După cum se arată în studiul „Des strategies pour mieux vendre” publicat în numărul 13/1983 al revistei „L'USINE NOUVELLE”, experiența a numeroase întreprinderi franceze care activează în plină criză economică atestă capacitatea planului de marketing operațional de a asigura succesul de piață. Pentru a fi eficient, acest instrument de conducere operativă trebuie să respecte o serie de condiții: să aibă la bază o definiție clară a funcției marketing, să fie susținut de un sistem informațional corespunzător, să fie înglobat într-o strategie clară de dezvoltare a întreprin-

FIȘE

derii, să fie pus în practică de specialiști care stăpinesc bine tehnicile de marketing industrial ș.a. Pentru a-și confirma practic valoarea, aceste condiții cu caracter tehnic se cer susținute și de alți factori. Astfel, după cum se arată în studiu, succesul planificării în marketing presupune participarea angajată a tuturor lucrătorilor la realizarea obiectivelor propuse. Vital este și sistemul informațional. Practica dovedește că unele întreprinderi sînt deficiente nu în asigurarea unor fluxuri de informații la nivel global cît în distribuirea internă a informațiilor, astfel încît acestea să ajungă operativ în compartimentele și la persoanele care o pot folosi cu maximum de eficiență.

PENTRU ca produsul muncii să fie consumat este necesar ca, în prealabil, să parcurgă sfera repartiției, dând naștere relațiilor de repartiție.

Ca sferă a reproducției sociale, repartiția este obiectiv determinată de producție: volumul și structura produsului muncii supus repartiției depind de volumul și structura producției, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Repartiția influențează la rându-i producția; ea asigură premisele reluării producției, iar când se efectuează în conformitate cu interesele producătorilor și cerințele legilor economice stimulează dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea eficienței economice.

Relațiile de repartiție sînt obiectiv determinate de natura proprietății asupra mijloacelor de producție, fiecărei orînduiri corespunzîndu-i un mod specific de repartiție. Astfel, în capitalism, repartiția valorii nou create între clasele sociale existente se face după criterii diferite: partea ce revine diferitelor categorii ale burgheziei depinde de mărimea capitalului avansat, iar partea ce revine clasei muncitoare este condiționată în principal de mărimea valorii forței de muncă, de raportul dintre cererea și oferta de forță de muncă, de starea climatului social etc. În socialism, procesul repartiției este subordonat asigurării bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, dezvoltării multilaterale a personalității umane și progresului economico-social al țării.

1. Repartiția după muncă — lege economică specifică socialismului

COORDONATELE teoretice fundamentale ale repartiției în socialism au fost elaborate de către K. Marx în lucrarea „Critica programului de la Gotha”, în confruntare cu teza mic-burgheză a lui Lassalle care, în mod eronat, susținea că în socialism fiecare om al muncii trebuie să primească rezultatul integral al muncii sale. Marx a subliniat că, deși produsul muncii aparține celor ce muncesc, el nu se repartizează acestora în întregime și direct.

În socialism, produsul social are următoarele destinații: a) — pentru constituirea fondului de înlocuire care servește la înlocuirea mijloacelor de producție consumate în procesul de producție anterior, asigurîndu-se astfel premisele materiale ale reluării sale; b) — pentru formarea fondului de acumulare (de dezvoltare) utilizat în vederea lărgirii producției și constituirea unor rezerve; c) — pentru acoperirea nevoilor primordiale de ordin social-cultural (învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, sport, sprijinirea celor inapți de muncă), pentru administrația de stat, apărarea etc.; d) — partea rămasă reprezintă fondul de consum individual, care se repartizează în mod direct oamenilor muncii, constituind obiectul retribuției după muncă.

În socialism, repartizarea fondului de consum individual este guvernată de o lege economică specifică — legea repartiției după muncă. În esență, ea cere ca partea ce revine fiecărui om al muncii din fondul de consum individual să fie dependentă de cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța muncii depuse în interesul societății, asigurîndu-se venituri egale la muncă egală, indiferent de sex, vîrstă și naționalitate. O asemenea cerință este exprimată sintetic de principiul socialist al repartiției: „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca depusă”. Premisa retribuției după muncă o constituie proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (care asigură egalitatea economică a tuturor oamenilor muncii, munca deven-

* Dintre prevederile, de excepțională importanță, cuprinse în proiectul „Programului” menționăm: veniturile individuale vor fi legate mai strîns de realizarea planului de producție și o producție destinată exportului, cu respectarea strictă a normelor de calitate și a normelor de consumuri materiale; veniturile obținute în raport cu producția realizată vor fi nepaltonate; retribuțiile vor fi corelate cu creșterea productivității muncii individuale și pe întreprindere, astfel încît creșterea retribuțiilor se va realiza în raport direct cu gradul de îndeplinire a productivității planificate în fiecare unitate. Pe viitor se va diferenția creșterea retribuției tarifare pe întreprinderi și sectoare în raport de creșterea productivității muncii obținută de fiecare unitate; transformarea acordului global în forma principală de retribuție a muncii; creșterea ponderii părții variabile (premiu, sporuri, adaosuri) în totalul veniturilor personalului muncitor, pînă la 24% în 1964 și 27% în 1985. Stabilirea fondului de retribuție pe unitatea de produs sau lucrare (în funcție de normele de muncă, condițiile de calitate, numărul de personal în raport de exigențele înzestrării tehnice și a organizării superioare a muncii etc.) și acordarea acestuia în strînsă corelare cu gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan.

nind singura sursă de progres economic, individual și social, criteriul suprem de apreciere a fiecărui individ), iar **necesitatea sa obiectivă** în socialism este determinată de un ansamblu de împrejurări dintre care amintim: a) nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și al productivității muncii, care, deși evoluează rapid, nu asigură încă acea abundență de bunuri care să permită repartiția după nevoi; b) munca n-a devenit încă o necesitate vitală pentru toți membrii societății; în același timp, mai există indivizi care se sustrag de la muncă, sau care caută să muncească cît mai puțin solicitînd în schimb cît mai mult de la societate; c) se mențin încă rămășițe ale vechii diviziuni sociale a muncii concretizate într-o serie de diferențe esențiale între munca calificată și cea necalificată, între munca fizică și cea intelectuală, între munca din industrie și cea din agricultură. Ca atare, aportul efectiv al oamenilor muncii la producția socială fiind diferit, se impune și o diferențiere corespunzătoare în nivelul veniturilor.

Repartiția după muncă generează imbinarea și armonizarea multiplelor interese personale ale oamenilor muncii cu interesele de grup și cele generale, fiind **principala pirghie pentru cointeresarea materială a oamenilor muncii** în a presta o muncă utilă și cît mai eficientă, în dezvoltarea forțelor de producție, în valorificarea inițiativei și creativității, în ridicarea nivelului de calificare și de cultură generală. **Cointeresarea materială** reprezintă imbinarea organică a două laturi: **stimularea și răspunderea materială**. Stimularea materială presupune realizarea unei strînse dependențe între cuantumul veniturilor, pe de o parte, și cantitatea și calitatea realizărilor în producția socială, asigurînd recompensarea materială pentru eforturile personale și rezultatele obținute. **Răspunderea materială** izvorăște din calitatea fiecărui om al muncii de coproprietar al mijloacelor de producție, de producător și beneficiar al valorilor materiale și spirituale fiind concretizate într-un ansamblu de obligații — statuate juridic — care afectează material pe oamenii muncii în situațiile cînd nu îndeplinesc sarcinile de muncă ori aduc — din neglijență sau incompetență — pagube unității în care lucrează. În Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din 16—18 decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea aplicării mai ferme a principiului socialist de repartiție în raport cu munca depusă, a folosirii consecvente, în unitatea lor, a celor două laturi ale cointeresării materiale.

În lumina acestor orientări se impune perfecționarea retribuției muncii și a principiilor repartiției veniturilor oamenilor muncii, urmărindu-se aplicarea hotărîtă a principiilor socialiste de repartiție, legarea nemijlocită a veniturilor de munca depusă și rezultatele obținute. În acest sens s-a elaborat „Programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuției muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii” al cărui proiect este supus dezbaterii publice.*

În ansamblul lor, prevederile „Programului” se constituie în factori de stimulare puternică a inițiativei individuale și colective, de sporire a răspunderii tuturor oamenilor muncii în raport cu actualul stadiu de dezvoltare a societății noastre, cu principiile și exigențele noului mecanism economico-financiar.

Repartiția după muncă este un factor fundamental al egalității economice, al eticii și echității societății noastre. Aceasta rezultă din faptul că retribuția tuturor membrilor societății se face după un criteriu unic — munca depusă. Egalitatea economică nu are nimic comun cu egalitarismul și nivelarea veniturilor și consumului; din contră, așezarea unui **criteriu unic** (munca și rezultatele obținute) la baza retribuției unor oameni diferiți (ca aport în producție, calificare, importanță a muncii etc.) generează, inevitabil, inegalități raționale în privința veniturilor și a gradului de satisfacere a nevoilor.

2. Sistemul socialist de retribuție a muncii

PARTEA din venitul național destinată fondului de consum individual și repartizată oamenilor muncii în raport cu cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța muncii depuse în folosul societății îmbracă, în principal, forma **retribuției după muncă**. Ea reflectă nqua situație social-economică a oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari ai rezultatelor muncii, fiind opusă salariului. **Salariul**, ca o categorie economică specifică orînduirii capitaliste, exprimă **suma de bani**

pe care lucrătorul salariat o primește ca preț al forței de muncă marfă și reflectă statutul social-economic al oamenilor muncii în această orînduire.

Retribuția pentru muncă este privită sub două aspecte: **retribuția nominală netă și retribuția reală.**

Retribuția nominală netă reprezintă suma de bani pe care o primește chenzinal sau lunar personalul muncitor. Mărimea ei este determinată de cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța economico-socială a muncii depuse, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și de cerințele de refacere și de dezvoltare a forței de muncă. Astfel, în perioada 1950—1980, retribuția nominală medie lunară pe economie a crescut de peste 6,6 ori, de la 337 la 2 238 lei. Realizările obținute pe planul omogenizării diferitelor categorii de muncă și politica consecventă a partidului și statului nostru pentru aplicarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste au permis reducerea decalajelor relative dintre retribuția nominală maximă și cea minimă, de la 22,8 : 1 în 1950 la 5,5 : 1 în 1980. **Ca structură**, retribuția nominală netă este alcătuită din retribuția tarifară, premii și alte drepturi bănești prevăzute de lege.

Retribuția reală exprimă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale nete. Mărimea ei este direct proporțională cu nivelul și dinamica retribuției nominale nete și invers proporțională cu nivelul și dinamica prețurilor bunurilor de consum și tarifelor la servicii. La sfîrșitul anului 1980, retribuția reală a fost cu aproape 29% mai mare decît în 1975. În corelație cu ritmul de creștere a venitului național retribuția reală va spori în actualul cincinal cu 8—10%.

Pentru a utiliza în mod conștient cerințele legii repartiiții după muncă, societatea creează instrumente, metode și procedee, cu ajutorul cărora se fundamentează nivelul total al retribuției fiecărui lucrător, concretizate în **sistemul socialist de retribuire și normare a muncii**. El cuprinde: sistemul tarifar; formele de retribuire; sistemul de sporuri; sistemul de premii; participarea la beneficii; sistemul de normare a muncii.

Pe baza sistemului tarifar, cea mai importantă componentă a sistemului de retribuire a muncii, se determină nivelul retribuției tarifare în toate ramurile economiei naționale și pentru toate categoriile de personal.

Formele de retribuire desemnează modalitățile concrete de retribuire în funcție de specificul diferitelor sectoare de activitate, de gradul de înzestrare tehnică și de caracteristicile diferitelor munci concrete. În țara noastră se practică următoarele forme de retribuire: **în acord, în regie și retribuire pe bază de tarife sau cote procentuale.**

Retribuirea în acord (pe unitate de produs) cere ca remunerarea să se facă în raport cu numărul de produse sau operațiuni executate în unitatea de timp.

În baza prevederilor „Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuiri muncii și repartiiții veniturilor oamenilor muncii”, **în toate unitățile economice se va trece la aplicarea acordului global pentru toate categoriile de personal, pentru toate lucrările și activitățile**, el devenind **principala formă de retribuire**. Acordul global se organizează în baza unui contract încheiat cu unitatea și organele ierarhice superioare, în care se prevede obligația executării într-un anumit termen, a unui produs complet, a unui obiect fizic sau a unei producții stabilite în unități fizice, pentru care se primește o sumă globală determinată în raport cu manopera necesară pentru executarea sarcinilor prevăzute în contract. Suma retribuțiilor convenite personalului retribuit în acord global se determină în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizate, calitatea acestora și a producției destinată exportului, **fără a fi limitată atît în cazul depășirii, cît și în cazul nerealizării sarcinilor de plan**. Fondul de retribuire convenit formației de lucru în raport cu producția fizică și valorică realizată se împarte între membrii formației, în funcție de aportul adus de fiecare la realizarea sarcinilor.

Retribuirea în regie înseamnă remunerarea personalului muncitor în raport cu timpul lucrat, ținîndu-se seama de nivelul calificării, de competența și răspunderea muncii încredințate, de gradul de îndeplinire a sarcinilor de plan și rezultatele obținute.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale se utilizează în comerț, în achiziții, prestări de servicii etc., mărimea retribuției fiind determinată ca produs între volumul realizărilor și procentul de retribuire prevăzut de lege.

Stimularea materială se realizează și pe seama **sistemului de sporuri și de premii**. În sistemul de sporuri, locul principal îl ocupă **sporul de vechime**, care se acordă, în cote procentuale din retribuția tarifară, în funcție de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Pentru stimularea realizărilor deosebite obți-

nute ca și pentru îndeplinirea principalilor indicatori de plan oamenii muncii primesc diferite **premii**: pentru economii de materii prime, materiale combustibil, energie și forță de muncă, pentru merite deosebite în muncă, pentru creșterea exportului și substituirea importului, pentru ridicarea calității produselor etc.

Pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 s-a introdus un nou element în sistemul de retribuire — **participarea la beneficii a oamenilor muncii**. Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se constituie pe scama beneficiilor planificate și a beneficiilor peste plan și se repartizează personalului muncitor în raport cu efortul depus, rezultatele obținute și vechimea neîntreruptă în unitate. Programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuiri muncii și repartiiții veniturilor oamenilor muncii aduce îmbunătățiri și în sistemul de participare la beneficii și de acordare a premiilor prin creșterea ponderii acestora în totalul veniturilor, prin diferențierea lor mai puternică în raport cu munca fiecăruia, modificarea sistemului și termenelor de acordare.

Sistemul de normare a muncii asigură comensurarea muncii depuse de către fiecare om al muncii. Principalul instrument îl constituie **norma de muncă** — care determină timpul maxim recunoscut de către societate pentru efectuarea unor lucrări sau operațiuni în anumite condiții de înzestrare tehnică și de organizare. Normele de muncă pot fi: norme ce timp; norme de producție, norme de deservire, sarcini de servicii etc. Toate categoriile de norme au un caracter **dinamic**, modificîndu-se în raport cu progresele realizate în domeniul înzestrării tehnice și al organizării.

3. Retribuția după muncă în cooperativele agricole de producție

PROPRIETATEA cooperatistă asupra mijloacelor de producție și unele specificități ale agriculturii ca ramură de activitate determină unele particularități în acțiunea legii repartiiții după muncă în C.A.P. și anume: nivelul retribuției medii diferă de la o unitate la alta în funcție de gradul de dezvoltare a fiecăruia și de mărimea productivității muncii; retribuția fiecărui cooperator este condiționată atît de efortul personal cît și de cantitatea și calitatea muncii depuse în comun de către membrii C.A.P.; retribuția muncii se efectuează în bani sau în bani și în natură.

Sistemul de retribuire în C.A.P. cuprinde următoarele elemente: a) **retribuția de bază**, stabilită pe bază de tarife și pe norma de muncă, pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producției fizice, care constituie partea principală a retribuției totale a cooperatizilor; b) **retribuția sub formă de participare la beneficii**, pentru realizarea producției planificate; c) **retribuția suplimentară**, sub formă de participare la beneficii, pentru producția realizată peste plan; d) **spor de vechime neîntreruptă** în aceeași unitate și în același sector de activitate.

În spiritul principiului cointeresării materiale, a normelor eticii și echității socialiste și a exigențelor mecanismului economico-financiar, cooperatizilor din formațiile de lucru care își îndeplinesc toate sarcinile ce le revin, execută lucrările în bune condiții și realizează producția fizică angajată, cu respectarea cheltuielilor aferente acestora, li se garantează retribuția de bază și participarea la beneficii, prevăzute în plan. În cazul depășirii producției planificate, cu încadrarea în cheltuielile aferente, cooperatizilor li se garantează și o **retribuție suplimentară** sub formă de participare la beneficiile obținute peste plan; în cazul nerealizării producției planificate și a beneficiilor, retribuția se diminuează în mod corespunzător.

Formele de retribuire în C.A.P. sînt în linii generale aceleași ca cele utilizate în unitățile socialiste de stat.

Ca urmare a sporirii producției agricole, a creșterii prețurilor de livrare a unor produse agricole, veniturile țărînimii provenite din muncă în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, au fost în 1980 cu 29% mai mari decît în 1975. În actualul cincinal, veniturile țărînimii vor spori cu circa 12%.

— lector dr. Ilie GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt principalele destinații ale produsului social în socialism ?
2. În ce constă esența legii repartiiții după muncă ?
3. Explicați necesitatea obiectivă a retribuiri după muncă în socialism
4. Explicați justetea tezei: egalitatea economică pe care o asigură repartiiția după muncă nu are nimic comun cu egalitarismul și nivelarea veniturilor și consumului.
5. Ce exprimă retribuția pentru muncă în socialism ?
6. Definiți conținutul retribuției nominale nete și al retribuției reale și arătați factorii care le influențează mărimea.

Țări în curs de dezvoltare

EXPORTUL DE PRODUSE MANUFACTURATE
SUB SEMNUL UNEI DUBLE DEPENDENȚE

O TENDINȚĂ tot mai pronunțată în evoluția actuală a economiei mondiale o reprezintă afirmarea pe piața internațională a țărilor în curs de dezvoltare, a tinerelor state independente, creșterea rapidă a exporturilor de produse manufacturate din aceste țări. Expresie a mutațiilor produse în ultimele decenii în diviziunea internațională a muncii, a adâncirii interdependențelor economice la scară globală, această tendință are un caracter complex și contradictoriu, derulându-se pe fundalul opoziției dintre structurile vechi, inechitabile ale sistemului economic mondial și imperatiile edificării unui ordin economic internațional.

Ritm înalt de creștere

DINAMICA EXPORTULUI de produse manufacturate din ansamblul țărilor în curs de dezvoltare se caracterizează prin ritmuri susținute care devansează atât creșterea comerțului mondial, cât și creșterea exportului respectiv în țările dezvoltate. În ultimele două decenii ritmul acestor exporturi a depășit 12% pe an, cunoscut în intervalul 1965—1974 un maxim de 16,3% pe an; în schimb în perioadele de recesiune se produce o decelerare marcantă: 6—7% pe an în 1975 și 1981 și un raport de schimb considerabil deteriorat.

În aceste condiții s-a majorat continuu ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial al acestei grupe de produse (de la circa 4% în 1960 la peste 9% în 1980) crescând și cota exportului de manufacturate în exportul total al lumii a treia (deși această tendință s-a aplatizat în anii '70 ca urmare a sporirii cotei produselor primare).

Desigur, principalul factor al afirmării țărilor în curs de dezvoltare pe piața produselor prelucrate îl constituie creșterea economică susținută în multe din aceste țări în perioada actuală, dezvoltarea în ritm accelerat a industriei, care a devenit principala forță promotoare a progresului economic și a participării țărilor respective la diviziunea internațională a muncii (vezi raportul UNCTAD TD/B/863/Rv. 1). Astfel, dacă în 1950 ponderea produselor prelucrate în produsul național brut al țărilor în curs de dezvoltare era sub 12%, în 1980 aceasta ajunge la circa 20%.

Cu toate rezultatele obținute, aportul țărilor în curs de dezvoltare la producția industrială mondială reprezintă numai 10,3%, la mare distanță de obiectivul stabilit prin Declarația de la Lima din 1975, care prevede ca pînă la sfîrșitul secolului aceste state să realizeze cel puțin 25% din producția industrială mondială.

Un rol important în promovarea exporturilor din lumea a treia l-a avut tendința de liberalizare a comerțului internațional începînd cu anii '60, de recunoaștere tot mai largă a unor principii și forme noi de realizare a schimburilor economice internaționale. Într-adevăr, în intervalul cuprins între a doua jumătate a deceniului șapte și prima jumătate a deceniului opt — perioadă caracterizată prin însemnate realizări în negocierile GATT, prin instituirea sistemului de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare — ritmul exporturilor din țările respective a fost de 16% pe an, față de 10,6% exporturile mondiale și 10,8% exporturile țărilor capitaliste dezvoltate. În schimb, în ultima jumătate a deceniului trecut, în condițiile manifestării unor puternice tendințe protecționiste în țările occidentale, ritmul exportului din lumea a treia s-a redus sensibil. Conform estimărilor OCDE exportul din țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol a crescut în 1979 cu 10,3% (avînd însă un ritm negativ, de -12,9% în cazul țărilor O.P.E.C.), pentru ca în 1980 să se reducă la 7,9%, iar în 1981 la 7%, datele pentru 1982 relevînd în continuare o scădere (5,7%). Expansiunea cooperării economice internaționale și în primul rînd cooperarea în producție a țărilor în curs de dezvoltare cu țările socialiste și țările dezvoltate a reprezentat un puternic factor promotor al dezvoltării industriale a acestor țări, al creșterii ponderii lor pe piața produselor manufacturate.

Dinamica ridicată a exporturilor de manufacturate din țările în curs de dezvoltare în deceniile șapte și opt se

produce în condițiile unei accentuate concentrări geografice a acestora, ale afirmării în lumea a treia a unui număr relativ redus de mari exportatori. În prezent primele zece țări exportatoare dețin peste 80% din totalul exportului de produse prelucrate al țărilor în curs de dezvoltare, iar primele șase două treimi. Această caracteristică s-a accentuat în ultimii 10—15 ani: dacă în 1965 circa 50% din exportatori erau concentrați în Asia de sud-est și America Latină, în prezent aceste două regiuni dețin împreună circa 80% din total. Cu alte cuvinte emergența țărilor în curs de dezvoltare pe piața produselor manufacturate este înaintea de toate opera unui număr relativ redus de „exportatori de succes”, țări relativ mai avansate, cu un sector industrial modern și structuri economice și de management adaptate cerințelor pieței mondiale. Prioritatea acestor țări este pregnantă la produsele manufacturate cu caracter mai complex, precum și în cazul aceloră la care finisarea, prezentarea și modul de livrare se cer a fi strict adaptate cererii consumatorilor: primii șase mari exportatori dețineau la mijlocul deceniului trecut 86% din exporturile de produse electronice, 83% la încălțăminte, 81% la textile.

Se pune astfel în evidență un proces de diferențiere în cadrul țărilor în curs de dezvoltare (în speță al celor neexportatoare de petrol), prin profilarea „noilor state industrializate” în America Latină (Brazilia, Mexic, Argentina), Asia de sud-est (Singapore și altele), precum și în alte regiuni din Asia (India, Malaiezia, Pakistan, Israel).

În contextul premiselor generale ale promovării exportului de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare (vezi studiul Băncii Mondiale „The Changing Composition of Developing Countries Exports, 1979), experiența marilor regiuni și țări exportatoare este diferită, evidențiind factori specifici ai realizării de performanțe ridicate în acest domeniu.

Un număr de țări latino-americane (Argentina, Brazilia, Mexic), precum și alte state cu potențial economic mai ridicat (India, Spania), caracterizate printr-un anumit grad de industrializare (15—30% din P.N.B. reprezentate de produse prelucrate), au dominat la începutul perioadei postbelice exporturile de manufacturate din lumea a treia. Dotarea abundentă cu resurse naturale și de forță de muncă, necesitatea satisfacerii cererii interne, precum și imperatiul consolidării independenței economice au constituit rațiunile unei strategii a dezvoltării industriale bazată pe principiul avantajelor naționale absolute; aceasta a însemnat diversificarea ramurilor prelucrătoare, măsuri de protejare și stimulare a industriilor noi și o orientare accentuată spre substituirea importului.

Treptat, aceste țări au reușit să cîștige piețe de export la produsele metalurgice, ale chimiei grele și alte bunuri intermediare, unde capacitatea de absorbție a pieței interne, majorată cu cererea de export a justificat crearea unor mari complexe industriale, bazate pe economii de serie mare. În acest fel, țările mari, cu un aparat industrial mai dezvoltat, s-au afirmat ca importanți exportatori de bunuri intensive în capital, preluînd în parte rolul de furnizori de produse cu grad relativ redus de prelucrare pe piața mondială. În prezent, în Argentina și Brazilia bunurile intensive în capital reprezintă 20—25% din exportul de manufacturate (față de o medie de 12—13% pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și circa 32% în țările dezvoltate), cotă care s-a menținut aproape constantă începînd cu deceniul șapte.

Totodată, ca urmare a măsurilor de stimulare a producției interne și de promovare a exporturilor de bunuri industriale de consum, 25—30% din exportul de manufacturate al acestor țări este alcătuit din textile, confecții, încălțăminte, produse de uz casnic, mobilă etc., mărfuri la care țările respective dețin un avantaj comparativ pe piața occidentală, datorită ieftinătății relative a manoperei. Totuși, în ultimii douăzeci de ani poziția țărilor latino-americane pe piața produselor manufacturate s-a redus considerabil în favoarea altor regiuni din lumea a treia. Această situație este de o parte expresia dificultăților de adaptare a ofertei proprii — care poartă amprenta condițiilor și exigențelor interne — la nivelul și structura cererii externe, a gradului redus de elasticitate a aparatului productiv în raport cu evoluția conjuncturii internaționale. Pe de altă parte, reculul țărilor respective este re-

ultatul unei concurențe tot mai pronunțate pe piața mondială a manufacturilor din partea unor țări care s-au orientat spre o „industrializare extravertită“, cu o accentuată profilare a producției în raport cu cererea externă.

Țările și teritoriile sud-est asiatice, ca și unele state din regiunea mediteraneană (Israel, Grecia), caracterizate prin resurse naturale relativ limitate, au trecut de timpuriu la o specializare mai accentuată în producția pentru export, plecând de la ideea punerii în valoare a funcției dinamizatoare a factorului extern asupra procesului creșterii economice. Această orientare accentuată spre promovarea exportului, care a conferit țărilor respective calitatea de „superexportatori“, se reflectă în creșterea cotei exportului în producție, precum și în sporirea ponderii manufacturilor în totalul exportului. Astfel, numai în ultimul deceniu, ponderea exportului în producția industriei prelucrătoare a crescut de la 44% la circa 2/3 în Singapore și de la 65% la aproape 90% în Hong-Kong, în timp ce produsele manufacturate reprezintă o proporție covârșitoare din totalul exportului (83% și respectiv 98%). Producția pentru export a fost orientată în primul rând înspre bunurile intensive în muncă și relativ standardizate la care țările respective beneficiau de avantaje comparative; textilele, încălțăminte, confecțiile reprezintă circa 40% din exporturile de manufacturate din aceste țări. O particularitate prezintă Singapore, cu aproape jumătate din exportul de produse prelucrate constituită din produse derivate din petrol și ale chimiei de bază.

În ultimul deceniu a sporit substanțial exportul de mașini și aparate electrice și electronice (cota în export s-a dublat practic în mai puțin de zece ani), dar acesta este mai ales rezultatul unor activități de asamblare sau producție la comandă, destinată unor firme din țările occidentale. De fapt firmele străine dețin poziții majore în sectorul de export al țărilor din această regiune, punându-și amprenta de o manieră tot mai pregnantă asupra strategiei producției și desfacerii. Conform unor estimări (*Revue Tiers Monde*, nr. 87, 1981) exportul firmelor străine reprezintă peste 90% din exportul sectorului manufacturier în Singapore, iar în ramura produselor electrotehnice și electronice acestea dețin circa 97% în Singapore, și între 50 și 82% în celelalte țări din zonă.

Performanțele în export ale acestor țări sunt limitate de dependența accentuată în raport cu importurile de completare provenite din țările dezvoltate, de perturbările provocate de fluctuațiile capacităților de producție. Este semnificativ faptul că aproape două treimi din exportul la produse manufacturate al țărilor sud-est asiatice s'îndreaptă către țările occidentale. După cum se arată în literatură (*Revue Tiers Monde* nr. 87/1981), „noile state industrializate“ din Extremul Orient rămân în linii generale tributare strategiei promovate de capitalul transnațional, care concurează și uneori deformează obiectivele dezvoltării industriale a acestor state.

Sensibilitatea sporită a țărilor respective la modificările conjuncturii externe s-a pus în lumină cu ocazia celor două „șocuri“ petroliere: după calculele Băncii Mondiale efectul combinat asupra balanței de plăți al primei creșteri de preț la petrol s-a exprimat într-o pierdere din P.N.B. de 18% în Singapore, și circa 10 la sută în celelalte țări din regiune.

Permanentizarea asimetriei

DEȘI în ultimii douăzeci de ani structura exportului țărilor în curs de dezvoltare s-a modificat considerabil, ea nu reflectă cerințele dezvoltării moderne a acestor țări, imperativul — invocat de secretarul general al U.N.C.T.A.D. — de a „adapta sistemul mondial la industrializarea progresivă a lumii a treia“. După cum rezultă din tabel, circa 4/5 din exporturile lor sunt reprezentate de produse primare (combustibili dublându-și practic ponderea în volumul valoric al exportului în ultimul deceniu), în timp ce produsele manufacturate, ce au cunoscut în anii '60 o tendință de sporire a cotei în exportul total, au manifestat după „boom“-ul petrolier un recul relativ. În schimb, în exporturile țărilor dezvoltate produsele prelucrate au marcat o majorare continuă și substanțială în perioada postbelică, menținându-se în anii '70 la circa 3/4. Analiza structurii fluxurilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare și cele capitaliste dezvoltate pune și mai bine în evidență natura asimetrică a acestor raporturi: în timp ce în importurile occidentale din lumea a treia ponderea manufacturilor este de circa 17%, în importurile țărilor în curs de dezvoltare provenind din țările dezvoltate ponderea manufacturilor depășește trei pătrimi.

În ceea ce privește structura ofertei țărilor în curs de dezvoltare pe piața occidentală, dacă până la începutul anilor '70 vânzările de produse chimice au înregistrat dinamica cea mai ridicată, în ultimul deceniu grupa de produse ale construcțiilor de mașini cunoaște o nelă accelerare la export, ponderea sa

Structura exporturilor țărilor în curs de dezvoltare comparativ cu cea a țărilor dezvoltate (în %)

	Țări în curs de dezvoltare			Țări capitaliste dezvoltate		
	1960	1970	1980	1960	1970	1980
Total produse primare din care :	85,7	75,7	79,2	30,7	22,9	23,8
— produse alimentare	30,3	24,2	10,2	13,8	10,8	10,3
— materii prime	26,9	18,3	7,1	13,0	8,7	6,6
— combustibili	28,7	33,2	61,9	3,9	3,4	6,9
Total produse manufacturate din care :	14,3	23,9	20,0	69,3	75,5	71,6
— produse chimice	1,4	1,9	1,7	7,6	8,7	10,2
— mașini și utilaje						
— mijloace de transport	0,8	2,6	5,0	26,9	35,1	31,7
— alte produse prelucrate	12,4	19,4	13,3	31,5	31,7	29,7

Sursa : 1980 International Trade Statistics, United Nations 1982 ; N. Sută, Comerț internațional și politici comerciale contemporane 1981 ; U.N. Monthly Bulletin of Statistics, July 1980

crescând de la sub 1% în 1960, la 5% în prezent. Este remarcabilă evoluția produselor industriei de prelucrare a metalelor, care și-au sporit cota în exportul de manufacturate de la sub 5% la circa o pătrime în prezent. Totodată, se mențin cu cote ridicate, deși acuză un ușor declin, produsele industriei ușoare (textile, încălțăminte, confecții), mobila și produsele din lemn, precum și o serie de produse ale industriei alimentare. Se afirmă în general tendința trecerii de la exporturile de produse intensive în resurse naturale la cele de produse prelucrate cu o mare concentrare de manoperă, firmele din lumea a treia dovedindu-se tot mai competitive, în raport cu producătorii occidentali, în fabricarea de bunuri relativ standardizate și cu un grad mai redus de manufacturare. Totuși, poziția lor pe piața mondială stă sub semnul decalajului : țările în curs de dezvoltare furnizează numai 6% din importurile occidentale de produse din metal, iar cota lor în importul de produse ale industriei ușoare (textile, confecții, încălțăminte) a scăzut în ultimul deceniu. Pe de altă parte, țările lumii a treia realizează abia 4% din producția mondială de bunuri de echipament și dețin 3% din exporturile lumii, în timp ce ponderea lor în importurile mondiale este de 30% (TD/B/C.6/60). Pătrunderea țărilor în curs de dezvoltare pe piața vestică s-a făcut astfel cu prețul unei duble dependențe : de importul de tehnologie avansată din aceste țări și de desfacerea producției lor de serie mare. Într-adevăr, ponderea produselor intensive în capital și în activități de cercetare-dezvoltare în importul lumii a treia provenind din țările dezvoltate s-a majorat continuu în ultimul deceniu, cifrele O.N.U.D.I. arată că aceste țări absorb în prezent o treime din exporturile de mașini și echipamente ale țărilor occidentale. După unele calcule, peste 60% din importurile țărilor în curs de dezvoltare mari exportatoare de manufacturate provenind din țările occidentale sunt reprezentate de produse ale tehnologiei de vîrf, în timp ce cota respectivă în importul țărilor occidentale este de 5—6% (pentru celelalte țări în curs de dezvoltare cifrele respective sunt 42% și 0,7%).

Pe de altă parte, circa două treimi din exporturile de manufacturate ale lumii a treia se îndreaptă spre țările dezvoltate, această pondere crescînd în cazul produselor intensive în capital. În schimb, cota țărilor în curs de dezvoltare pe piața occidentală a produselor manufacturate reprezintă sub 10% din importuri (se estimează 13—14% în 1985) și sub 2% din consum (2—3% în 1985).

În aceste condiții, redeschiderea activităților productive, care se manifestă prin apariția țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială a produselor manufacturate, nu are semnificația unei transformări de esență în natura divizionară internațională a muncii, ci mai mult a unei extrapolări — în noul context — a vechilor raporturi asimetriche. Specializarea țărilor în curs de dezvoltare în industrii clasice (textile, încălțăminte) sau de prelucrare redusă (chimie grea, siderurgie) și a celor dezvoltate în industrii moderne și ultramoderne (construcții de mașini, electronică, chimie de sinteză), deși reprezintă o treaptă nouă în diviziunea mondială a muncii, se înscrie în cadrul aceluiași model polarizat : profilarea pe producții caracterizate prin deosebiri importante în nivelul și ritmul asimilării progresului tehnic, prin diferențe majore în productivitatea specifică a muncii. Or, aceasta înseamnă menținerea poziției subordonate a țărilor lumii a treia pe piața mondială, permanentizarea decalajelor internaționale.

Ioan POPA

Australia: dificultăți conjuncturale

INCEPUTUL actualului deceniu însemnase pentru Australia perspective promițătoare în ce privește creșterea economică, încadrarea forței de muncă și balanța de plăți, pe baza creșterii rapide a investițiilor în exploatarea resurselor minerale ale țării, în urma celei de a doua creșteri a prețului internațional al petrolului. După numai doi ani, însă, economia australiană începe să fie confruntată cu efectele severe ale crizei: prognozele indică un ritm de creștere neglijabil până la sfârșitul anului, cuplat cu un șomaj de 11 la sută și o inflație de 10 la sută. Cauzele pornesc de la structura exportului care constă, în proporție de 80 la sută, în bunuri agricole și produse ale industriei miniere. În aceste condiții seceta care a afectat puternic recolta de grâu și sectorul zootehnic, alături de scăderea prețurilor în industria minieră și accentuarea protecționismului au redus considerabil încasările din exporturi.

După cum au demonstrat evoluțiile recente,

numai bogăția în resurse naturale nu poate fi o garanție pentru dezvoltarea favorabilă a economiei țării. După cum subliniază ziarul britanic „Financial Times“, Australia trebuie să-și dezvolte un sector competitiv de prelucrare în condițiile unui flux sporit de capitaluri externe, prin reducerea bariereilor protecționiste și reelementarea problemei încadrării forței de muncă.

Restructurări industriale

DISPUNIND de însemnate resurse naturale și orientându-și către export o mare parte a industriei (hârtie, ingrasăminte, aluminiu, produse metalurgice, construcții navale), Norvegia a realizat un ritm rapid de creștere economică, accelerat odată cu descoperirea resurselor de petrol din Marea Nordului. În anii '70, produsul social a cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 4,7 la sută, ceea ce, în intervalul respectiv, o situează peste media ansamblului țărilor industrializate.

Ultimii ani au însemnat însă începutul unei perioade de dificultăți reflectate în creșterea

inflației și a șomajului, scăderea veniturilor petroliere, inclusiv din lipsa unor tehnologii adecvate de exploatare.

Obiectivele anului 1983 vizează în primul rând rezolvarea problemei încadrării forței de muncă și revitalizarea sectoarelor tradiționale ale economiei. Creșterea P.I.B. este prognozată la 0,8 la sută. În ciuda contribuției semnificative, în trecut, a sectorului petrolier, reducerea prețurilor internaționale la hidrocarburi lasă să se întrevadă puține șanse ca industria să contribuie într-o măsură la fel de importantă ca în trecut la dezvoltarea sectorului public. În 1983, veniturile din petrol sunt prevăzute să se situeze la nivelul din 1982, iar producția va rămâne constantă până în 1985. De fapt, variația încasărilor petroliere au făcut ca balanța de plăți să treacă de la un deficit de 5 mrd. dolari în 1977 la un excedent de 2,4 mrd. în 1981 și 1 mrd. dolari în 1982. Sectorul petrolier a atras după sine dezvoltarea construcțiilor navale, diversificată în construcția de platforme offshore, echipament de foraj și nave specializate care, livrate la export, vor însemna noi surse valutare pentru economia țării.

Programe de dezvoltare

Belgia: măsuri de sprijinire a exportului

TARA MICA, cu o piață internă limitată, Belgia și-a bazat în mare măsură dezvoltarea pe comerțul exterior. Raportul dintre exportul său și P.I.B. este de 53%, iar valoarea exportului pe locuitor este de 6.329 dolari (în 1981), nivel care o plasează în fruntea țărilor occidentale. Ponderea Belgiei în comerțul mondial depășește 30%.

Dependența de exterior în ce privește necesarul de energie (prin posibilități interne) se asigură numai 150%, din consumul țării și materii prime neenergetice, care reprezintă împreună o treime din valoarea importurilor, determină însă solduri comerciale permanente deficitare (6 mrd. dolari în 1981, 3 mrd. dolari în 1983).

Strategia comercială a Belgiei se bazează pe concepția că între export și cooperare trebuie să existe o relație strânsă, cooperarea constituind principalul mijloc de dezvoltare a exportului. În acest sens, în 1981 a fost înființat Fondul de Cooperare și Dezvoltare, care face posibilă participarea Belgiei la bănci interregionale sau naționale și acordarea de credite guvernelor altor țări. Aceste credite sînt de obicei însoțite de credite comerciale (numai creditele de export pentru bunuri de echipament, de exemplu, au totalizat în 1981 3 mrd. dolari). O altă cale de facilitare, pătrundere și consolidare a poziției în special în țările în curs de dezvoltare o constituie participarea Belgiei la ajutorul pentru dezvoltare, în cadrul O.N.U. cu 0,620% din P.N.B. (respectiv aproape 1 mrd. dolari în 1982), la Fondul pentru dezvoltare constituit de Piața comună în cadrul Conferinței de la Lomé, trimiterea în mod voluntar de personal calificat (760 persoane în 1982) în cadrul inițiativelor O.N.U. și ale altor organizații internaționale, funcționarea în străinătate a 26 camere de comerț belgiene subvenționate de stat, participarea la numeroase târguri și expoziții internaționale. Eforturile exportatorilor belgieni sînt susținute financiar și de Fondul de comerț exterior, creat încă din 1954 și care în 1981 însuma 9 milioane dolari.

Un rol important în sporirea încasărilor externe revine operațiunilor de reexport, după așa numita înobilare activă (John). În 1981 valcarea reexportului după înobilare activă s-a ridicat la 9,7 mrd. dolari (170% din totalul exportului), fiind constituită din autovehicule, produse chimice, produse din metal (în cea mai mare parte siderurgice), echipament industrial, produse alimentare, textile ș.a. În același an, Belgia a reimportat după operațiuni similare efectuate în alte țări, mărfuri în valoare de numai 162 milioane dolari. Schimburile de mărfuri dintre România și Belgia reprezentau în 1981 de aproape 4 ori volumul realizat cu 10 ani în urmă. Tara noastră exportă în Belgia tractoare, autoturisme de teren, rulmenți, frigider, aparate de radio, ingrasăminte chimice, mobilă, produse textile ș.a. și importă coac, coloranți, acumulatori electrice, mașini-unelte cu comandă numerică, cabluri de oțel, fol și pulbere de zinc, aparatură medicală.

Rodica GHEORGHIA

EVOLUȚII MONETARE

ULTIMA săptămână a lunii aprilie a.c. a fost marcată de evoluția contradictorie a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

În prima parte a intervalului analizat dolarul a pierdut în relația cu toate celelalte valute occidentale, în special ca urmare a reducerii dobinzilor; eurodolarul la 6 luni a scăzut cu circa 0,25% p.a., iar fondurile federale se situau la sfârșitul perioadei în scădere cu 0,375% p.a. Ulterior, după anunțarea creșterii productivității în sectoarele neagricole, în termeni anuali, cu 4,8% în trim. I/83 (față de o creștere de numai 0,4% în trim. IV/82) și creșterile cursurilor acțiunilor din Wall Street, moneda americană s-a redresat față de restul valutilor cotind la închiderea din 29 aprilie la nivele superioare celor de referință din 22 aprilie (cu excepția lirei sterline).

Francul francez, s-a apropiat de nivelul record de 7,40 franci/1 dolar, situându-se la închiderea perioadei prezentate la 7,3750 franci/1 dolar, în depreciere cu peste 0,5% față de nivelul de referință din 22 aprilie, de 7,3350 franci/1 dolar: rata înaltă a inflației în Franța, comparativ cu situația din alte țări occidentale, precum și deficitul masiv al balanței comerciale au constituit factori negativi a căror influență se va manifesta și în viitor. Yenul japonez, care a beneficiat de anunțarea datelor preliminare privind creșterea cu 1,2% a producției industriale în martie a.c., după o reducere cu 0,7% în februarie a.c., a trebuit să suporte și reducerea la 597 milioane dolari a excedentului balanței de plăți pe luna martie a.c. (1,3 miliarde dolari în luna precedentă), astfel că pe 29 aprilie era tranzacționat la 237,50 yeni/1 dolar, cu circa 0,5% sub cursul de referință, de 236,25 yeni/1 dolar. Cu

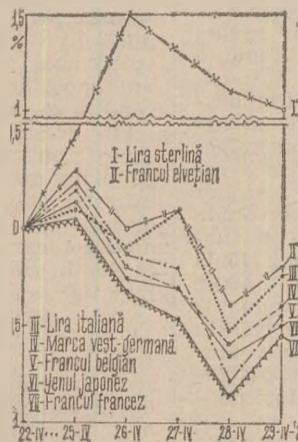
circa 0,4% s-au depreciat, pe ansamblul intervalului analizat, francul belgian (48,95 franci/1 dolar pe 29 aprilie și 48,77 franci/1 dolar pe 22 aprilie) și moneda vest-germană (2,4575 mărci/1 dolar și respectiv 2,4475 mărci/1 dolar), în timp ce lira italiană și francul elvețian au pierdut 0,2% în relația cu dolarul (1461 lire/1 dolar și respectiv 1458 lire/1 dolar, și 2,0625 franci/1 dolar și 2,0375 franci/1 dolar respectiv).

Lira sterlină a evoluat permanent pe o linie ascendentă, cotind la sfârșitul săptămânii la 1.5625 dolari/1 liră (comparativ cu nivelul de 1.5475 dolari/1 liră din 22 aprilie, respectiv o depreciere de 1%), beneficiind de acțiunea pozitivă a comunicării unui excedent comercial de 376 milioane lire pe luna martie a.c., deși operatorii de pe piață se așteptau la un deficit precum și de anunțarea creșterii ușoare (cu 0,5 dolari/baril) a prețului la uncele categorii de țigări brut, începând cu 1 mai 1983.

Dobinzile la depozitele pe 6 luni în principalele eurovalute au marcat un trend descendent (se dau nivelele din 29 aprilie comparativ cu cele din 22 aprilie), mai accentuat la eurodolar (9,1875 și 9,4375%) și eurolira sterlină (10,1875 și 10,3125%), în timp ce la eurofrancul elvețian (cu 4,5 și 4,5625% și la euromarca vest-germană (cu 5,1875%) s-au înregistrat nivele relativ constante.

Prețul aurului la Londra a înregistrat aproape permanent o tendință de scădere, al doilea fixing din ziua de 29 aprilie de 429,25 dolari/uncie, fiind cu 7,75 dolari/uncie sub cel corespunzător din 22 aprilie 1983.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25-29 IV; bază: 22 IV 1983

R. P. CHINEZĂ

PLANUL CINCINAL 1981 - 1985, etapă decisivă în înlăptuirea programului de modernizare a economiei

O AMENII MUNCII chinezi sînt în prezent angajați într-un vast și complex proces de modernizare a economiei marii țări prietene. După cum sublinia tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, la cel de al XII-lea Congres al partidului desfășurat în ultima parte a anului trecut, în acest scop au fost formulate „un obiectiv strategic, priorități și etape pentru construcția economică, precum și o serie de principii realiste”. Astfel, obiectivul general al construcției economice în China pentru următoarele două decenii constă în creșterea de aproximativ patru ori a valorii producției industriale și agricole — de la 710 miliarde yuani în 1980, la 2 800 miliarde yuani în anul 2000.

După cum se subliniază în documentele de partid și de stat chineze, creșterea economică programată pentru perioada menționată depinde în măsură hotărîtoare de soluționarea corectă a problemelor legate de agricultură, infrastructură, știință și tehnologie. Dacă agricultura este „baza economiei naționale” și — ca atare — progresul ei condiționează avansul general pe plan economic, depășirea deficitului în

soluționări în anii următori. În primul rînd, este vorba de descătușarea inițiativei și spiritului creator al celor de care depinde dezvoltarea producției, concomitent cu concentrarea energiilor spre obiectivele cheie ale acesteia; numai astfel se vor asigura resursele materiale absolut necesare progresului în primul rînd al sectorului energetic și transporturilor, se vor face investiții care vor avea în vedere crearea de noi locuri de muncă. În al doilea rînd, pornind de la nivelul existent al forțelor de producție, dezvoltarea sectorului socialist de stat va fi susținută de dezvoltarea sectorului cooperatist și a celui individual. Altfel spus, progresul economic al țării este conceput în viziunea coexistenței diferitelor forme de proprietate socială care, într-o rețea de conexiuni reciproce, vor trebui să înviorze activitatea social-economică, să îmbunătățească viața oamenilor. În al treilea rînd, este prevăzută accentuarea rolului statului în asigurarea proporțiilor și creșterii coordonate a economiei naționale printr-o planificare care este suplinimentată de reglementarea prin piața liberă. În acest scop se consideră de o importanță covârșitoare definirea corectă a obiecti-

a cincea sesiune a celei de-a V-a Adunări populare naționale (vezi tabelul). După cum s-a constatat cu acest prilej, rezultatele obținute în primii doi ani ai cincinalului sînt bune: producția agricolă și cea industrială au cunoscut progrese importante, aprovizionarea populației cu bunuri de consum s-a ameliorat considerabil, a avut loc o reducere a deficitului bugetar, iar balanța de plăți externe a înregistrat un sold activ. Cîteva direcții de acțiune majore caracterizează acest plan cincinal. Reajustarea structurală a economiei naționale va continua să stea în centrul eforturilor, urmărindu-se ca — simultan cu reechilibrarea între diversele sectoare industriale să se creze premisele realizării unei gestiuni financiare sănătoasă a întreprinderilor — să se răspundă în tot mai mare măsură exigențelor impuse de creșterea nivelului de trai al populației. Spre deosebire de perioadele trecute — cînd ritmurile înalte erau urmărite cu orice preț —, se va pune un accent deosebit pe îmbunătățirea gestiunii întreprinderilor, pe ameliorarea reală a calității producției. Trebuie relevate în acest sens două aspecte esențiale: planificarea unor ritmuri de creștere a producției industriale mai puțin rapide și egalizarea dinamicii venitului național cu cea a producției globale industriale și agricole (între anii 1953—1980, creșterile respective, în medie, au fost de 6,1% și 8,2%). În vederea reducerii dificultăților din domeniul energiei și transporturilor, prin planul cincinal se alocă dezvoltării acestor sectoare circa 40% din totalul investițiilor de 230 miliarde yuani. Trebuie subliniat că, la rezolvarea problematicii energetice, un rol mare este chemat să-l joace și raționalizarea consumurilor energetice prin innoirea și refacerea tehnică a unor echipamente vechi, proces care se înscrie în viziunea mai largă privind modernizarea industriei nu neapărat prin construirea de obiective noi. Planul cincinal acordă o atenție primordială transferului rezultatelor științifice din laboratoare spre domeniile direct productive, asimilării de tehnologie străină, pentru ca astfel să se asigure o bază tehnică nouă economiei naționale. Planul cincinal în curs reaffirmă politica R.P. Chineze de deschidere economică spre exterior; pornindu-se de la principiile egalității în drepturi și avantajului reciproc, vor fi extinse în continuare exporturile și importurile, se va dezvolta cooperarea în producție — inclusiv sub forma societăților mixte — vor fi atrase resurse externe în vederea sprijinirii modernizării economiei țării.

Vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, o întreprinde în țara noastră la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele R.S. România, convorbirile ce vor avea loc cu acest prilej vor constitui un nou impuls pentru dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri, existente între poporul român și poporul chinez, în folosul bunăstării ambelor popoare, al păcii și progresului în întreaga lume.

Daniel DĂIANU

Prevederi ale planului cincinal 1981—1985

Indicatorul	U.M.	1985	Sporul față de 1980 (%)
— producția globală industrială și agricolă	mlrd. yuani	871	21,7
— producția de cereale	mil. tone	360	12,3
— cărbune	mil. tone	700	12,9
— energie electrică	mlrd. kWh	362	20,4
— oțel	mil. tone	39	5,1
— bumbac	mil. tone	3,6	33,0
— volumul vânzărilor cu amănuntul	mlrd. yuani	290	40,0
— volumul comerțului exterior	mlrd. yuani	85,5	52,0

sectorul producției de energie și dezvoltarea transporturilor reprezintă „cele două probleme cheie ale dezvoltării economice a țării în prezent”. Din această perspectivă trebuie judecată atenția deosebită care se acordă utilizării cuceririlor moderne ale științei și tehnologiei pentru ca, pe această cale, să se transforme și să se innoiască tehnicile de producție, să se ridice nivelul de pregătire al oamenilor muncii (inclusiv al specialiștilor), să se amelioreze continuu calitatea muncii sociale. În același context, promovarea nestingherită și curajoasă a competenței științifice și tehnologice — prin reconsiderarea sub foarte aspectele a aportului intelectualilor la efortul global de construcție al țării — va trebui să conducă, și prin mijlocirea diverselor reforme economice, la raționalizarea structurii economiei naționale, a sistemelor de gestiune economică și distribuție, la ridicarea competitivității producției naționale.

O serie de principii fundamentale formează cadrul multilateral de abordare, la toate nivelele, a problemelor economice ce vor trebui să-și găsească

velor și limitelor planurilor obligatorii, a celor orientative și a reglementării prin piață; în aceeași lumină sînt văzute și măsurile care urmăresc lărgirea drepturilor de decizie ale întreprinderilor, stabilirea unui veritabil sistem de responsabilitate în producție care, prin prevederi echilibrate privind succesele și insuccesele economice, să stimuleze pozitiv comportamentul agenților economici. În fine, politica „deschiderii” ce are menirea să faciliteze expansiunea relațiilor comerciale ale țării și atragerea de resurse externe (capital și tehnologie) pentru dezvoltare, va fi continuată în condițiile în care modernizarea se bizuie în principal pe eforturile proprii.

Planul strategic pe termen lung este prevăzut a fi înlăptuit în două faze majore. Deceniul actual — pînă în 1990 — este consacrat în special creării și consolidării acelei baze economice, care va asigura condițiile de progres economic mai rapid între anii 1991—2000. În acest cadru general trebuie înțelese obiectivele celui de-al șaselea plan cincinal (1981—1985), care a fost ratificat în luna decembrie a anului trecut de

R. S. CEHOSLOVACĂ

Accelerarea trecerii la tipul intensiv de dezvoltare

MODIFICAREA radicală — începând de la mijlocul deceniului trecut — a condițiilor externe de dezvoltare a economiei cehoslovace, atingerea unui nivel relativ ridicat al acestei dezvoltări, au condus la necesitatea acordării unei importanțe sporite aspectelor calitative ale producției și consumului (în sensul lor cel mai larg), oglindite în mod concentrat în efectul final al procesului de reproducție — măsura în care sînt satisfăcute nevoile sociale. Ca atare, — se relevă în presa economică din R. S. Cehoslovacă — s-au afirmat imperios cerința progresului constant, proporțional al tuturor elementelor procesului de reproducție, exigența armonizării dezvoltării tuturor compartimentelor producției sociale, ceea ce duce implicit la înlăturarea încordării provocate de disproporția dintre amploarea țărilor și programelor propuse și caracterul limitat al resurselor materiale, de muncă și financiare, disponibile.

Principalele căi de atingere a acestui obiectiv central constau în promovarea mai pregnantă a progresului științific și tehnic, în economisirea planificată a combustibililor, energiei și materiilor prime, în realizarea unei structuri mai raționale a producției și în participarea mai eficientă la diviziunea internațională a muncii — într-un cuvînt, în aprofundarea intensificării procesului de reproducție. În acest context sînt orientate și prevederile esențiale ale actualului plan cincinal de dezvoltare social-economică a Cehoslovaciei, înfăptuirile din primii doi ani (1981—1982) constituind jaloane ale mutațiilor în curs pe care le înregistrează economia sa națională.

Ținîndu-se seama de faptul că producția lărgită va avea loc, în ultimele două decenii ale secolului, în condițiile stagnării sau chiar ale reducerii gradului de aprovizionare a procesului de producție cu materii prime, energie și forță de muncă, se impune — ca deosebit de actuală — îmbunătățirea în acest sens a structurii diferitelor ramuri ale economiei naționale, și în primul rînd a industriei. Ca atare, tendința principală pe termen lung în metalurgie va consta în menținerea la același nivel a producțiilor care comportă un consum ridicat de combustibili, energie și anumite materii prime provenite din import. În industria constructoare de mașini se pune accent pe modernizarea bazei tehnico-materiale, pe orientarea prioritară către echipamentele necesare edificării complexului energonuclear, către producerea de turbocompressoare, locomotive, instalații de transmisie ș.a. De asemenea, într-un ritm mai rapid decît media pe industrie va spori producția de mașini și utilaje de înaltă tehnicitate — de roboți și manipolatoare

(se prevede instalarea a 3 000 de roboți industriali pînă în 1985 și a altor 13 000 pînă la finele anului 1990), de aparatură pentru reglat și măsurat, de componente electronice ș.a.m.d. Se va accelera de asemenea dezvoltarea industriei de prelucrare a lemnului, care dispune de o bază autohtonă de materii prime. În schimb industria chimică își va spori doar cu puțin producția în viitorul apropiat, avîndu-se în vedere în primul rînd limitarea importului de petrol; principala sa sarcină constă în ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, orientarea către producția de articole chimice calitativ superioare.

Într-o altă ramură importantă a economiei cehoslovace — agricultura — eforturile se concentrează către asigu-

● **Afirmarea cerinței progresului constant, proporțional al tuturor elementelor procesului de reproducție** ● **Dezvoltarea producției ramurilor industriale care dispun de materii prime autohtone, menținerea nivelului producției în ramurile bazate pe import** ● **Asigurarea treptată a necesarului de consum al populației la cereale și ridicarea gradului de autosatisfacere la alte categorii de produse alimentare** ● **Un obiectiv permanent — menținerea echilibrului balanței comerciale, îmbunătățirea raportului de schimb** ● **Programele de raționalizare și valorificare superioară a combustibililor și energiei vizează ansamblul principalelor ramuri prelucrătoare, de care depinde aceasta** ● **Ridicarea nivelului planificării și conducerii — premisă a intensificării procesului de reproducție în economia cehoslovacă.**

rarea treptată din surse interne a necesarului de consum al populației la cereale și către ridicarea gradului de autosatisfacere la alte categorii de produse alimentare. În acest scop în cincinalul actual se urmărește dezvoltarea prioritară a producției vegetale, respectiv cu 14—16% în anii 1981—1985 (față de o creștere cu 10% pe ansamblul producției agricole).

În condițiile reducerii forței de muncă ocupate în agricultura cehoslovacă (de la 2,2 milioane de persoane în 1948 la mai puțin de un milion la începutul anilor '80), precum și a suprafeței arabile, creșterea producției agricole este asigurată prin introducerea metodelor intensive, aplicarea de tehnologii industriale, întărirea bazei tehnico-materiale. Măsurile adoptate în acest sens au determinat în ultimele două-trei decenii mărirea considerabilă a productivității atît în producția ve-

getală, cit și în zootehnie. În prezent agricultura satisface în proporție de peste 90% necesarul de consum al populației la articole alimentare, furnizează importante cantități de materii prime agricole pentru industria prelucrătoare, iar în perioada de după 1970 a reușit să sporească exportul de produse agroalimentare într-un ritm superior celui al creșterii importului respectiv (Cehoslovacia rămînînd, totuși, în continuare cu o balanță deficitară la această grupă de mărfuri).

Un rol important în dezvoltarea economiei cehoslovace revine relațiilor economice externe, mai mult de o treime din venitul național realizîndu-se prin intermediul comerțului exterior. Se constată însă o înrăutățire a raportului de schimb, care a scăzut în pragul deceniului al nouălea la 80% din nivelul atins la începutul anilor '70, ceea ce înseamnă că pentru o unitate de import (ca volum fizic) este necesar să se exporte cu circa o pătrime mai multe mărfuri cehoslovace. Scăderea comparativă a eficienței economiei cehoslovace a fost însoțită către sfîrșitul deceniului trecut de sporierea datoriei externe, fapt care a pus cu și mai multă acuitate necesitatea restabilirii echilibrului extern — obiectiv realizat încă din primul an al deceniului actual și menținut în continuare, ca sarcină permanentă.

După cum se subliniază în presa cehoslovacă, realizarea obiectivelor menționate este în bună măsură condiționată de soluționarea problemelor energetice, ținîndu-se seama că — dacă în sfertul de secol precedent consumul de energie a crescut în Cehoslovacia în medie cu 3,5% anual — pentru deceniul actual nu se poate scota decît pe o creștere minimă a acestuia, respectiv sub 1% pe an. Întrucît și restructurările posibile (construirea de echipamente pentru centrale atomoelectrice, deschiderea de noi mine de cărbuni ș.a.) reclamă însemnate eforturi investiționale, se apreciază că soluția nu constă numai în reducerea consumului direct de energie pe produs, ci în primul rînd în ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor industriale finite, în special în construcțiile de mașini. Ca atare, există preocuparea ca programele de raționalizare și valorificare superioară a combustibilului și energiei să nu se concentreze numai asupra principalilor consumatori de combustibili și energie, ci să vizeze ansamblul principalelor ramuri prelucrătoare, de care depinde o asemenea valorificare.

Totodată, se apreciază că valorificarea deplină a premiselor intensificării procesului de reproducție în economia cehoslovacă este condiționată de ridicarea nivelului planificării și conducerii, de direcționarea întregului mecanism economic, a măsurilor de cointeresare materială și morală, spre sarcini superioare, mobilizatoare. Noua strategie economică va putea fi aplicată cu succes — relevă în acest sens revista „Politicka Ekonomie“ — în condițiile îmbinării inițiativelor conceptuale de la centru cu crearea climatului necesar în verigile inferioare ale economiei, prin orientarea adecvată a cointeresării acestora în intensificarea multilaterală a producției.

N. POPOV

GLOSAR

Fondurile proprii ale societăților capitaliste [3]

PROVIZIOANELE

În fondurile proprii ale unei societăți capitaliste se includ și diferite sume păstrate, pe baza și în condițiile prevederilor legale, cu destinația de a acoperi cheltuielile sau pierderi certe sau eventuale. Din prima categorie, a fondurilor constituite pentru a se putea face față unor necesități virtuale dar socotite ca sigure fac parte :

Provizioane pentru efectuarea unor rambursări a căror sumă și scadență este cunoscută, intrucît decurg din datorii certe ale societății pe termen scurt, mijlociu și lung.

Provizioane pentru deprecierea monetară, destinate să compenseze pierderile rezultate din reevaluarea activelor societății și putînd să privească produse în curs de prelucrare, stocuri, imobile, creanțe, titluri de participare la capital sau alte forme de plasamente.

Provizioane pentru fluctuații de preț ale materiilor prime achiziționate pe piețele internaționale, care înregistrează curent însemnate modificări ale cotațiilor de bursă.

Provizioane pentru creșterea de prețuri care sînt constituite distinct de cele de mai sus și au ca destinație să acopere scumpirea probabilă a diferitelor produse prelucrate, necesare în activitatea curentă a societății.

Provizioane pentru reconstituirea de zăcăminte, specifice întreprinderilor miniere, ale căror imobilizări de fonduri pe termen lung pentru exploatarea resurselor naturale pot să le pună în imposibilitatea de a continua, fără existența unor asemenea provizioane, prospectarea și punerea în valoare de noi zăcăminte.

În cealaltă categorie, a mijloacelor destinate să acopere cheltuielile și pierderi viitoare, eventuale, care nu pot fi dinainte localizate, se includ :

Provizioane pentru riscuri, menite să compenseze cheltuielile sau pierderi știute în principiu, dar fără a li se putea determina amploarea și momentul producerii. Între evenimentele avute în vedere la constituirea unor asemenea provizioane se înscriu litigiile, garanțiile date pentru mărfurile livrate, daune provocate de fenomene naturale, oscilații ale cursurilor valutare, amenzi, penalități.

Provizioane pentru reparații capitale sau alte cheltuieli importante, ce se pot eșalona în cursul mai multor exerciții financiare și atunci este preferabil să fie acumulate într-o cifră mai mare măsură în avans.

Deși o societate capitalistă este liberă teoretic să constituie provizioane în volumul și diversitatea pe care le consideră necesare potrivit specificului activității și modului propriu de administrare a fondurilor, există un control al autorităților fiscale concretizat în admiterea de exonerări de impozite și alte înlesniri pentru sume ce primesc o asemenea destinație. Pentru deducerea legală din rezultatele financiare, provizioanele trebuie să aibă o finalitate bine definită, cheltulala sau pierderea luată în considerare se impune a fi probabilă și nu aleatorie, constituirea este imperativă și se face într-o formă explicită, existînd de multe ori obligația de a se obține o aprobare a organelor fiscale.

Există și o categorie specială, denumită a provizioanelor tehnice, care reprezintă postul cel mai important din pasivul societăților de asigurări, putînd atinge pînă la o proporție de 90% din totalul acestuia. Scopul constituirii de provizioane atît de importante este de a permite societăților de asigurări să facă față plăților de daune către clientela menținîndu-și solvabilitatea.

Radu NEGREA

Orașe

Anca Preda, Brașov — Dezvoltarea primelor orașe mari, prin care se înțelege, de regulă, orașele de peste 500 000 de locuitori, este legată de revoluția industrială. La sfîrșitul secolului al XVII-lea intrau în această categorie Parisul și Londra, cărora li s-a adăugat spre 1850 New Yorkul. Către 1900 în

lume se numărau 39 de asemenea orașe, dintre care 16 în țări astăzi în curs de dezvoltare, pentru ca actualmente să existe cel puțin 240 de orașe din această categorie în țările dezvoltate și circa 270 în cele în curs de dezvoltare. În anul 2000 numărul total al marilor orașe (în accepția amintită) va atinge la circa 850, grupînd circa 1,6 miliarde de locuitori, adică un sfîr din populația globului.

Paralel cu sporirea numărului orașelor mari au

crescut și dimensiunile acestora : în țările dezvoltate un locuitor din șapte trăiește azi într-un oraș de peste 2,5 milioane de locuitori. Creșterea excesivă a unor mari orașe a determinat apariția unor puternice inconveniente de ordin economic și social, legate de creșterea costului infrastructurii, al unor servicii sociale, de lungirea considerabilă a distanțelor de transport, cu efecte negative asupra randamentului în muncă dar și a posibilității de frecventare a manifestărilor culturale-artistice (nu întîmplător un locuitor dintr-un oraș de 200 000—500 000 de locuitori frecventează mai des teatrele și cinematografele decît unul dintr-un oraș de dimensiuni mai mari). În general și sentimentele de izolare socială, în general fenomenele de alienare sînt caracteristice în primul rînd orașelor gigantice. Deteriorarea condițiilor culturale-artistice (nu extinderea dincolo de un anumit prag a dimensiunilor unor aglomerări urbane a determinat, în ultimul deceniu, frinarea netă a acestei creșteri, mai ales în țările dezvoltate.

În deceniile următoare în țările în curs de dezvoltare, datorită sporului natural mult mai rapid al populației și sportului migratoriu din mediul rural, numărul populației urbane va continua să crească rapid, cu circa 4% pe an, față de 1,4% în țările dezvoltate. Peste un sfert din această populație urbană a lumii a treia va locui în orașe de peste 2,5 milioane de locuitori. Se apreciază că în 1990 două treimi din orașele cu peste 3 milioane de locuitori ale lumii vor fi situate în țări în curs de dezvoltare.

Structură pe vîrste

Irina Iftene, Tirgu Frumos — Potrivit estimărilor experților O.N.U., 35% din populația globului este în vîrstă de sub 15 ani, 59% este cuprinsă în grupa de vîrstă de la 15 la 64 de ani, iar 6% este în vîrstă de peste 65 de ani. În două țări (R.F.G. și Suedia) ponderea populației sub 15 ani este mai mică de 20%, iar a celei vîrstnice (de peste 65 de ani) depășește 15%.

Pe de altă parte ponderea tinerilor de sub 15 ani atinge sau chiar depășește 51% în Ruanda, Zimbabwe și Iordania, iar cea a vîrstnicilor este mai mică de 1,5% în Mali și cuorinsă între 1,5 și 2,5% în cel puțin 10 țări din Africa, Asia și America Latină, reflectînd o durată medie a vieții extrem de redusă.

Cea mai mare speranță de viață se întîlnește — între țările cu cel puțin 1 milion de locuitori — la bărbați în Japonia (73,1 ani), iar la femei (78,7 ani) în Suedia, Norvegia și Elveția. În țara noastră speranța medie de viață era în 1976—1978 de 67,42 ani la bărbați și 72,18 ani la femei.

În ce privește fecunditatea, media mondială este estimată la 3,9 copii pentru o femeie, cu variații de la 1,42 copii în R.F.G. în 1981, la 6—7 copii în țările cu cea mai ridicată mortalitate infantilă.

Turism internațional

Corina Stoica, Dărmănești — 1) Este adevărat că în perioada 1972—1981 numărul participanților la turismul internațional a sporit cu 4,7% în medie pe an (la 284 milioane persoane), iar cel al încasărilor (țărilor vizitate cu 16,8% pe an (la 97,7 miliarde dolari). Anul 1981 a fost însă primul an de scădere (chiar dacă numai cu 0,1%) a acestor încasări, după cîteva decenii de creștere neîntreruptă. De remarcat că numărul turiștilor a continuat să crească în 1981 (și anume cu 1,8%). Cu alte cuvinte, deviza „mai aproape, pe perioade mai scurte, în căutarea ofertei celei mai avantajoase“, deviza impusă turismului internațional de actuala criză economică mondială, se confirmă.

Piața turistică internațională rămîne, cu deosebire în actualele condiții de criză, o „piață a cum-părătorului“.

2) Numai două dintre primele zece țări din lume clasificate după criteriul veniturilor totale din turismul internațional figurează în lista primelor zece țări după criteriul veniturilor din turism pe locuitor. Este vorba de Austria (cu 681,26 dolari

în 1981) și Elveția (cu 616,91 dolari în același an). Pe primele locuri, după indicatorul venitului: din turism pe locuitor figurează în ordine Bahamas (cu 2 542,40 dolari), Antile, Barbados, Seychelle, Malta și Singapore.

3) Mexicul a avansat în 1981 de pe locul 7 pe locul 4 în lume în clasamentul țărilor emițătoare de turiști (sub raportul cheltuielilor), cu 6,173 miliarde dolari. Suma respectivă este foarte apropiată de cea a încasărilor țării din turismul internațional (6,246 miliarde dolari), ceea ce a făcut ca contribuția sectorului turistic la echilibrarea balanței de plăți a țării să fi fost aproape nulă în 1981.

Cărbune

Sorin Șerbănescu, București — Înviorarea producției de cărbune în țările capitaliste dezvoltate n-a înregistrat ritmul scontat, sectorul carbonifer cunos-cînd chiar în unele țări o criză. Este, de pildă, cazul R. F. Germania, în care stocurile de cărbune și cocs se ridicau la începutul anului la circa 32 milioane de tone (din această cantitate 10 milioane reprezintă rezerva națională creată în anul 1974 ca ocazia primului „șoc petrolier“). O cauză principală a acumulării unor asemenea stocuri de cărbune nevandabil este considerată criza industriei siderurgice, respectiv reducerea cererii de cocs și cărbune cocsificabil atît pe piața internă, cît și pe ansamblul Pieței comune. În 1982, pentru prima oară de la crearea C.E.C.O., livrările vest-germane de cocs și cărbune cocsificabil către partenerii comunitari nu vor depăși 10 milioane de tone. O altă piață care s-a îngustat considerabil este cea a consumului intern casnic și industrial pentru căldură și aburi. În 1957, înainte de recurgerea masivă la păcura ieftină, această piață absorbea 67,7 milioane tone de cărbune, în 1969 doar 32,8 milioane t, pentru ca în 1981 să mai solicite numai 7,8 milioane t. Dacă există anumite perspective de revenire la consumul de cărbune în industrie, cele privind utilizarea lui pentru lichefiere și gazeificare sînt considerate mult mai reduse acum decît în momentul adoptării declarației guvernamentale din 1979, cauza reprezentînd-o descreșterea prețului petrolului în ultimii ani.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 6 mai 1983

— Partidul Comunist, centrul vital al națiunii (Nicoară Ionescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU — spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune. Dezvoltare echilibrată, armonioasă — trăsătură a progresului economiei românești (Barbu Gh. Petrescu)	3
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Calitate — economicitate, imperative majore în activitatea de construcții (Ion Cotae)	5
— Exigențe actuale ale reducerii costurilor de producție pe unitatea de produs (II) (Gh. Obreja)	7
— Criteriul energetic în alegerea sistemului de creștere și exploatare a ovinelor (Letiția Zahiu, V. Manole, I. Comșa)	8
— În dezbateri publică : proiectul Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii și repartizării veniturilor oamenilor muncii. Stimularea lărgirii exporturilor românești (Octavian Botez)	10
— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Decizia economică — fundamentată pe informație veridică, operativă (dezbateri) (I)	12
ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚA	
— Posibilități de creștere a eficienței prin tipizare și standardizare (Ion Hera-Bucur, Gavrilă Sonea)	14
CONDUCERE • ORGANIZARE	
— Avantajele noii organizări în industria petrolului — demonstrate în practică (Ștefan Gheorghe)	16
TEORII • IDEI	
— Structurile economice prin prisma mecanismului economic (Francisc Kiss)	18
— 9 Mai — Ziua Victoriei. Contribuția economică a României la victoria în războiul antifascist (Gheorghe Țuțui)	20
— Școli • curente • economiști. Repere privind raportul dintre economic și filozofie în gândirea marxistă (I) (Ion Florea)	22
IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR	
— Retribuirea după muncă (I. Gavrilă)	24
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Țări în curs de dezvoltare. Exportul de produse manufacturate sub semnul unei duble dependențe (Ioan Popa)	26
— Tendințe • conjuncturi	28
— R.P. Chineză. Planul cincinal 1981—1985, etapă decisivă în înlăturarea programului de modernizare a economiei (Daniel Dăianu)	29
— R.S. Cehoslovacă. Accelerarea trecerii la tipul intensiv de dezvoltare (N. Popov)	30
— Curier	31
IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ	

IN THIS ISSUE

— The Communist Party : the vital core of the nation (Nicoară Ionescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU : a revolutionary and innovative spirit in thought and action. Balanced and harmonious development — a characteristic of the Romanian economy progress (Barbu Gh. Petrescu)	3
— Current requirements in reducing unit costs (II) (Gh. Obreja)	7
— Economic structures in the light of the economic mechanism (Francisc Kiss)	18
— May 9 — The Victory Day. Romania's economic contribution to the victory in the antifascist war (Gheorghe Țuțui)	20
— Schools of thought • trends • economists. Guidelines concerning the correlation between economics and philosophy in the marxist thought (I) (Ion Florea)	22
— Developing countries. Export of manufactured goods under the sign of a double dependence (Ioan Popa)	26
— People's Republic of China. The Five-Year Plan 1981—1985 — a decisive stage towards the achievement of the economy modernization programme (Daniel Dăianu)	29
— The Socialist Republic of Czechoslovakia. Speed up the transition to the intensive type of development (N. Popov)	30

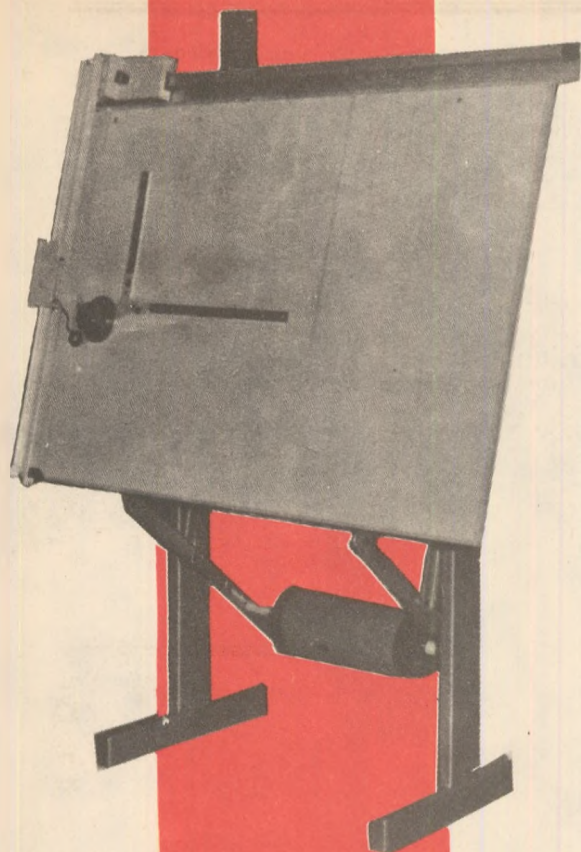
DANS LE NUMERO

— Le Parti Communiste — le centre vital de la nation (Nicoară Ionescu)	1
— NICOLAE CEAUȘESCU — esprit révolutionnaire, novateur dans la pensée et l'action. Le développement équilibré et harmonieux — trait du progrès de l'économie roumaine (Barbu Gh. Petrescu)	3
— Exigences actuelles concernant la réduction des coûts par unité de produit (II) (Gh. Obreja)	7
— Les structures économiques dans la lumière du mécanisme économique (Francisc Kiss)	18
— Le 9 Mai — le Jour de la Victoire. La contribution économique de la Roumanie à la victoire dans la guerre antifasciste (Gheorghe Țuțui)	20
— Écoles • courants • économistes. Repères sur le rapport entre les éléments économique et philosophique dans la pensée marxiste (I) (Ion Florea)	22
— Pays en voie de développement. L'exportation de produits manufacturés sous le signe d'une double dépendance (Ioan Popa)	26
— La République Populaire Chinoise. Le Plan quinquennal 1981—1985, étape décisive dans la réalisation du programme de modernisation de l'économie (Daniel Dăianu)	29
— La République Socialiste de Tchécoslovaquie. Accélération du passage au type intensif de développement (N. Popov)	30

ВЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Коммунистическая Партия — жизненный центр нации (Никоарă Ионеску)	1
— Николае Чаушеску — революционный, повзрослевший дух в мышлении и действии. Уравновешенное и гармоничное развитие — черты прогресса румынской экономики (Барбу Г. Петреску)	3
— Современные требования понижения производственных расходов и единицу продукции (Г. Обreja)	7
— Экономические структуры под углом зрения экономического механизма (Франциск Кисс)	18
— 9-го Мая — День Победы. Экономический вклад Румынии в одержанную победу в антифашистской войне (Георге Цуцуй)	20
— Школы • течения • экономисты. Ориентиры в отношении между экономическим и философическим фактором в марксистском мышлении (I) (Ион Флора)	22
— Развивающиеся страны. Экспорт мануфактурных изделий под знаком двойной зависимости (Иван Попа)	26
— Китайская П.Р. Пятилетка 1981—1985, решающий этап претворения в жизнь программы модернизации экономики (Даниел Даяну)	29
— Чехословацкая С.Р. Ускорение перехода к интенсивному типу развития (Н. Попов)	30

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R.—filiala sector 1.

M. E. I.

INSTITUTUL POLITEHNIC

„TRAIAN VUIA“ – TIMIȘOARA

Secția prototipuri și microproducție

Bd. Mihai Viteazul nr. 1

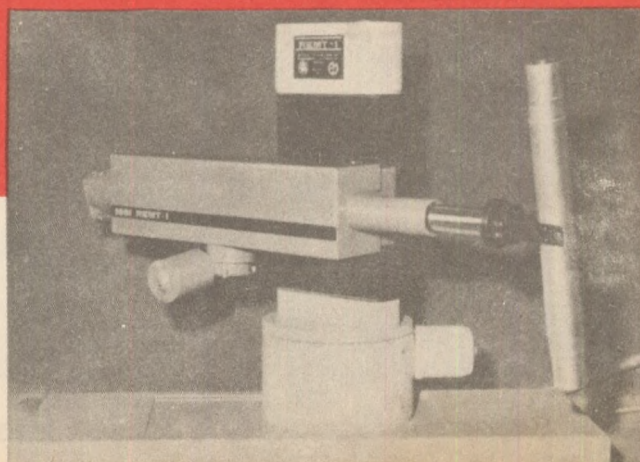
Execută și livrează, fără repartiție, pe bază de comenzi ferme instituțiilor de stat și cooperatiste :

1. Planșeta de desen D2, fixă, cu mecanism de translație, având cimpul de lucru pe verticală 900 mm, pe orizontală 1 300 mm, cu rotirea riglelor în ambele sensuri între 0° – 360° , preț 7 300 lei, și portabile AD1 – format A1, preț 680 lei și format A2, preț 600 lei, care pot fi utilizate în serviciile de proiectare, de concepție și pentru uz didactic.

2. Robot industrial cu acționare pneumatică sau electrică, cu comenzi automate și secvențiale, cu cinci grade de mobilitate, manipulând sarcini pînă la 50 N într-un spațiu de cca. $0,5 \text{ m}^3$.

De asemenea, vă rugăm să consultați nomenclatorul produselor noastre care vă pune la dispoziție o gamă largă de produse de serie mică și mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preț 30 075 lei ; suflantă de atelier, preț 1 290 lei ; caracteriscop, 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preț 52 100 lei ; mașina de șlefuit probe metalografice, preț 9 933 lei ; voltmetre electronice, 6 310 lei ; scaun ergonomic, preț 1 500 lei, și alte produse.

Informații suplimentare se pot obține la telefoanele : 17416, 11485, 17574, 18706, 17173, 18826 – interior 18.

afnecom

O COLECȚIE DE NOUȚĂȚI VESTIMENTARE PENTRU PRIMĂVARA '83

Materiale ușoare, combinații noi de amestecuri de fibre naturale și sintetice, iată ultimele realizări ale industriei noastre. Rochii, fuste, bluze, salopete, veste, sarafane, pantaloni (inclusiv tip „bermude”), compleuri tip „safari”, șorturi, toate într-o mare varietate de modele și culori.

Inventivitatea creatorilor de modele pentru această primăvară se poate traduce... concret în următorul procent : 110% noutăți față de aceeași perioadă a anului trecut. Veridicitatea acestei afirmații poate fi verificată în magazinele de confecții ale comerțului de stat.